

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โดยได้ศึกษาถึงการดำเนินงานในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 ถึงภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 รวมทั้งการดำเนินงานที่ต่อเนื่องมาจากภาคเรียนก่อน ๆ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย และโรงเรียนหอพระ

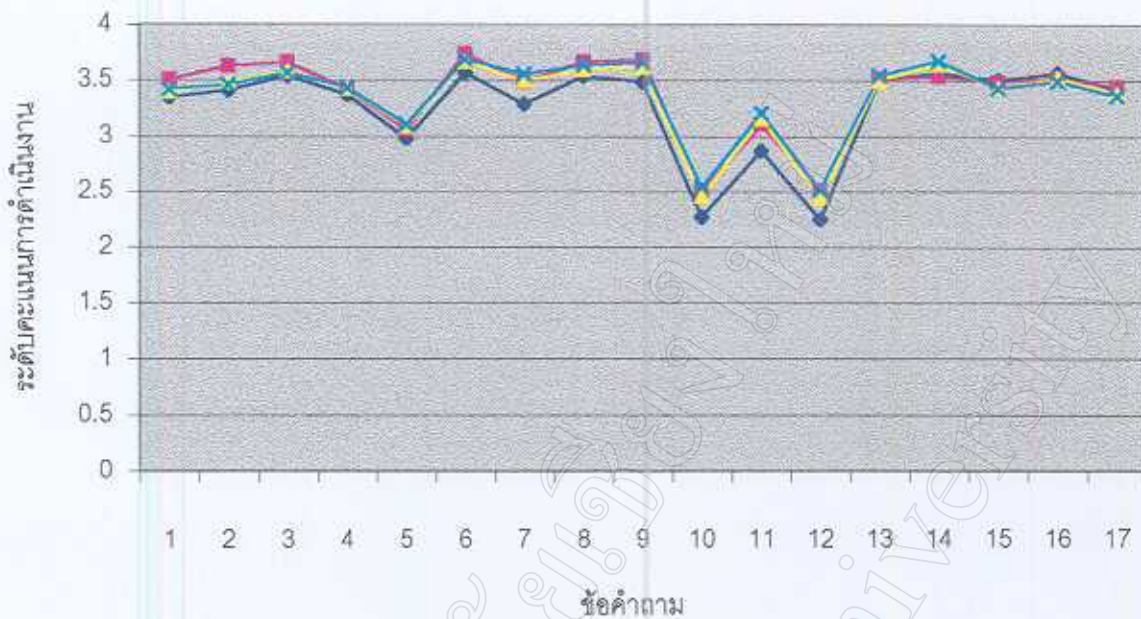
ผลการวิจัยจะนำเสนอถึงการดำเนินงาน ที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพของแต่ละโรงเรียนโดยแยกจากกัน เป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนว่ามีสิ่งใดที่สามารถตีความหมายของการดำเนินงานให้อยู่ในกรอบแนวคิดของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลจากแบบสำรวจด้านการจัดการในโรงเรียน ในด้านต่อไปนี้

1. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน
2. ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม
3. ด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
4. ด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอน
5. ด้านบริการสุขภาพในโรงเรียน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต สทนากลุ่ม ในด้านต่อไปนี้

1. ด้านนโยบายสุขภาพของโรงเรียน
2. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ
3. ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม
4. ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน
5. ด้านการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ
6. ด้านบริการสุขภาพของโรงเรียน

แผนภาพที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของนักเรียนในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง

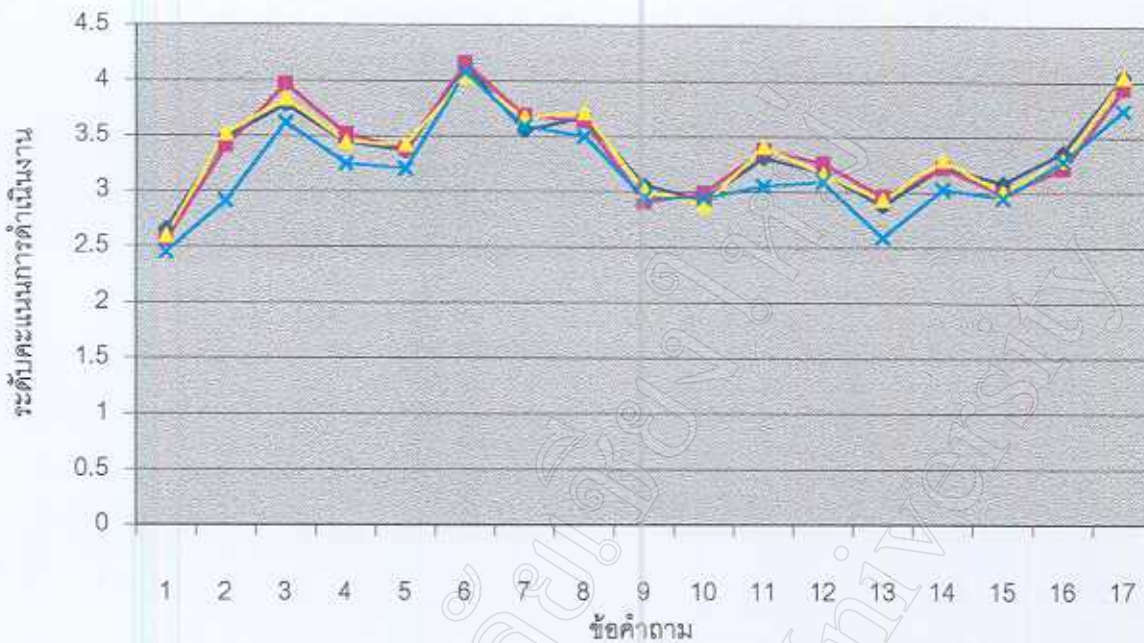
จากแผนภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในประเด็น อาหารที่สะอาดถูกหลักอนามัย แสงสว่างที่เพียงพอ และอากาศในห้องเรียน เย็นสบายอยู่ในระดับสูง และดำเนินการน้อยในประเด็นห้องน้ำห้องส้วมที่สะอาดและเพียงพอ สำหรับนักเรียน

ทั้ง 4 โรงเรียนมีแนวโน้มการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพไปในลักษณะเดียวกัน

หมายเหตุ

- ◆ แทนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- แทนโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ
- ▲ แทนโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
- × แทนโรงเรียนหอพระ

ตัวเลขในข้อคำถามแทนแนวนอนข้อ 1-17 แทนข้อคำถามความเห็นของนักเรียนด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียน ดูรายละเอียดในภาคผนวก

แผนภาพที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของครูในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพภายในโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง

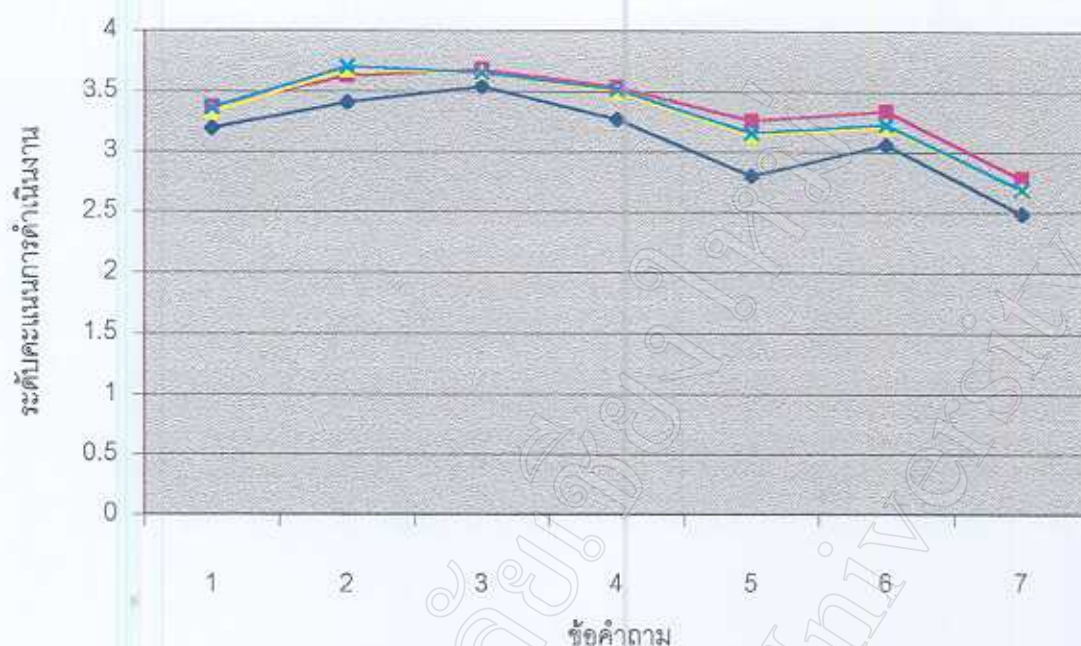
จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในประเด็น การจราจรที่สะดวกและปลอดภัย อาหารที่สะอาดถูกหลักอนามัย ความเหมาะสมในการจัดบรรยากาศการเรียนรู้ การบริการของห้องสมุดอยู่ในระดับสูง และดำเนินการน้อยในประเด็นการสนับสนุนให้นําส่งของที่ไม่ใช้แล้วมาหมุนเวียนใช้ใหม่

ทั้ง 4 โรงเรียนมีแนวโน้มการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพไปในลักษณะเดียวกัน

หมายเหตุ

- ◆ แทนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- แทนโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ
- ▲ แทนโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
- × แทนโรงเรียนหอพระ

ตัวเลขในข้อคำถามแทนแนวนอนข้อ 1-17 แทนข้อคำถามความเห็นของครูด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียน ดูรายละเอียดในภาคผนวก

แผนภาพที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของนักเรียนในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง

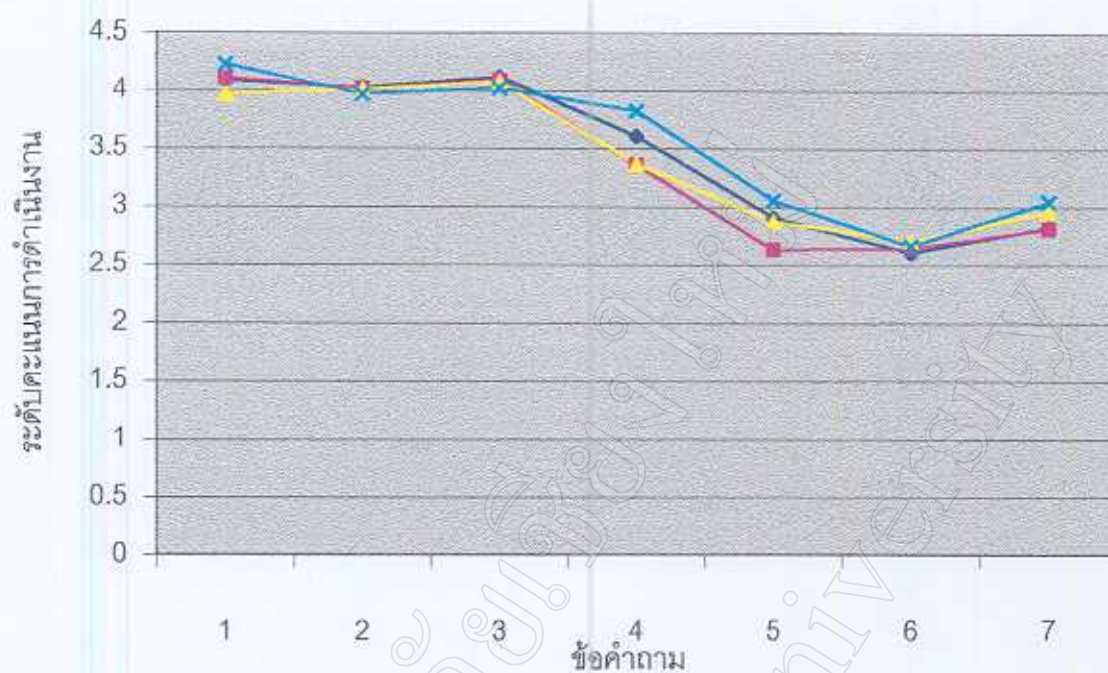
จากแผนภาพที่ 3 แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในประเด็น ครูไม่ลงโทษนักเรียนอย่างเกรี้ยวกราด ครูตั้งใจฟังเมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็น อยู่ในระดับสูง และดำเนินการน้อยในประเด็น การมีส่วนร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน

ทั้ง 4 โรงเรียนมีแนวโน้มการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมไปในลักษณะเดียวกัน

หมายเหตุ

- ◆ แทนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- แทนโรงเรียนวัฒนชัยพัทธ
- ▲ แทนโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
- × แทนโรงเรียนหอฟระ

ตัวเลขในข้อคำถามแทนจำนวนข้อ 1-7 แทนข้อคำถามความเห็นของนักเรียนด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมในโรงเรียน ดูรายละเอียดในภาคผนวก

แผนภาพที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของครูในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมภายในโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง

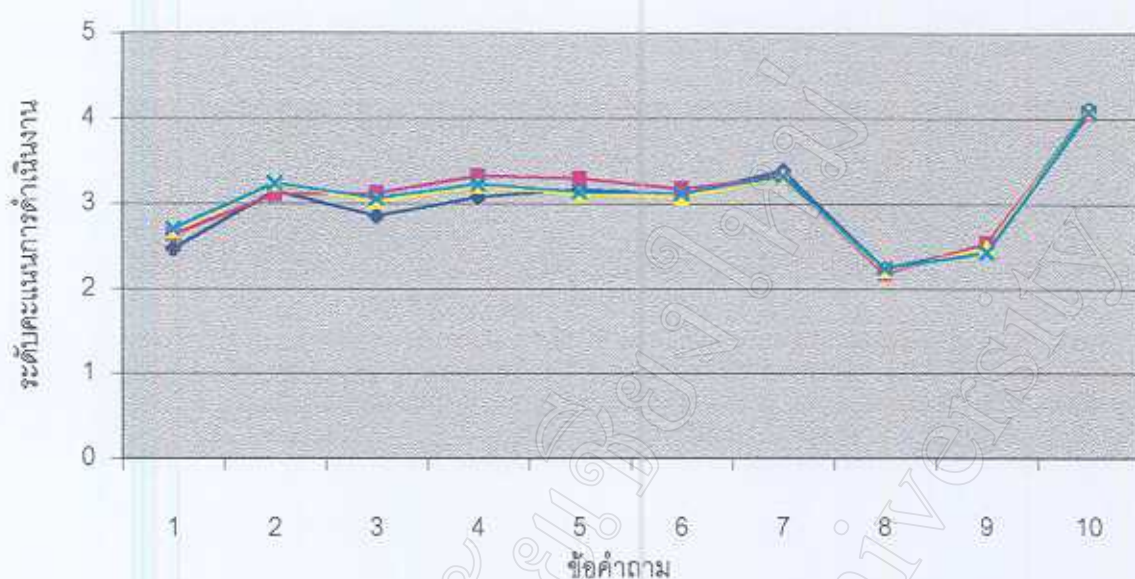
จากแผนภาพที่ 4 แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมในประเด็น ไม่ใช้การลงโทษนักเรียนอย่างเกรี้ยวกราด การเคารพในความคิดเห็นของนักเรียน การปฏิบัติต่อนักเรียนชายหญิงอย่างเท่าเทียมกันอยู่ในระดับสูง และดำเนินการน้อยในประเด็นการมีส่วนร่วมตัดสินใจในนโยบายต่าง ๆ ของโรงเรียน

ทั้ง 4 โรงเรียนมีแนวโน้มของการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมไปในลักษณะเดียวกัน

หมายเหตุ

- ◆ แทนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- แทนโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ
- ▲ แทนโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
- × แทนโรงเรียนหอพระ

ตัวเลขในข้อคำถามแทนแนวนอนข้อ 1-7 แทนข้อคำถามความเห็นของครูด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียน ดูรายละเอียดในภาคผนวก

แผนภาพที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของนักเรียนในการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง

จากแผนภาพที่ 5 แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนในประเด็น การเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นอยู่ในระดับสูง และดำเนินการน้อยในประเด็นการฝึกสอนกีฬาที่โรงเรียนถนัดให้แก่ชุมชน ทั้ง 4 โรงเรียนมีแนวโน้มการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนไปในลักษณะเดียวกัน

หมายเหตุ

- ◆ แทนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- แทนโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ
- ▲ แทนโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
- × แทนโรงเรียนหอพระ

ตัวเลขในข้อคำถามแทนแนวนอนข้อ 1-10 แทนข้อคำถามความเห็นของนักเรียนด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ดูรายละเอียดในภาคผนวก

แผนภาพที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของครูในการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
ของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง

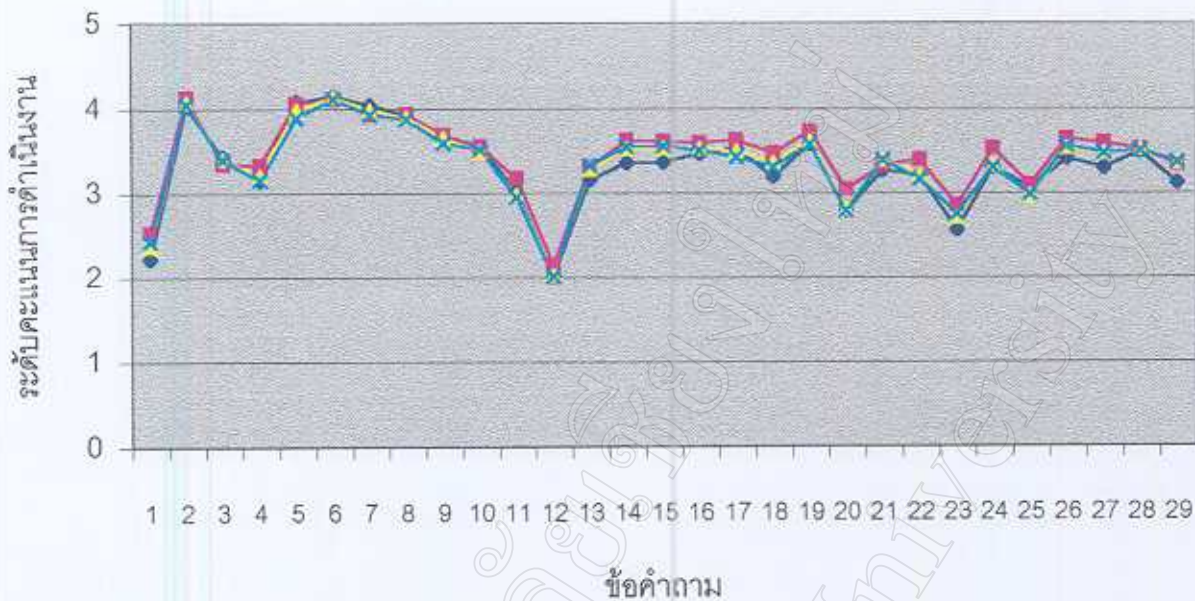
จากแผนภาพที่ 6 แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์กับ
ชุมชนในประเด็น การให้ประชาชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่ในการออกกำลังกายอยู่ในระดับสูง
และดำเนินการน้อยในประเด็นการฝึกสอนกีฬาที่โรงเรียนนัดให้แก่ชุมชน

ทั้ง 4 โรงเรียนมีแนวโน้มการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนไปใน
ลักษณะเดียวกัน

หมายเหตุ

- ◆ แทนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- แทนโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ
- ▲ แทนโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
- × แทนโรงเรียนห่อพระ

ตัวเลขในข้อคำถามแทนจำนวนข้อ 1-10 แทนข้อคำถามความเห็นของครูด้าน
ความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน ดูรายละเอียดในภาคผนวก

แผนภาพที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของนักเรียนในการดำเนินงานด้านกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง

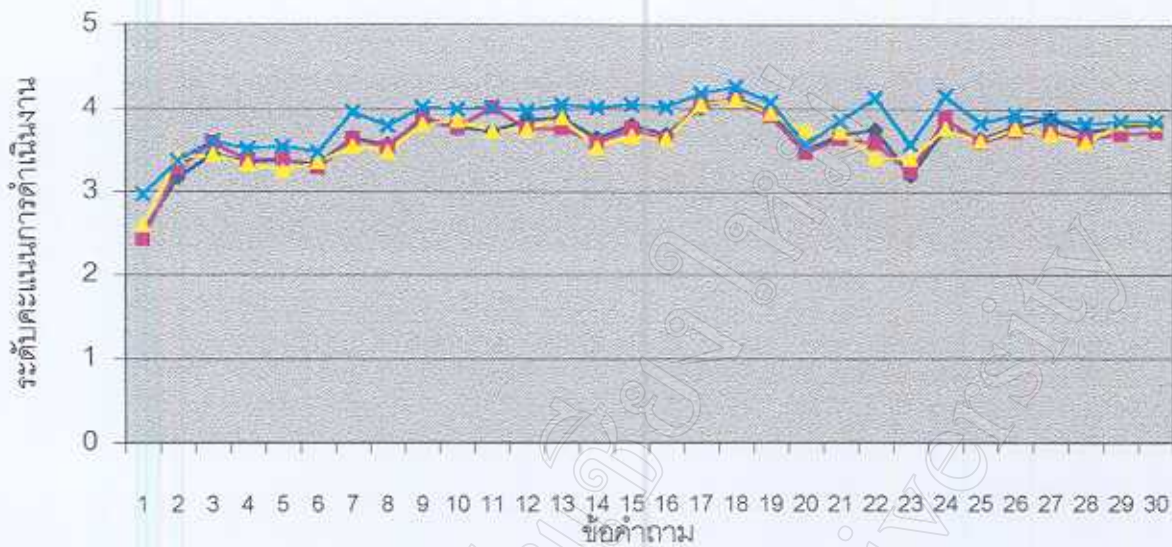
จากแผนภาพที่ แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านกระบวนการเรียนการสอนในประเด็นการให้นักเรียนฝึกทำงานเป็นกลุ่ม การนำเสนอผลงานของตน การสรุปข้อความรู้ด้วยตนเองอยู่ในระดับสูง และดำเนินการน้อยในประเด็นการได้เรียนรู้จากสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ทั้ง 4 โรงเรียน มีแนวโน้มการดำเนินงานด้านกระบวนการเรียนการสอนไปในลักษณะเดียวกัน

หมายเหตุ

- ◆ แทนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- แทนโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ
- ▲ แทนโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
- × แทนโรงเรียนหอฟระ

ตัวเลขในข้อคำถามแทนแนวนอนข้อ 1-29 แทนข้อคำถามความเห็นของนักเรียนในการดำเนินงานด้านกระบวนการเรียนการสอน ดูรายละเอียดในภาคผนวก

แผนภาพที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของครูในการดำเนินงานด้านกระบวนการเรียนการสอน
ของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง

จากแผนภาพที่ 8 แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านกระบวนการเรียนการสอนในประเด็นการสอดแทรกลักษณะที่พึงประสงค์ การสนับสนุนให้นำความรู้ไปปฏิบัติจริง การประเมินผลที่เน้นกระบวนการและผลงาน อยู่ในระดับสูง และดำเนินการน้อยในประเด็นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ทั้ง 4 โรงเรียนมีแนวโน้มการดำเนินงานด้านกระบวนการเรียนการสอนไปในลักษณะเดียวกัน

หมายเหตุ

- ◆ แทนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- แทนโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ
- ▲ แทนโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
- × แทนโรงเรียนหอฟระ

ตัวเลขในข้อคำถามแทนแนวนอนข้อ 1-30 แทนข้อคำถามความเห็นของครู
ด้านกระบวนการเรียนการสอนโรงเรียน ดูรายละเอียดในภาคผนวก

แผนภาพที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของนักเรียนในการดำเนินงานด้านบริการสุขภาพของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง

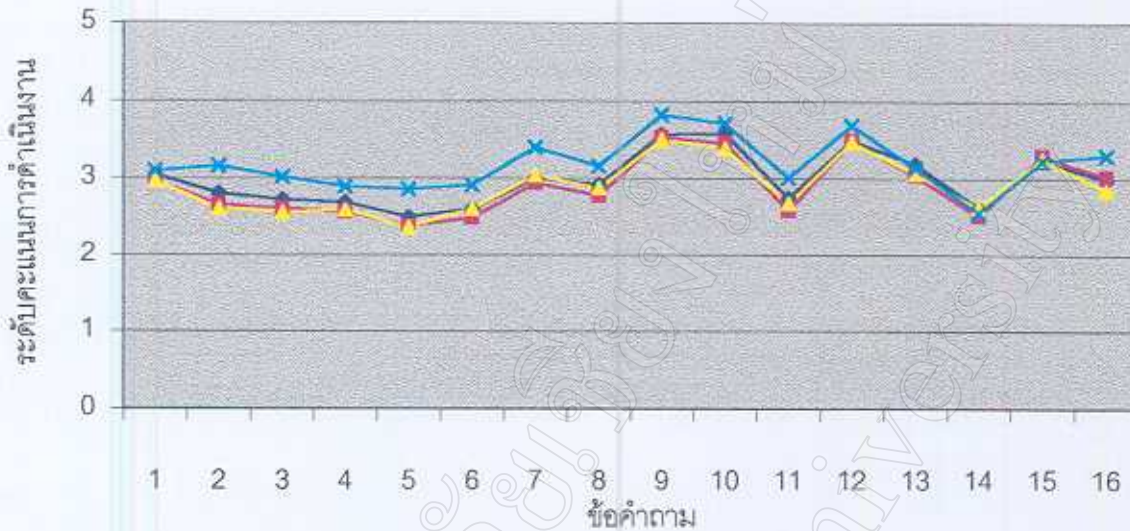
จากแผนภาพที่ 9 แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านบริการสุขภาพในประเด็น นักเรียนได้เรียนรู้ถึงพิษร้ายของบุหรี่ สารเสพติด วิธีการป้องกันและหลีกเลี่ยงจากบุหรี่ สารเสพติด การได้รับข้อมูลข่าวสารการป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับสูง และดำเนินการน้อยในประเด็น การมีคู่มือการใช้อุปกรณ์กีฬาไว้ให้นักเรียนอ่าน

ทั้ง 4 โรงเรียน มีแนวโน้มการดำเนินงานด้านบริการสุขภาพในโรงเรียนไปในลักษณะเดียวกัน

หมายเหตุ

- ◆ แทนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- แทนโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ
- ▲ แทนโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
- × แทนโรงเรียนหอพระ

ตัวเลขในข้อคำถามแทนจำนวนข้อ 1-16 แทนข้อคำถามความเห็นของนักเรียนด้านบริการสุขภาพในโรงเรียน ดูรายละเอียดในภาคผนวก

แผนภาพที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยความเห็นของครูในการดำเนินงานด้านบริการสุขภาพในโรงเรียน
ทั้ง 4 แห่ง

จากแผนภาพที่ 10 แสดงให้เห็นว่าทุกโรงเรียนมีการดำเนินงานด้านบริการสุขภาพใน
ประเด็น การสนับสนุนข้อมูลเรื่องพิษร้าย การป้องกันและหลีกเลี่ยงจากบุหรี่ สารเสพติดอยู่ใน
ระดับสูง และดำเนินการน้อยในประเด็นการมีคู่มือการใช้อุปกรณ์กีฬาไว้ให้อ่าน

ทั้ง 4 โรงเรียนมีแนวโน้มการดำเนินงานด้านบริการสุขภาพในโรงเรียนไปในลักษณะ
เดียวกัน

หมายเหตุ

- ◆ แทนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
- แทนโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ
- ▲ แทนโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
- × แทนโรงเรียนหอฟระ

ตัวเลขในข้อคำถามแกนแนวนอนข้อ 1-16 แทนข้อคำถามความเห็นของครู
ด้านการบริการสุขภาพในโรงเรียน ดูรายละเอียดในภาคผนวก

ส่วนที่ 2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สังเกต และสนทนากลุ่ม ของโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

1. ด้านนโยบายสุขภาพ

1.1 นโยบายเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ

- การจัดหาอาหารท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยมีการดำเนินงานในเรื่องอาหาร เพื่อให้ได้มีอาหารที่เพียงพอสำหรับนักเรียนจำนวนประมาณ 3,000 คน โดยจัดให้มีร้านจำหน่ายอาหาร ภายใต้การควบคุมดูแลของ “คณะกรรมการโรงอาหาร” ของโรงเรียน ซึ่งมีระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการจำหน่ายอาหารในโรงเรียน โดยกำหนดให้ผู้ที่มีสิทธิ์เข้ามาจำหน่ายอาหารในโรงเรียนจะต้องผ่านการประกวดราคาและทดสอบการประกอบอาหาร หลังจากนั้นผู้ประกอบการและผู้ช่วยฯ จะต้องเข้ารับการอบรมผู้สัมผัสอาหาร โดยวิทยากรจากเทศบาลนครเชียงใหม่ ต้องผ่านการตรวจโรค การเอ็กซเรย์ปอด การตรวจอุจจาระและปัสสาวะ เพื่อป้องกันแพร่เชื้อโรคจาก ผู้ประกอบการอาหาร อาหารที่จำหน่ายมีราคาที่ไม่แพงและมีปริมาณที่พอเพียงสำหรับเด็กวัยเรียน ซึ่งโรงเรียนกำหนดให้จำหน่ายแก่นักเรียนในราคาจานละ 10 บาท เป็นอาหารที่มีคุณภาพ ในด้านโภชนาการ มีคุณประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกายของนักเรียน มีความปลอดภัย ถูกต้องตามหลักสุขอนามัย วัสดุที่ใช้ประกอบอาหารจะต้องมีตรารับรองจาก อ.ย. (องค์การอาหารและยา) ร้านจำหน่ายอาหารทุกร้านใช้ภาชนะใส่อาหารที่โรงเรียนจัดให้ ซึ่งภาชนะทั้งหมดเป็นสมบัติของโรงเรียน ส่วนการล้างภาชนะนั้นโรงเรียนได้ใช้เครื่องล้างจาน ที่ได้จัดซื้อมาในราคาประมาณสามแสนบาท และมีความเชื่อมั่นว่ามีประสิทธิภาพในการล้างภาชนะได้สะอาดที่สุด

คณะกรรมการโภชนาการโรงเรียน ทำหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมดูแลในเรื่องโภชนาการทั้งหมด เช่น การควบคุมดูแลด้านราคา ปริมาณ และคุณภาพของอาหารที่จำหน่ายทุก ๆ เข้าของแต่ละวัน โรงเรียนได้กำหนดให้ของร้านจำหน่ายทุกร้าน จะต้องบรรจุตัวอย่างอาหารในปริมาณที่จะจำหน่ายให้นักเรียนในวันนั้น ๆ วางไว้ให้เห็นได้ชัดเจน คณะกรรมการโภชนาการจะทำการตรวจด้านคุณภาพว่า วัสดุที่ใช้ประกอบอาหารเป็นอย่างไร ถูกต้องหรือไม่ วัสดุที่ห้ามใช้บางอย่าง เช่น ผงชูรสหรือไม่

- การให้ครูเป็นแบบอย่างในการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพในโรงเรียน

โรงเรียนได้จัดที่รับประทานอาหารสำหรับครูเป็นส่วนสัดส่วน อยู่ในบริเวณใกล้ ๆ กับที่รับประทานอาหารของนักเรียน ซึ่งนักเรียนสามารถที่จะสังเกตเห็นพฤติกรรมในการรับประทานอาหารที่ดีของครูได้

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยมีนโยบายเรื่องอาหาร โดยมีการจัดการ เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายในปริมาณเพียงพอ มีราคาที่สมควร มีคุณภาพของอาหารที่ปลอดภัยทั้งจากสารปรุงแต่งรสอาหาร มีภาชนะที่สะอาดใส่อาหาร และ นักเรียนสามารถสังเกตเห็นแบบอย่างในการรับประทานอาหารที่ดีจากครูได้ในบริเวณใกล้ ๆ กัน

1.2 นโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่และห้ามดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดทุกชนิด

- การจัดการให้โรงเรียนปลอดบุหรี่

มีการประกาศห้ามอย่างชัดเจนว่า "เขตปลอดบุหรี่" ตามที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นการห้ามทุกคนในโรงเรียนรวมทั้งครูและผู้มาเยือน มีครูเพียง 2 - 3 คนเท่านั้นที่สูบบุหรี่ แต่จะถูกขอร้องให้สูบบุหรี่ในที่มิดชิดไม่ให้นักเรียนเห็น สำหรับผู้มาเยือนก็จะมีขอร้องให้งดเว้นถ้ากำลังจะมีการสูบบุหรี่

- การห้ามดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดทุกชนิด

มีคณะกรรมการกลางฝ่ายปกครอง ทำหน้าที่ดูแลดำเนินการ ทั้งการป้องกัน และการแก้ไขเกี่ยวกับอบายมุข ทั้งเรื่องสารเสพติด สิ่งยั่วยงทางกามารมณ์ การพนันและการ ทะเลาะวิวาท โดยโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการป้องกัน โดยการให้นักเรียนใหม่เข้าค่ายคุณธรรม เพื่ออบรมปณิธานในเรื่องความประพฤติ ให้ปฏิบัติตัวเป็นคนดีในสังคม มีการส่งนักเรียนไปอบรม ในโครงการ "ดี.เจ.เยาวชน ด้านภัยยาเสพติด" (นักจัดรายการวิทยุเยาวชนด้านภัยยาเสพติด) ที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโครงการของกรมประชาสัมพันธ์ ที่จัดขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นนักจัดรายการวิทยุ สามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับ จากการฝึกอบรม ซึ่งเน้นหนักในด้านกระตุ้นให้เด็กห่างไกลจากสิ่งเสพติด ให้มาขยายผลโดย ดำเนินการจัดรายการเสียงตามสายในโรงเรียน กระตุ้นให้นักเรียนในโรงเรียนได้รู้ถึงพิษภัยและ รู้จักการหลีกเลี่ยงจากสิ่งเสพติดทุกชนิด มีการส่งนักเรียนเข้าร่วมโครงการ "เพื่อนเตือนเพื่อน" ที่ศูนย์บำบัดยาเสพติดภาคเหนือ เพื่อให้นักเรียนนำประสบการณ์ที่ได้รับมาขยายผล โดยเชิญ ขวณเพื่อนหรือน้องให้หลีกเลี่ยงห่างไกลรู้โทษภัยจากสารเสพติด มีโครงการจัดการแข่งขันกีฬา ชื่อรายการว่า ยุพราชคัพ มีจุดประสงค์เพื่อให้ เด็กนักเรียนในโรงเรียนได้ออกกำลังกายโดยการ เล่นกีฬา หันมาใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์ ไม่ไปรวมกลุ่มกันทำในสิ่งที่ไม่สมควร เป็นการ จัดการแข่งขันตั้งแต่ภายในระดับห้องจนถึงระดับชั้น จัดการแข่งขันที่ละประเภท ได้แก่ ฟุตบอล 5 คน ฟุตบอล 11 คน และตะกร้อตามลำดับ นอกจากนี้ มีโครงการแข่งขันประกวดการจัด นิทรรศการเกี่ยวกับเรื่องสิ่งเสพติด เป็นการแข่งขันในระดับคณะสี ซึ่งมี 5 คณะสี โดยมีเกณฑ์การ ตัดสินที่การให้ความรู้ ความเข้าใจ ชี้ให้เห็นโทษภัยเกี่ยวกับเรื่องสิ่งเสพติดแก่ผู้ชมได้ดี

ส่วนกิจกรรมการแก้ไขเกี่ยวกับสิ่งเสพติด เป็นการดำเนินการในทางลับ คือ โครงการ "คลินิกนิรนาม" เป็นการดำเนินงานของหมวดสาธารณสุขของโรงเรียน โดยแต่งตั้งนักเรียนจำนวนหนึ่ง เรียกว่า "นักสืบจิ๋ว" เพื่อทำหน้าที่สืบหานักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ ทั้งด้านการสูบบุหรี่ และการใช้สารเสพติด เมื่อพบก็จัดซื้อให้ครูหมวดสาธารณสุข ครูก็จะกรองข้อมูลโดยการสอบประวัติว่ามีความจริงหรือไม่เพียงใด จากนั้นก็จะมีการประกาศไปตามชมรมต่าง ๆ ให้นักเรียนทราบโดยทั่วกันว่า ถ้าใครต้องการใช้บริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้บุหรี่หรือยาเสพติด หรือต้องการเลิกใช้สารเสพติด จะมีอาจารย์ที่เชี่ยวชาญช่วยรักษาให้หายได้ ถ้าสนใจให้มาพบเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ในตอนเช้าที่ห้องสาธารณสุขได้ทุกวัน ทางครูหมวดสาธารณสุขจะเก็บข้อมูลทั้งหมดเป็นความลับ โดยไม่มีการถามชื่อว่าเป็นใคร ด้วยวิธีการนี้ได้มีนักเรียนมาหาครูด้วยตนเอง เมื่อมีการตกลงเพื่อเข้ารับการรักษา ก็ทำการบำบัดรักษาทั้งทางกายและทางจิต การบำบัดรักษาทางกายได้ดำเนินการโดยผู้เชี่ยวชาญ ทางด้านการใช้ยาสมุนไพรของโรงเรียน ซึ่งเป็นอาจารย์พิเศษคณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ส่วนการบำบัดทางจิตจะดำเนินการควบคู่กันไปด้วยการพูดคุยตามวิธีการขั้นตอนทางจิตบำบัด โดยครูผู้เชี่ยวชาญผ่านการฝึกอบรมทางด้านจิตวิทยา ในเวลาเช้าหรือเย็นทุกวัน ทั้งนี้ ได้รับผลเป็นที่น่าพอใจมาก มีนักเรียนหลายคนได้ประสบผลสำเร็จทางด้านการบำบัดรักษา หันมาประพฤติตนในทางที่ชอบ มีนักเรียนบางคนหันมาสนใจในการเรียนจนสามารถสอบเข้าเรียนต่อในสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงได้

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย มีนโยบายให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่ และห้ามดื่มสุราหรือเสพย์สารเสพติดทุกชนิด มีการดำเนินงานทั้งด้านการป้องกันผู้ที่ยังไม่ใช้สารเสพติด ให้รู้ถึงโทษภัยและวิธีหลีกเลี่ยง และมีการดำเนินงานในทางลับเพื่อแก้ไขผู้ที่มีปัญหา

1.3 นโยบายการสนับสนุนความเสมอภาค โดยนักเรียนหญิงและชายสามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน

- การดำเนินงานและธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ

นักเรียนโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในทุก ๆ ด้าน ตามแนวทางการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของประเทศ และตามสภาพสังคมปัจจุบัน ครูปฏิบัติต่อนักเรียนชายและหญิงด้วยความเสมอภาค ทุกคนสามารถใช้สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา และทรัพยากรอื่น ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยมีนโยบายสนับสนุนความเสมอภาค มีการดำเนินงานและธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ อย่างมีความเท่าเทียมกันทางเพศ นักเรียนหญิงและชายสามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการให้เวลาของครูแก่นักเรียน

1.4 ระเบียบปฏิบัติที่เป็นทางการในการจ่ายยาให้แก่นักเรียน

- การบันทึกการจ่ายยาทุกชนิดแก่นักเรียน

โรงเรียนมีบัตรสุขภาพสำหรับนักเรียน ซึ่งบัตรสุขภาพนั้นนอกจากจะใช้บันทึกประวัติสุขภาพด้านพัฒนาการการเจริญเติบโตแล้ว ยังใช้บันทึกเกี่ยวกับการให้การดูแลรักษา การลงวัน เวลา และการขึ้นชื่อกำกับการใช้ยาของเด็กนักเรียน

1.5 นโยบายและแผนงานการปฐมพยาบาล

- การมีชุดปฐมพยาบาลที่เพียงพอสำหรับประชากรในโรงเรียน

ห้องพยาบาลซึ่งตั้งอยู่ในอาคารเรียนที่มีขนาด 2 ห้องเรียน มีวัสดุอุปกรณ์ และเวชภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นอย่างเพียงพอ เช่น เตียงพยาบาล เตียงนอนพัก ชุดการปฐมพยาบาล ยาสามัญประจำบ้าน เครื่องชั่งน้ำหนัก เครื่องวัดสวนสูง เครื่องวัดความดันโลหิต ปรอทวัดไข้ ฯลฯ

- จำนวนครูที่ได้รับการอบรมการปฐมพยาบาล

โรงเรียนมีครูพยาบาลประจำอยู่ที่ห้องพยาบาลจำนวน 1 คน

- การอบรมการปฐมพยาบาลแก่นักเรียน

โรงเรียนมีโครงการ ผู้นำอนามัย ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ จัดประสงค์เพื่อฝึกอบรมด้านการปฐมพยาบาลแก่นักเรียน แล้วมาทำหน้าที่ช่วยเหลือเกี่ยวกับงานปฐมพยาบาลของโรงเรียนและงานอื่น ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน

- การกำหนดระเบียบปฏิบัติสำหรับกรณีฉุกเฉินที่มีข้อบ่งชี้ว่าต้องส่งต่อนักเรียน/ครูไปยังโรงพยาบาลหรือคลินิกใกล้เคียง

ในกรณีฉุกเฉิน ที่มีข้อบ่งชี้ว่าต้องส่งต่อนักเรียนหรือครูไปยังโรงพยาบาล โรงเรียนไม่มีรถสำรองไว้สำหรับการส่งต่อคนป่วยไปโรงพยาบาล แต่จะเช่าเหมารถยนต์รับจ้างหรือรถยนต์ส่วนตัวของครูพยาบาลในการส่งต่อผู้ป่วย

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย มีชุดปฐมพยาบาลที่เพียงพอสำหรับประชากรในโรงเรียน มีครูที่ผ่านการฝึกอบรมด้านการปฐมพยาบาล มีการอบรมการปฐมพยาบาลให้แก่ นักเรียน มีการกำหนดสำหรับกรณีฉุกเฉินที่มีข้อบ่งชี้ว่าต้องส่งต่อนักเรียน หรือครูไปยังโรงพยาบาลหรือคลินิกใกล้เคียง

1.6 นโยบายควบคุมโรคหนองพยาธิและปาราสิต

- การสอนนักเรียนให้มีความรู้ในการป้องกันโรคจากหนองพยาธิและปาราสิต

โรงเรียนไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการควบคุมโรคหนองพยาธิและปาราสิต แต่นักเรียนได้เรียนรู้จากกระบวนการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

1.7 นโยบายการป้องกันผิวหนังจากแสงแดด

- การห้ามนักเรียนเล่นกลางแจ้งโดยไม่สวมเสื้อ หรือไม่มีการป้องกันอันตราย

จากแสงแดด

โรงเรียนไม่มีนโยบายห้ามนักเรียนเล่นกลางแจ้งโดยไม่สวมเสื้อ หรือไม่มีการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

- การให้ครูเป็นแบบอย่างในการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

พบว่า ไม่มีการกำหนดให้ครู เป็นแบบอย่างในการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

1.8 นโยบายในการตรวจร่างกาย

- การตรวจร่างกายให้กับนักเรียนเป็นประจำ

มีการกำหนดให้ตรวจร่างกายเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีละ 1 ครั้ง โดยมีสถานีกาชาดที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ มาช่วยในการตรวจร่างกายให้กับนักเรียน

1.9 นโยบายเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉิน หรือมีเหตุการณ์ซึ่งจะเกิดอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียน

- นักเรียนไม่ต้องมาโรงเรียน ถ้าขาดน้ำดื่ม น้ำใช้อย่างต่อเนื่อง มีการระบาดของโรคติดต่อ มีอากาศร้อนหรือหนาวมาก

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉิน หรือมีเหตุการณ์ซึ่งจะเกิดอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียน เช่น มีการขาดน้ำดื่ม น้ำใช้อย่างต่อเนื่อง มีการระบาดของโรคติดต่อ มีอากาศที่ร้อนหรือหนาวมาก แต่ถ้ามีเหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่ร้ายแรงเป็นอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้วิจารณญาณในการสั่งปิดโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม ในอดีตที่ผ่านมาไม่เคยมีเหตุการณ์ร้ายแรงใด ๆ เกิดขึ้นจนต้องปิดโรงเรียนอย่างฉุกเฉิน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉินที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสั่งปิดโรงเรียนได้ ถ้าเห็นว่ามีสถานการณ์หรือเหตุการณ์ร้ายแรงใด ๆ เกิดขึ้น

1.10 แผนความปลอดภัยรองรับภัยธรรมชาติหรืออุบัติภัยอื่น ๆ

- แผนการอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้

โรงเรียนไม่มีแผนสำหรับอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้ ไม่ฝึกซ้อมนักเรียน ในกรณีเกิดไฟไหม้ แต่โรงเรียนได้จัดให้มีเครื่องมือ น้ำยาดับเพลิงไว้ทุกจุด ทุกอาคารเรียนเพื่อเตรียมไว้สำหรับการป้องกันแก้ไข นอกจากนี้โรงเรียนได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากไฟฟ้า เช่น ไม่อนุญาตให้มีการประกอบอาหารในห้องพักทั้งหมด ช่วงระยะเวลาปิดภาคเรียนเครื่องใช้ไฟฟ้าทุกอย่างในโรงเรียนต้องถอดปลั๊กไฟให้หมด

- แผนฉุกเฉินสำหรับอุบัติเหตุอื่น ๆ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในแต่ละห้องที่ เช่น น้ำท่วม ได้ฝุ่น การถูกโจมตีจากผู้ก่อเหตุร้าย

โรงเรียนไม่มีแผนฉุกเฉินสำหรับเหตุการณ์น้ำท่วม และได้ฝุ่น เพราะในอดีตไม่เคยมีเหตุการณ์น้ำท่วมและได้ฝุ่นเกิดขึ้น ส่วนแผนการป้องกันการโจรกรรมนั้น โรงเรียนมียามรักษาการณ์ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่อยู่เวรที่ป้อมยามประตูโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง โดยมีวิทยุสื่อสารใช้ในการติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของโรงเรียน และห้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ไม่มีแผนอพยพและฝึกซ้อมนักเรียนสำหรับเหตุไฟไหม้ แต่โรงเรียนได้มีการป้องกันโดย จัดเตรียมเครื่องมือ น้ำยาดับเพลิงไว้ตามจุดต่าง ๆ ทุกอาคารเรียน มีข้อกำหนดเพื่อป้องกันไฟไหม้จากไฟฟ้า ด้วยการห้ามประกอบอาหารในห้องพัก และถอดปลั๊กเครื่องใช้ไฟฟ้าทั้งหมดในระหว่างปิดภาคเรียน ไม่มีแผนสำหรับเหตุการณ์น้ำท่วมและได้ฝุ่น แต่มีแผนการป้องกันการโจรกรรม ด้วยการจัดเวรยามผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ตลอดเวลา

1.11 นโยบายการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

- การมีเอกสารระเบียบปฏิบัติและอุปกรณ์การแพทย์ที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

งานอนามัยโรงเรียนมีระเบียบปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ โดยสวมใส่ถุงมือยางในกรณีที่ต้องสัมผัสกับเลือด แต่ไม่มีเอกสารระเบียบปฏิบัติระบุไว้ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการป้องกันเชื้อเอดส์

การให้ ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้รับการฝึกอบรมในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

- ไม่มีการฝึกอบรมในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ให้แก่ครูและบุคลากรในโรงเรียน แต่มีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมมือกับหมวดสาธารณสุขและสุขภาพศึกษาของโรงเรียนจัดให้มีการการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ เช่น หมวดวิชาสาธารณสุขและสุขภาพ จัดนิทรรศการวันเอดส์โลก 1 ธันวาคม 2542 การจัดนิทรรศการวันรวมใจต้านภัยเอดส์ และการจัดบ้านนิเทศตามมุมต่าง ๆ ในโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า งานพยาบาลโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย มีระเบียบปฏิบัติเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ โดยมีถุงมือยางสวมใส่ในกรณีที่ต้องสัมผัสกับเลือด แต่ไม่มีเอกสารเกี่ยวกับการป้องกันเชื้อเอดส์ระบุไว้ชัดเจน ไม่มีการอบรมครูและบุคลากรในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ แต่จัดให้มีการการรณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ในวาระต่าง ๆ

2. การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียน

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ตั้งอยู่เลขที่ 238 ถนนพระปกเกล้า ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีเนื้อที่ 29 ไร่ 2 งาน 97 ตารางวา มีครู 177 คน นักเรียน 3,045 คน มีอาคารเรียนหลัก 7 หลัง อาคารประกอบ 9 หลัง โรงพลศึกษา 1 หลัง โรงอาหาร 2 หลัง อาคารเรียนหลักและอาคารประกอบพร้อมครุภัณฑ์ทั้งหมด ได้ก่อสร้างตามข้อกำหนดของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ มีสนามฟุตบอล 1 สนาม สนามตะกร้อ 6 สนาม สนามวอลเลย์บอล 2 สนาม สนามเทนนิส 1 สนาม และจุดฝึกกายบริหารอีกประมาณ 9 จุด ทั้งอาคารสถานที่ สนามกีฬารวมทั้งอุปกรณ์กีฬาประเภทต่าง ๆ อยู่ในสภาพที่มั่นคงแข็งแรงปลอดภัยและสะดวกต่อการใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่ต้องการได้เป็นอย่างดี ด้านภูมิทัศน์ของโรงเรียนนั้น นอกจากจะมีสนามฟุตบอลที่เป็นสนามหญ้าแล้วยังมี ไม้ยืนต้นใหญ่เล็กทั้งที่ให้ร่มเงาและให้ความสวยงามขึ้นอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ในโรงเรียนมากถึง 377 ต้น

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย เดิมเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดเชียงใหม่ ที่รับเฉพาะนักเรียนชายเข้าเรียน โรงเรียนจึงมีสนามฟุตบอลขนาดมาตรฐาน 1 สนาม และสนามอื่น ๆ เช่นสนามบาสเกตบอลอยู่ในบริเวณเดียวกัน ดังนั้นอาคารสถานที่ต่าง ๆ ส่วนใหญ่จึงได้ถูกออกแบบไว้ให้หันหน้าไปทางสนาม แต่ปัจจุบันนี้โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยได้เปิดรับนักเรียนหญิงเข้ามาเรียนร่วมด้วย

2.1 การจัดให้มีสิ่งแวดลอมที่ปลอดภัย

- การเลือกสรรเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์กีฬาที่ปลอดภัย

โรงเรียนได้ให้ครูผู้สอนเกี่ยวกับกีฬาแต่ละประเภท เป็นผู้พิจารณาเลือกสรรเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์กีฬาประเภทต่าง ๆ ส่วนวิธีการใช้อุปกรณ์กีฬา นักเรียนจะได้เรียนรู้ถึงการใช้อุปกรณ์กีฬาและวิธีการเล่นที่ปลอดภัย จากกระบวนการเรียนการสอนของกีฬาแต่ละประเภท

- การตรวจสอบความปลอดภัยของอาคาร ต้นไม้ และเครื่องมือ/อุปกรณ์ต่าง ๆ

อาคารเรียนและอาคารประกอบของโรงเรียนส่วนใหญ่สร้างขึ้นใหม่ไม่เกิน 20 ปี มีสภาพที่มั่นคงแข็งแรง ฝ่ายอาคารสถานที่ และนักการภารโรงของโรงเรียนทำหน้าที่ดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่ใหม่อยู่เสมอ มีการตรวจสอบควบคุมดูแลเกี่ยวกับความปลอดภัยของอาคาร ต้นไม้ และเครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยต่อทุกคนเป็นระยะ ๆ เมื่อพบเห็นสิ่งใดที่จะเป็นอันตราย ก็ดำเนินการซ่อมแซมแก้ไขตามแต่กรณี

- การร่วมมือกับชุมชน ลดอันตรายจากการจราจรในบริเวณใกล้เคียง

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยตั้งอยู่ใจกลางเมืองเชียงใหม่ มีถนนแบบ 2 ช่องทางจราจรผ่านโรงเรียนถึงสามด้าน ที่มุมโรงเรียนด้านทิศใต้ทั้ง 2 มุม มีการติดตั้งสัญญาณไฟจราจรไว้ยานพาหนะที่แล่นผ่านไปมาจึงไม่สามารถที่จะใช้ความเร็วได้มากนัก นอกจากนี้ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบังคับการจราจรจังหวัดเชียงใหม่ มาช่วยให้ความสะดวกในการจราจรบริเวณหน้าโรงเรียน

- การป้องกันมิให้คนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณโรงเรียน

โรงเรียนมียามรักษาการณ์ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่เป็นเวรยามตลอด 24 ชั่วโมง คอยสังเกต ตรวจตรา ตลอดจนการสอบถามคนแปลกหน้าที่เข้ามาติดต่อ เพื่อป้องกันการเกิดเหตุร้ายในโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยได้จัดให้มีเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์กีฬาที่มีความปลอดภัย นักเรียนสามารถที่จะเรียนรู้ถึงวิธีการใช้ และวิธีเล่นอุปกรณ์กีฬาประเภทต่าง ๆ ได้จากกระบวนการเรียนการสอนกีฬาประเภทนั้น ๆ มีฝ่ายอาคารสถานที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบความปลอดภัยของอาคาร ต้นไม้ เครื่องมือ และอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยอยู่เสมอ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรมาช่วยเหลือเกี่ยวกับการจราจรบริเวณถนนหน้าโรงเรียน มีเวรยามรักษาความปลอดภัย ที่ป้อมยามประตูหน้าโรงเรียนตลอดเวลา เพื่อป้องกันการอันตรายจากการโจรกรรม

2.2 การมีสุขาภิบาลที่ถูกหลักอนามัย มีน้ำดื่มน้ำใช้เพียงพอ

- ห้องส้วมสำหรับนักเรียนทั้งชายและหญิง

โรงเรียนมีห้องส้วมชนิดส้วมซึม สำหรับนักเรียนชาย 33 ที่ ที่ปัสสาวะนักเรียนชาย 23 ที่ ห้องน้ำนักเรียนหญิง 12 ที่

- น้ำดื่มน้ำใช้

โรงเรียนจัดให้มีบริการน้ำดื่มเป็นน้ำดื่มแบบตู้น้ำเย็น ทั้งหมด 8 จุด 67 ที่ น้ำใช้ 6 จุด 39 ที่ กระจายไปตามจุดต่าง ๆ ทั่วบริเวณโรงเรียน

ส่วนระบบการระบายน้ำทึ้นนั้น น้ำทึ้นจากทุกจุดในโรงเรียนมีไม่มากนัก ส่วนมากจะถูกระบายลงสู่บ่อซึม แต่ถ้ามีมากก็จะถูกระบายไปตามท่อระบายน้ำลงสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน

2.3 การสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดสมดุลของสิ่งแวดล้อม

- การนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วมาหมุนเวียนใช้ใหม่ (recycle)

โรงเรียนมี "ชุมนุมรักษ์สิ่งแวดล้อม" ซึ่งดำเนินงานโดยนักเรียนและครูที่ปรึกษาประจำชุมนุม มีการตั้งธนาคารขยะแล้วรณรงค์ให้นักเรียนนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว เช่น พลาสติก แก้ว โลหะ นำมาฝากแยกใส่ตะกร้าที่หลังอาคาร 5 โรงเรียนไม่ได้นำไปหมุนเวียนใช้ใหม่เอง แต่จะมีเทศบาลนครเชียงใหม่มารับซื้อเพื่อนำไปดำเนินการอีกต่อหนึ่ง

- การไม่สนับสนุนให้ใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง

โรงเรียนไม่สนับสนุนให้มีการใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยมีชุมนุมรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ดำเนินงานเกี่ยวกับการสร้างความตระหนักในเรื่องการนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วมาหมุนเวียนใช้ใหม่ และโรงเรียนไม่สนับสนุนให้มีการใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง

2.4 การกระตุ้นให้นักเรียนดูแลสิ่งแวดล้อมความสะอาดต่าง ๆ ในโรงเรียน

- ระบบการกำจัดขยะของโรงเรียน

ขยะจากทุกสถานที่ในโรงเรียน เช่น ห้องเรียน โรงอาหาร จะถูกนำมาใส่ในตะกร้าแยกขยะหรือถังขยะ โดยจะมีรถบรรทุกขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่ มารับขยะทั้งหมดไปกำจัด พร้อมทั้งรับซื้อขยะที่สามารถนำมาหมุนเวียนใช้ใหม่ทุกวัน

- การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดในโรงเรียน

โรงเรียนกำหนดให้ นักเรียนแต่ละห้องเรียนมีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียนที่ใช้เรียนอยู่เป็นประจำ ให้นักเรียนจะตกลงกันเองในเรื่องการแบ่งหน้าที่กันดูแลรักษาความสะอาดของห้องเรียน นอกจากนี้ มีการแบ่งพื้นที่ในบริเวณโรงเรียนให้นักเรียนแต่ละห้องรับผิดชอบในการดูแลรักษาความสะอาด

- การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำให้โรงเรียนมีความสวยงาม

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย มี "ชมรมยุพราชสีเขียว" ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ และดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับการทำให้บริเวณพื้นที่ของโรงเรียนมีความสวยงาม เขียวชอุ่มด้วยสนามหญ้า สวนหย่อมและไม้ดอกไม้ประดับ

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยมีระบบการกำจัดการขยะ โดยแยกขยะแล้วให้รถบรรทุกขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่มารับไปกำจัด หรือนำไปหมุนเวียนใช้ใหม่ มีการกำหนดให้นักเรียน มีส่วนร่วมในการแบ่งหน้าที่กันรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน มีชมรมยุพราชสีเขียวช่วยทำให้พื้นที่ของโรงเรียนสวยงามมีสีเขียวด้วยสนามหญ้า สวนหย่อม ไม้ดอกไม้ประดับ

2.5 การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เกื้อหนุนต่อการเรียน

- การระบายอากาศ และอุณหภูมิในห้องเรียน

อาคารเรียนหลัก 7 หลัง อาคารประกอบอีก 12 หลัง ได้สร้างขึ้นตามข้อกำหนดของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเป็นการสร้างโดยคำนึงถึงสุขภาพของนักเรียน มีการติดตั้งพัดลมเพดานหมุนห้องเรียนละ 6 ตัว ทำให้ในห้องเรียนมีการระบายอากาศได้ดี มีอากาศเย็นสบาย ประกอบกับบริเวณโรงเรียนมีพื้นที่โล่งด้วยสนามฟุตบอลขนาดมาตรฐาน 1 สนาม รวมทั้งสนามกีฬาประเภทอื่น ๆ และมีต้นไม้ที่ให้ร่มเงาอยู่ถึง 377 ต้น ซึ่งกระจายอยู่ทั่วบริเวณโรงเรียน จึงช่วยให้เกิดอากาศบริสุทธิ์และเย็นสบายระบายเข้าสู่ตัวอาคารสถานที่

- การมีแสงสว่างเพียงพอต่อการมองเห็น

ห้องเรียนแต่ละห้องได้รับแสงสว่างจากการติดตั้งหลอดไฟฟ้าห้องละ 6 โคม ๒ หลอด รวมทั้งแสงธรรมชาติจากหน้าต่าง ประตูห้องเรียน ทำให้มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการมองเห็น

- การดูแลเรื่องเสียงรบกวนในโรงเรียน

อาคารเรียนส่วนใหญ่ปลูกอยู่ห่างจากถนนเกินกว่า 20 เมตร จึงไม่มีเสียงดังรบกวนการเรียนการสอนที่เกิดจากยานพาหนะที่แล่นผ่านไปมาตามถนนใกล้โรงเรียน ส่วนเสียงรบกวนจากภายในโรงเรียน เป็นที่ทราบกันทุกคนว่า ห้ามมีเสียงดังรบกวนในขณะที่มีการเรียนการสอน ถ้ามีการละเมิดก็จะถูกเตือนโดยครูที่อยู่ใกล้ ๆ

จะเห็นได้ว่า ภายในโรงเรียนมีการระบายถ่ายเทอากาศได้ดี จากอาคารที่สร้างโดยคำนึงถึงสุขภาพของนักเรียนและในห้องเรียนมีพัดลมที่มีจำนวนมากพอ มีต้นไม้และพื้นที่โล่งเพียงพอที่จะทำให้เกิดอากาศบริสุทธิ์และเย็นสบายระบายถ่ายเทเข้าสู่ตัวอาคารเรียน ภายในโรงเรียนมีแสงสว่างเพียงพอต่อการมองเห็น ปลอดภัยต่อสายตาของนักเรียน มีการป้องกันมิให้มีเสียงรบกวนด้วยการปลูกสร้างอาคารเรียน ให้อยู่ห่างไกลเสียงรบกวนจากยานพาหนะที่แล่นผ่านไปมา ส่วนเสียงรบกวนจากภายในโรงเรียนนั้นเป็นที่ทราบกันทุกคนว่า ห้ามส่งเสียงดังรบกวนในขณะที่มีการเรียนการสอน

3. สิ่งแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียน

3.1 ปรัชญาของโรงเรียนเกื้อหนุนต่อสุขภาพจิตและความต้องการทางสังคมของนักเรียน และครู

- ครูเคารพความเป็นคนของนักเรียน ไม่ใช้การลงโทษอย่างเกรี้ยวกราด

พบว่า ครูใช้วาจาที่สุภาพ ไม่ใช้ความรุนแรงในการลงโทษ วางตัวเป็นมิตรเป็นกันเองกับนักเรียน ถึงแม้จะมีคำพูดของครูบางคน ซึ่งอาจจะเป็นคำพูดที่รุนแรงบ้าง แต่ก็เป็นการพูดหยอกล้อให้สนุกสนานเป็นกันเอง มากกว่าความต้องการให้นักเรียนเกิดความเสียใจ และจากแบบสอบถามนักเรียน พบว่า ครูไม่ลงโทษนักเรียนอย่างเกรี้ยวกราด และตั้งใจฟังเมื่อนักเรียนพูดแสดงความคิดเห็น

- นักเรียนมีโอกาสร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

นักเรียนมีโอกาสร่วมตัดสินใจหรือแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยผ่านคณะกรรมการนักเรียน ในบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน มีการส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น อภิปราย เพื่อแก้ไขปัญหา เช่น การให้นักเรียนที่เป็นตัวแทนห้องเข้าร่วมประชุมในประเด็นว่า ถ้าโรงเรียนทำให้อาคารสะอาดแล้ว นักเรียนจะช่วยรักษาอย่างไร ซึ่งในประเด็นนี้นักเรียนได้มีข้อตกลงร่วมกันว่า ทุกคนต้องถอดรองเท้าแต่ขอให้โรงเรียนทำที่วางรองเท้าให้ เป็นต้น

- นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในกระบวนการเรียนการสอน

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย กำลังดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนเข้าสู่ระบบปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ดังนั้นนักเรียนจึงมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน เช่น การแสดงความคิดเห็น การทำงานเป็นกลุ่ม มีการพูดคุย ได้แย้ง ปรีกษาหารือ เป็นต้น และข้อมูลจากแบบสอบถามของนักเรียน พบว่า ครูให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และตั้งใจฟังเมื่อนักเรียนพูดแสดงความคิดเห็น มีการให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม มีการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์แยกแยะเรื่องต่าง ๆ ที่ศึกษาอย่างมีเหตุผล มีการให้นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเอง ฯลฯ

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยมีแนวทางการดำเนินงานที่เอื้อต่อสุขภาพจิต และความต้องการของนักเรียนและครู ครูใช้วาจาที่สุภาพ ไม่ใช้ความรุนแรงในการลงโทษ วางตัวเป็นมิตร เป็นกันเองกับนักเรียน นักเรียนมีโอกาสร่วมตัดสินใจ ร่วมแสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งในด้านเกี่ยวกับการทำให้อาคารเรียนสะอาด และในกระบวนการเรียนการสอน

3.2 โรงเรียนสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อบอุ่น เชื้อมั้นและเป็นมิตร เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและตั้งใจเรียน

- การจัดการใช้ความรุนแรงด้วยการกระทำและวาจา ทั้งระหว่างนักเรียนด้วยกัน และระหว่างครูกับนักเรียน

โรงเรียนมีกฎระเบียบปกครองนักเรียนที่เข้มงวด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการอบรมบ่มนิสัย และปลูกฝังความประพฤติของนักเรียนให้เป็นคนดี มีประโยชน์ต่อประเทศชาติและสังคมทั้งในปัจจุบันและอนาคตด้วยการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนสามัคคีกลมเกลียวกัน รักพวกพ้อง ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ให้ความเมตตากันและกันตามควรแก่กรณี มีการยกย่องให้เกียรติแก่เพื่อนนักเรียนด้วยกันทุกคน พูดและแสดงกิริยาสุภาพต่อเพื่อนนักเรียน แต่ถ้าใครสร้างความรุนแรง ทั้งการกระทำและวาจา โรงเรียนก็มีการดำเนินการด้วยกฎระเบียบ บทลงโทษเกี่ยวกับการทำความผิดต่าง ๆ ว่าจะได้รับโทษอย่างไร ในอดีตที่ผ่านมา มีนักเรียนทำผิดน้อยมากและเป็นคนผิดเล็กน้อยตามประสาเด็กเท่านั้น มีการจัดเข้าค่ายสำหรับนักเรียนที่เข้าใหม่เป็นการดำเนินงานของนักเรียนรุ่นพี่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความศรัทธาในสถาบัน ความรักกันระหว่างเพื่อน พี่น้อง รวมทั้งเพื่อให้ทราบถึงระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยมีการสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อบอุ่น เชื้อมนั้นและเป็นมิตร ด้วยการอบรมบ่มนิสัย และปลูกฝังความประพฤตินักเรียนให้เป็นคนดี รู้จักสามัคคีกลมเกลียวกัน ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ให้ความเมตตา ยกย่องให้เกียรติ แก่เพื่อนนักเรียนด้วยกันทุกคน แต่ถ้าใครสร้างความรุนแรงทั้งการกระทำและวาจาก็จะได้รับโทษ ตามกฎระเบียบของโรงเรียนเกี่ยวกับ การทำความผิดต่าง ๆ

3.3 โรงเรียนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนที่ด้อยโอกาส

- โรงเรียนตระหนักว่านักเรียนบางคนมีความต้องการเป็นพิเศษ

มีนักเรียนตาบอดจำนวน 7 คน มาเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ ตามโครงการเรียนร่วมกับโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ กระจายเรียนอยู่ในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อให้มีการเรียนรู้ทางด้านวิชาการทั่วไป การใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โรงเรียนได้จัดห้องสำหรับการเรียนเสริมพร้อมทั้งเป็นห้องพักของครูที่มาช่วยสอนเพิ่มเติมให้ แต่โรงเรียนสอนคนตาบอดได้นำอุปกรณ์สำหรับนักเรียนตาบอดมาเอง เช่น เครื่องพิมพ์ดีดอักษรเบรลล์ คอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนตาบอด โดยมีครูจากโรงเรียนสอนคนตาบอดอีก 2 คน มาช่วยเหลือ ดูแลและประสานงานในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น การสอนเพิ่มเติมในรายวิชาที่นักเรียนยังไม่เข้าใจดีพอ

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ได้ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวก โดยจัดห้องเรียนเสริมพิเศษสำหรับนักเรียนตาบอด ในโครงการเรียนร่วมกับโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ

3.4 โรงเรียนสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าและได้รับการยอมรับ

- โรงเรียนจัดให้มีโอกาสเฉลิมฉลองในงานประเพณีต่าง ๆ เช่น การละเล่น การเดินรำ งานฝีมือ การแสดง งานรื่นเริง และนิทรรศการ

โรงเรียนได้สร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและได้รับการยอมรับ ในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น มีกิจกรรมการประกาศเกียรติคุณนักเรียน ในโครงการส่งเสริมเด็กและเยาวชนดีเด่นในสถานศึกษา ประจำปี 2542 โดยการคัดเลือกนักเรียนที่มีความดีเด่นในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความมีน้ำใจกับครูและญาติมิตร ด้านความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี ด้านความขยันหมั่นเพียรทางการศึกษา มีกิจกรรมในงานสัปดาห์ห้องสมุดโรงเรียน เช่น การประกวดร้องเพลง การแข่งขันกล่าวสุนทรพจน์ การแข่งขันตอบปัญหา การแข่งขันประกวดวาดภาพจากเนื้อเรื่องภาษาฝรั่งเศส เป็นต้น มีกิจกรรมการแข่งขันกีฬาใน

มหกรรมกีฬา กรมสามัญศึกษา เฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษา ประจำปี 2542 มีกิจกรรมการเข้าร่วมในงานประเพณีต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการช่วยกันจัดพิธีรดน้ำดำหัวครู-อาจารย์ และมีการทำกระทงฝีมือเข้าประกวดในเทศกาลลอยกระทง

นอกจากนี้โรงเรียนยังได้จัดให้มีชุมนุม ชมรมต่างๆ มากมาย เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ เช่น ชุมนุมจริยธรรม ได้จัดให้มีกิจกรรมทำบุญตักบาตร โดยนิมนต์พระสงฆ์จำนวน 9 รูปมารับบิณฑบาตทุกวันพฤหัสบดี ซึ่งนักเรียนในชุมนุมจริยธรรมแต่ละระดับชั้นจะผลัดเปลี่ยนกันเป็นเจ้าภาพ พร้อมทั้งเชิญชวนนักเรียนชุมนุมอื่น ๆ รวมทั้งครูเข้าร่วมในกิจกรรมด้วย และมีการจัดนิทรรศการในเทศกาลคริสต์มาสของนักเรียนชุมนุมภาษาอังกฤษ

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยได้สร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกที่ตนเองมีคุณค่าและได้รับการยอมรับ ด้วยการจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งการประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่มีความดีเด่น กิจกรรมการแสดงความสามารถทางด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา กิจกรรมเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ

3.5 โรงเรียนใส่ใจต่อความจำเป็นที่จะให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง ในเรื่องที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน

- การจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองในกรณีที่จำเป็น

ไม่มีการดำเนินงานอย่างชัดเจน เกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองในเรื่องที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน แต่โรงเรียนมีช่องทางการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองของนักเรียนทางวารสาร "ยุพราชสาร" ซึ่งเป็นวารสารของโรงเรียนที่นำเสนอข่าวสาร ความรู้ และความเคลื่อนไหวที่ส่งมาจากแต่ละหมวดวิชาหรือฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายพยาบาล และหมวดสาธารณสุข มีคอลัมน์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค นอกจากนี้ผู้ปกครองและครูที่ปรึกษาของนักเรียนสามารถที่จะพบกันเพื่อสนทนากันถึงเรื่องที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน ในวาระต่าง ๆ เช่น วันประชุมผู้ปกครองเพื่อรับผลการเรียนแต่ละภาคเรียนหรือในทุกโอกาสที่ต้องการ

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยไม่มีการดำเนินงานอย่างชัดเจน เกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองในเรื่องที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน แต่โรงเรียนก็สามารถให้ข่าวสาร ความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้ปกครองโดยผ่านทาง "ยุพราชสาร" และมีการพบปะกันของครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองได้ทุกโอกาสตามที่ต้องการ

4. ความสัมพันธ์กับชุมชน

4.1 การเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน

- ครอบครัวของนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

ครอบครัวหรือผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือกิจกรรมอื่นๆ ของโรงเรียนได้หลายวิธี เช่น การตอบจดหมาย หรือแบบสอบถาม เพื่อให้ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีการดำเนินการ รวมทั้งการมีส่วนร่วมตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคมผู้ปกครองและครู ในเรื่องที่สมาคมฯ มีดำเนินการ ความคิดเห็นหรือข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ปกครองจะได้รับการนำมาพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนต่อไป

- หลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน

มีหลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งเอื้อให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน เช่น เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ

- หน่วยบริการสุขภาพในชุมชนและกลุ่มคนที่สนใจสุขภาพเด็ก เยาวชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

มีหน่วยบริการสุขภาพและกลุ่มคนที่สนใจสุขภาพเด็กและเยาวชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ สนับสนุนด้านเอกสารความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับสุขภาพและการป้องกันโรค เช่น โรคเอดส์ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ จัดอบรมโครงการ "ดี.เจ. เยาวชนต้านภัยยาเสพติด" ซึ่งเป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อฝึกให้นักเรียนเป็นนักจัดรายการวิทยุเสียงตามสายในโรงเรียนที่เน้นหนักในด้านกระตุ้นให้เด็กนักเรียนห่างไกลจากสิ่งเสพติด แล้วนำมาขยายผลโดยดำเนินการจัดรายการเสียงตามสายในโรงเรียน ศูนย์บำบัดยาเสพติดภาคเหนือ จัดโครงการอบรม "เพื่อนเตือนเพื่อน" เพื่อให้นักเรียนที่ผ่านการอบรมนำประสบการณ์ที่ได้รับมาขยายผล เชิญชวนเพื่อนหรือพี่น้องในโรงเรียน ให้หลีกเลี่ยงห่างไกลรู้โทษภัยจากสารเสพติด กองบังคับการตำรวจจังหวัดเชียงใหม่ ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องความปลอดภัยด้านการจราจรบนท้องถนน เช่น การขับซิ่งจักรยานยนต์ที่ปลอดภัย และการใช้หมวกกันน็อค

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนยุพราชวิทยาลัยเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ครอบครัวของนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับโรงเรียน มีหลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพที่ทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน มีหน่วยบริการสุขภาพร่วมในกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียนในเรื่องเอกสารความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับสุขภาพและการป้องกันโรค และโครงการอบรมให้ความรู้ต่าง ๆ แก่นักเรียน

4.2 โรงเรียนจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น

- นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

โรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของจังหวัดเชียงใหม่ เช่น การส่งนักเรียนและครูเข้าร่วมขบวนแห่ในงานประเพณีลอยกระทง พิธีแห่เสาอินทขิล การแห่โคมไฟวันวิสาขบูชา และพิธีแห่เทียนเข้าพรรษา

- การแจ้งให้ชุมชนทราบถึงโครงการสุขภาพที่จะดำเนินการ

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ทำหน้าที่แจ้งให้ชุมชนทราบถึงข่าวสารเรื่องราวหรือโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะดำเนินการ ผ่านสื่อทางด้านวิทยุและหนังสือพิมพ์ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เช่น ไทยนิวส์ เชียงใหม่นิวส์ และการแจ้งผ่านผู้ปกครองนักเรียนในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนหรือในวันปฐมนิเทศของโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยมีการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น ในกิจกรรมประเพณีประจำปีของท้องถิ่น โรงเรียนได้แจ้งให้ชุมชนทราบถึงโครงการต่าง ๆ ที่จะมีการดำเนินการผ่านสื่อสารมวลชนท้องถิ่น และแจ้งผ่านทางนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน

5. การพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ

5.1 หลักสูตรด้านสุขภาพมีลักษณะที่สอดคล้องและเป็นองค์รวม

- เนื้อหาหลักสูตรด้านสุขภาพน่าสนใจ น่าศึกษา และเหมาะสมกับนักเรียน

โรงเรียนยุพราชวิทยาลัยได้มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติจริงด้านสุขภาพ ในคาบเรียนวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา โดยใช้หลักสูตรวิชาพลศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรวิชาพลศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ในหลักสูตรวิชาพลานามัยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (กรมวิชาการ, 2533, หน้า 63) นักเรียนจะได้เรียนรู้เพื่อให้มีทักษะการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาและรักษาสรรพภาพทางกายและจิต สุขภาพและสวัสดิภาพ เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา และสุนิษยัตี

ส่วนหลักสูตรวิชาพลานามัยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 83) นักเรียนจะได้ศึกษาเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มีทักษะในการดูแลรักษาสุขภาพ สวัสดิภาพ การสร้างเสริมสรรพภาพทางกายและทางจิต และนำไปปฏิบัติจนเป็นสุนิษยัตี มีคุณธรรม เห็นคุณค่าของกิจกรรมพลศึกษา กีฬา การรักษาสุขภาพ และสวัสดิภาพ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและส่งเสริมกิจกรรมพลศึกษา กีฬาและการสาธารณสุขของสังคม

จากการสังเกต พบว่าครูได้จัดเนื้อหาเพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ครบตามหลักสูตร ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ ตระหนัก นำความรู้และทักษะที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน มีนักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี เช่น มีการออกกำลังกาย เล่นกีฬา แต่ยังปรากฏว่า มีนักเรียนบางคนมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น การสูบบุหรี่ เป็นต้น

- การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน

หลักสูตรด้านสุขภาพได้เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน ดังที่มีระบุไว้ในตอนเริ่มต้นของ คำอธิบายรายวิชาพลานามัยอย่างชัดเจนทุกรายวิชา เช่น ให้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในกิจกรรมกายบริหาร การออกกำลังกายด้วยกิจกรรมบาสเกตบอล ในเรื่องการส่งลูก รับลูก ฯลฯ ส่วนด้านวิชาสุขศึกษา ก็ได้ระบุไว้ตอนเริ่มต้นของคำอธิบายรายวิชา เช่น ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อ ฯลฯ

จากการสังเกต พบว่า โรงเรียนได้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน ตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ในการเรียนรู้ด้านสุขภาพ นักเรียนจึงมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน มีการแสดงความคิดเห็นในกลุ่ม ร่วมกันคว่ำ ร่วมปฏิบัติจริง ช่วยกันสรุปเพื่อนำเสนอผลงานในเรื่องที่ศึกษาหน้าชั้นเรียน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อความรู้

- เนื้อหาหลักสูตรสะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชน และนักเรียนสามารถนำประสบการณ์ของตนเองออกมาใช้ในการดูแลสุขภาพประจำวันของตนเอง

เนื้อหาในหลักสูตรบางชั้นเรียน เช่น หลักสูตรวิชาสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการศึกษาและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการเดินทางและการใช้พาหนะในชีวิตประจำวัน การให้ยาสามัญประจำบ้านและยาสมุนไพร การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด ซึ่งปัญหาสิ่งเสพติด ปัญหาอุบัติเหตุจากการจราจร เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าเป็นปัญหาทั้งในระดับชุมชน และระดับประเทศ นอกจากนี้ในหลักสูตรวิชาสุขศึกษาระดับชั้นอื่นๆ ก็ได้กำหนดให้มีเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชน เช่น พฤติกรรมการบริโภค สิทธิผู้บริโภค การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ การรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

จากการสังเกต พบว่ามีนักเรียนส่วนหนึ่งได้นำทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ ที่ได้รับการเรียนรู้ไปปฏิบัติจริง เช่น การออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาในเวลาว่าง แต่บางส่วนยังปรากฏให้ทราบถึงการไม่รู้จักระวังรักษาสุขภาพ เช่น มีการใช้สารเสพติด เป็นต้น

- หลักสูตรทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม

เนื้อหาในหลักสูตรเอื้อให้นักเรียนได้รับทักษะและความรู้ที่เหมาะสมกับวัยเรียน ทั้งทักษะด้านการออกกำลังกายการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ และประสบการณ์หรือความรู้จากเนื้อหาในวิชา สุขศึกษา

- การจัดเวลาสำหรับการเรียนรู้เรื่องสุขภาพในแต่ละสัปดาห์

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียนด้านสุขภาพ 3 คาบ/สัปดาห์ แบ่งเป็นการเรียนด้านพลศึกษา 2 คาบ และสุขศึกษา 1 คาบ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียน 2 คาบ/สัปดาห์ แยกเป็นพลศึกษาและสุขศึกษาวิชาละ 1 คาบ

จะเห็นว่า หลักสูตรด้านสุขภาพมีเนื้อหาที่น่าสนใจ น่าศึกษา ทั้งทางด้านพลศึกษา และสุขศึกษา เป็นหลักสูตรที่กำหนดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และมีการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดทักษะและเห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ ได้เรียนรู้เพื่อให้สามารถพัฒนาสมรรถภาพทางกายและจิต การมีน้ำใจนักกีฬา และการมีสุขนิสัยที่ดี การนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน หลักสูตรมีเนื้อหาสะท้อนปัญหาสุขภาพของชุมชนและนักเรียน นักเรียนสามารถนำประสบการณ์ของตนเองออกมาใช้ในการดูแลสุขภาพประจำวันของตนเองได้ โดยมีเวลาสำหรับการเรียนรู้ 2-3 คาบเรียนต่อสัปดาห์

5.2 หลักสูตรทำให้นักเรียนเข้าใจทฤษฎีเกี่ยวกับสุขภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้

- นักเรียนได้รับความเข้าใจพื้นฐานซึ่งสอดคล้องกับวัยและวัฒนธรรม ในเรื่อง อาหาร การป้องกันโรค สุขอนามัย การออกกำลังกาย ความปลอดภัย สุขภาพจิต เพศศึกษา (รวมทั้งโรคเอดส์) บุหรี่และยาเสพติด ทนตสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาลักษณะหลักสูตรด้านสุขภาพ พบว่า ในหลักสูตรมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- สุขอนามัยส่วนบุคคล สุขภาพผิวหนัง ตา หู จมูก ฟัน
- โภชนาการ สุขภาพผู้บริโภค พฤติกรรมการบริโภค สิทธิผู้บริโภคและการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ การสุขภาพอาหาร
- การปฐมพยาบาล หลักการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การปฐมพยาบาลเมื่อมีสิ่งแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกาย ถูกสารเคมี ถูกสัตว์มีพิษกัดต่อย การปฐมพยาบาลผู้ได้รับสารพิษ การห้ามเลือด การปฐมพยาบาลผู้ที่ข้อเคลื่อน การเข้าเฝือกชั่วคราว การใช้ผ้าสามเหลี่ยม
- ความปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน การป้องกันอันตรายจากการเดินทางและการใช้พาหนะในชีวิตประจำวัน ความเชื่อที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพและสวัสดิภาพ อุบัติเหตุจากการจราจรและกัมมันตภาพรังสี
- สิ่งเสพติด การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การป้องกันสิ่งเสพติด โทษของสิ่งเสพติดร้ายแรง การป้องกันและรักษา
- โรคติดต่อ การป้องกันโรคติดต่อ
- โรคไม่ติดต่อ โรคทางพันธุกรรม โรคที่เกิดจากความเสื่อมของอวัยวะ การสร้างเสริมความต้านทานโรค การป้องกันและควบคุมโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของท้องถิ่น
- เพศศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ การปรับตัวของวัยรุ่น ความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และบุคลิกภาพของวัยรุ่น การดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม
- การวางแผนครอบครัว การเลือกคู่ครอง การปรับตัวในชีวิตสมรส การแก้ปัญหาชีวิตครอบครัว

- สุขภาพจิต การป้องกันและแก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์และปัญหาทางเพศ การป้องกันโรคไม่ติดต่อและการส่งเสริมสุขภาพจิต สุขภาพจิตกับสิ่งแวดล้อม สภาพผิดปกติทางด้านจิตใจและอารมณ์ การป้องกันและแก้ไขโดยเน้นการใช้หลักธรรมทางศาสนา การใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ การนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ส่งเสริมสุขภาพจิต

- สิ่งแวดล้อม สุขภาพและสวัสดิภาพในการประกอบอาชีพ ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพในที่ถื่น การคุ้มครองความปลอดภัยของคนงาน การรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ

- การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข บทบาทขององค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสาธารณสุข ความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ปัญหาประชากรที่มีผลกระทบต่อสาธารณสุข การใช้ยาแผนปัจจุบัน การใช้ยาสามัญประจำบ้านและยาสมุนไพร

- การออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ การเลือกกิจกรรมนันทนาการ ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักของร่างกายกับสุขภาพ

นอกจากนี้ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ตามความสนใจของตนเอง เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬา-กรีฑา ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนและกิจกรรมในคาบเรียนกิจกรรมตามปกติในลักษณะของชุมนุม หรือชมรมทางกีฬาต่าง ๆ ซึ่งนักเรียนสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ เช่น ชมรมบาสเกตบอล ฟุตบอล ตะกร้อ เป็นต้น

นักเรียนมีโอกาสได้รับทักษะเฉพาะด้าน เช่น ทักษะการปฏิเสธหรือและยาเสพติด การรักษาความสะอาดในช่องปาก

จากการศึกษาหลักสูตรด้านสุขภาพ พบว่า นักเรียนมีโอกาสได้รับทักษะเฉพาะด้าน เช่น การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การรักษาความสะอาดในช่องปาก การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

- นักเรียนได้รับการฝึกให้มีทักษะในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์

ในหลักสูตรด้านสุขภาพ นักเรียนมีโอกาสได้รับการฝึกการป้องกันและแก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์ โดยใช้หลักธรรมทางศาสนาและในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนมีส่วนร่วม นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

จะเห็นได้ว่า ในหลักสูตรด้านสุขภาพ นักเรียนจะได้รับความเข้าใจพื้นฐานและทักษะเกี่ยวกับเรื่องอาหาร การป้องกันโรค สุขอนามัย การออกกำลังกาย ความปลอดภัย สุขภาพจิต เพศศึกษา บุหรี่และยาเสพติด ทันตสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ในกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม นักเรียนมีโอกาสดำเนินการฝึกทักษะในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์

5.3 ครูได้รับการเตรียมการอย่างเพียงพอเพื่อเป็นแบบอย่างหลักในโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ

- มีโปรแกรมการอบรมก่อนและระหว่างการทำงานให้แก่ครูในโรงเรียน เช่น การอบรมระยะสั้น หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งช่วยฟื้นฟูความรู้และทำให้ความรู้เป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ

มีการอบรมให้ความรู้แก่ครูทั้งก่อนและระหว่างการทำงาน มีการอบรมครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน เช่น โรงเรียนได้มีการจัดอบรมหัวหน้าหมวด หัวหน้างาน ในเรื่องการทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด แล้วให้ผู้เข้าอบรมนำความรู้และประสบการณ์ มาถ่ายทอดให้สมาชิกในหมวดหรืองานนั้น ๆ มีบางหมวดวิชาได้เชิญวิทยากรมาเพื่ออธิบายให้ความรู้เพิ่มเติม

- ครูได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

โรงเรียนมีแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพ เช่น การแจ้งให้ทราบจากที่ประชุมครูประจำเดือน วารสาร “ยุพราชสาร” ที่ออกปีละ 4 ฉบับ รายการวิทยุเสียงตามสายของโรงเรียน และป้ายนิเทศตามอาคารต่าง ๆ แต่ไม่มีหลักฐานว่า ครูได้รับข้อมูลนั้นหรือไม่

จะเห็นได้ว่า ครูโรงเรียนยุพราชวิทยาลัย มีการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และช่วยให้ครูได้มีความรู้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ มีแหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพ แต่ไม่มีหลักฐานว่า ครูได้รับข้อมูลนั้นหรือไม่

5.4 ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) อื่น ๆ มีโอกาสที่จะได้รับทักษะที่เกี่ยวข้อง

- มีการอบรมให้แก่ผู้ปกครอง บุคลากรสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษา และสมาชิกในชุมชน รวมทั้งมีโปรแกรมพัฒนาเฉพาะสาขาสำหรับครูในโรงเรียน

ไม่มีการอบรมแก่ผู้ปกครอง บุคลากรสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษา และสมาชิกชุมชน แต่มีโปรแกรมพัฒนาเฉพาะสาขาสำหรับครูในโรงเรียน เช่น การอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

6. บริการสุขภาพ

6.1 การจัดบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานตามความจำเป็นของท้องถิ่นและประเทศ ให้แก่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

- การจัดให้มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียน

ไม่มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียน เนื่องจากเหตุผลว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาพันวัยที่จะให้วัคซีนแล้ว

- การบริการตรวจร่างกายทั่วไปแก่นักเรียน เช่น การตรวจสายตา การตรวจการได้ยิน

สถานีกาชาดที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ มาให้บริการตรวจสุขภาพทั่วไปให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปีละ 1 ครั้ง

- บริการสุขภาพช่องปากพื้นฐานแก่นักเรียน

มีบริการตรวจสุขภาพช่องปากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยสถานีกาชาดที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ ปีละ 1 ครั้ง เช่นเดียวกับการมาให้บริการตรวจร่างกายทั่วไป

- การมีบันทึกสุขภาพของนักเรียน

งานอนามัยโรงเรียนได้กำหนดให้นักเรียนทุกคนมีบัตรสุขภาพ เพื่อใช้ในการบันทึกประวัติสุขภาพ ปัญหาสุขภาพ การตรวจ การรักษา การสังเกตความผิดปกติเกี่ยวกับสุขภาพโดยครูในด้านการเจริญเติบโต ความสมบูรณ์ของร่างกาย ความสะอาดของร่างกายของนักเรียน

- บริการให้คำปรึกษา และให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและอารมณ์ รวมทั้งปัญหาการใช้ยา

มีบริการแนะแนวของโรงเรียน ให้บริการเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในทุกด้าน ทั้งปัญหาทางด้านสังคม อารมณ์ การเรียน มี "คลินิกนิรนาม" เพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สารเสพติด โดยการบำบัดรักษาทั้งทางกายและทางจิต โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านการให้ยาสมุนไพรและทางด้านจิตวิทยา

จะเห็นว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ไม่มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียน แต่มีการกำหนดให้นักเรียนทุกคนมีบัตรสุขภาพ มีบริการตรวจสุขภาพทั่วไป มีบริการตรวจสุขภาพช่องปาก และมีบริการให้คำปรึกษา ให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและอารมณ์ รวมทั้งปัญหาการใช้ยา

6.2 หน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในแผนงานสุขภาพของโรงเรียน

- การปรึกษาระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับครูเกี่ยวกับรูปแบบและการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพในโรงเรียน

ไม่มีการปรึกษากัน ระหว่างครูกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเกี่ยวกับรูปแบบและการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพในโรงเรียน

- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนช่วยสอนเรื่องสุขภาพในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาช่วยสอนเรื่องสุขภาพในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

- หน่วยบริการสุขภาพเสนอตัวสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน

ไม่มีหน่วยบริการสุขภาพเสนอตัวสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน

- หน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่นสนับสนุนการรณรงค์ด้านสุขภาพของโรงเรียน

มีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ให้การสนับสนุนข่าวสารข้อมูลเพื่อใช้รณรงค์ในการจัดบอร์ด และจัดนิทรรศการเกี่ยวกับโรคเอดส์

จะเห็นได้ว่า ไม่มีการปรึกษากันระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับครู เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพในโรงเรียน ไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนช่วยสอนเรื่องสุขภาพในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ไม่มีหน่วยบริการสุขภาพเสนอตัวสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน แต่มีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ได้สนับสนุนข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับโรคเอดส์ เพื่อใช้ในการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์

6.3 หน่วยบริการสุขภาพมีส่วนร่วมในการอบรมครู

- หน่วยบริการสุขภาพจัดโปรแกรมการอบรมแก่ครูในหัวข้อที่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของนักเรียน

ไม่มีหน่วยบริการสุขภาพจัดโปรแกรมการอบรมแก่ครู ในหัวข้อที่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของนักเรียน

สรุปได้ว่า โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย ได้มีการดำเนินงานหลายประการที่อยู่ในขอบข่ายองค์ประกอบของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ เช่น มีนโยบายเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ ป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด การรักษาพยาบาล การตรวจร่างกาย การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน การจัดหลักสูตรเพื่อให้ นักเรียนได้รับความรู้ ทศนคติ ความเข้าใจและทักษะในเรื่องสุขภาพ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนยังไม่มี การดำเนินงานตามประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการปิดโรงเรียน ในกรณีฉุกเฉิน แผนการอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้ แผนฉุกเฉินสำหรับภัยธรรมชาติหรืออุบัติเหตุอื่น ๆ นโยบายการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ และการให้หน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในแผนงานสุขภาพของโรงเรียน

โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ

1. นโยบายสุขภาพ

1.1 นโยบายเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ

- การจัดหาอาหารท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน

โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพมีการดำเนินงานในเรื่องอาหารสำหรับนักเรียนดังนี้

คณะกรรมการโภชนาการโรงเรียน

คณะกรรมการโภชนาการโรงเรียน ประกอบด้วยครูจากฝ่ายและหมวดวิชาต่าง ๆ กรรมการนักเรียนและนักเรียนทั่วไป มีหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการจัดการในเรื่องอาหารที่ถูกหลักโภชนาการในโรงเรียน เช่น การคัดเลือกผู้ที่จะมาประกอบการขายอาหารในโรงเรียน การตรวจสอบคุณภาพของอาหารที่จะนำมาจำหน่าย ควบคุมติดตาม ดูแลและให้ความรู้แก่ผู้ประกอบอาหารอยู่เสมอ โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ เป็นที่ปรึกษา

คุณสมบัติผู้ประกอบอาหาร

ผู้ที่ได้รับสิทธิ์จำหน่ายในโรงเรียนจะต้องมีคุณสมบัติคือจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ โดยได้ผ่านหลักสูตรการอบรมสุขาภิบาลอาหารในสถานศึกษาจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และเทศบาลนครเชียงใหม่ ผ่านการตรวจโรคจากโรงพยาบาลของรัฐบาล มีใบรับรองแพทย์และใบเอกซเรย์ปอด

ในแต่ละปีโรงเรียนจะเปิดรับสมัครผู้จำหน่ายอาหารในโรงเรียน มีหลักเกณฑ์การพิจารณา โดยไม่คำนึงถึงเรื่องเงินรายได้ของโรงเรียนที่ผู้สมัครจะให้การยื่นประกันราคาแต่เพียงอย่างเดียว แต่ผู้ประกอบอาหารจะต้องผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของอาหารว่าผ่านเกณฑ์ที่จะให้จำหน่ายอาหารได้หรือไม่ คือ จะต้องปรุงอาหารประเภทที่ต้องการจะจำหน่ายให้คณะกรรมการโภชนาการโรงเรียนตรวจสอบทั้งทางด้านคุณภาพ และความสะอาดของอาหาร นอกจากนี้ ช่วงที่มีการประกอบและจำหน่ายอาหารจะมีการตรวจสุขภาพผู้ประกอบอาหารด้วย เช่น ตรวจโรคผิวหนัง โรคระบบทางเดินหายใจ ตรวจเล็บมือ เล็บเท้า และผม เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีมาตรการให้ผู้ประกอบอาหารใช้คีมจับอาหาร ห้ามใช้มือจับอาหาร ห้ามใช้สารเคมีหรือสารปรุงแต่งสี กลิ่น รสต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพโดยเด็ดขาด และมีการให้ข้อมูลความรู้ถึงเรื่องหลักในการประกอบอาหารที่มีคุณภาพแก่ผู้ประกอบอาหารด้วย

อาหารที่จัดจำหน่ายในโรงเรียน

โรงเรียนกำหนดให้ผู้ประกอบการอาหารจำหน่ายในโรงเรียน ประกอบและจำหน่ายอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ สะอาด ปลอดภัย ถูกสุขลักษณะ ซึ่งคณะกรรมการโภชนาการโรงเรียนและฝ่ายอนามัยโรงเรียนจะสุ่มอาหารไปตรวจสอบเป็นประจำ โดยไม่ให้ทราบวันและเวลาล่วงหน้า ซึ่งสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ได้สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์สำหรับตรวจสอบอาหารด้วย นอกจากนี้ ในช่วงที่มีการจำหน่ายอาหาร โรงเรียนจะประเมินร้านจำหน่ายอาหารทุกวัน ทั้งการสังเกต การกรอกแบบประเมิน การแสดงความคิดเห็นเพื่อตรวจสอบคุณภาพของร้านจำหน่ายอาหารในโรงเรียนทุกร้าน ไม่ให้มีโอกาสได้สิ่งแปลกปลอม หรือสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นอันตรายแก่สุขภาพของทุกคนได้

ภาชนะใส่อาหาร

มีบริการภาชนะใส่อาหารซึ่งเป็นสมบัติของโรงเรียน อีกทั้งบริการล้างและเก็บภาชนะโดยการดำเนินงานของโรงเรียนเอง เนื่องจากโรงเรียนเห็นว่า การที่ผู้จำหน่ายอาหารล้างภาชนะใส่อาหารเองนั้น มีปัญหาในเรื่องความสะอาด เช่น การใช้น้ำยาล้างจานที่ไม่ได้มาตรฐาน การล้างน้ำยาล้างจานออกไม่หมดและมีกลิ่นน้ำยาติดอยู่ บางครั้งก็ยังมีไขมันติดอยู่ตามภาชนะ แม้กระทั่งการเช็ดจานที่ไม่สะอาดถูกหลักสุขอนามัยของผู้จำหน่ายอาหาร ดังนั้น โรงเรียนจึงพิจารณาจัดให้มีเครื่องล้างจาน ชาม ช้อน ฯลฯ โดยภาชนะทุกชิ้นเป็นสมบัติของโรงเรียน ภาชนะที่ใช้แล้วจะถูกฉีดด้วยน้ำสะอาดก่อนเตรียมเข้าเครื่องล้าง เพื่อความสะอาดในขั้นแรก ในการล้างด้วยเครื่องล้าง มีการใช้น้ำยาล้างจานที่ถูกหลักสุขอนามัย และใช้น้ำร้อนในการล้าง จาน ชามที่ล้างแล้วจะผ่านไอน้ำร้อนออกมา ผ่านการอบแห้งในตัว นำไปเก็บไว้ในตู้เก็บภาชนะของแต่ละร้านจำหน่ายอาหาร ซึ่งเป็นตู้เก็บภาชนะที่แมลงไม่สามารถเข้าไปได้ สำหรับน้ำที่ใช้ในกระบวนการล้างจะไหลผ่านบ่อบำบัดไขมันของโรงเรียนก่อนระบายลงสู่ท่อน้ำสาธารณะรอบบริเวณโรงเรียน

ความสะอาดของโรงอาหาร

โรงเรียนเข้มงวดในเรื่องความสะอาดของโรงอาหาร ซึ่งมีโต๊ะอาหารสวยงาม และสะดวกในการรักษาความสะอาด นอกจากนี้จะมีนักการภารโรงคอยดูแลรักษาให้สะอาดอยู่เสมอแล้ว เมื่อทุกคนรับประทานอาหารเสร็จ จะต้องนำเศษอาหารที่เหลือไปเทใส่ภาชนะที่เตรียมไว้ และเช็ดโต๊ะอาหารให้สะอาดด้วยผ้าเช็ดโต๊ะที่เตรียมไว้ในตะกร้า ส่วนจาน ชาม ก็นำไปวางไว้ที่หน้าห้องล้างจาน เพื่อรอทำความสะอาดด้วยเครื่องล้างจานต่อไป ส่วนเศษอาหารทั้งหมดนั้น ผู้ที่ชนะประมูลได้มารวบรวมเพื่อนำไปเลี้ยงสัตว์ต่อไป

ชมรมคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในโรงเรียน

มีชมรมคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในโรงเรียน เนื่องจากสำนักงาน สำนัการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ ได้สนับสนุนให้โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เข้าร่วมโครงการพัฒนาการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในสถานศึกษา ปี 2542 โดยได้รับความร่วมมือสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณและบุคลากรจากสำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเชียงใหม่ และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ชมรมนี้มีจุดประสงค์เพื่อเร่งเร้าให้เกิดความตระหนักถึงการปกป้องสิทธิของผู้บริโภค สามารถเลือกซื้อ เลือกใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพ เช่น อาหาร ยา เครื่องสำอาง วัตถุอันตราย ได้ถูกต้อง ปลอดภัย คำนึงคุณค่า และเพื่อส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนในทางสร้างสรรค์ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค

- ครูเป็นแบบอย่างในการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ (Healthy Food) ในโรงเรียน

โรงเรียนจัดที่สำหรับรับประทานอาหารของครูอยู่ในบริเวณเดียวกับนักเรียน นักเรียนสามารถสังเกตเห็นพฤติกรรมกรรมการรับประทานอาหารที่ถูกต้องของครูได้ อีกทั้งครูและนักเรียนรับประทานอาหาร จากร้านจำหน่ายอาหารในโรงเรียนเหมือนกัน

- การจัดให้มีอาหารเพื่อสุขภาพในวันที่มีกิจกรรมพิเศษ

ในวันที่มีกิจกรรมพิเศษ เช่น วันขึ้นปีใหม่ วันแข่งขันกีฬา สัปดาห์ใหญ่จะเป็นอาหารที่สั่งทำ ไม่เน้นว่าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ แต่เป็นอาหารที่รับประทานกันได้ทั่ว ๆ ไป

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนวัดมโนทัยพ่ายได้มีการดำเนินงานในด้านอาหาร โดยคำนึงถึงประโยชน์ต่อสุขภาพของนักเรียน โดยมีคณะกรรมการโภชนาการโรงเรียนทำหน้าที่กำหนดคุณสมบัติและคัดเลือกผู้ที่จะมาประกอบการขายอาหารในโรงเรียน ตรวจสอบคุณภาพของอาหารที่จะนำมาจำหน่ายรวมทั้งควบคุมติดตาม ดูแลและให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการ มีชมรมคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อเร่งเร้าให้เกิดความตระหนักถึงการปกป้องสิทธิของผู้บริโภค สามารถเลือกซื้อ เลือกใช้ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ได้ถูกต้องปลอดภัย มีภาชนะใส่อาหารของโรงเรียนไว้บริการ มีบริการล้างภาชนะที่สะอาดถูกหลักสุขอนามัย ครูเป็นแบบอย่างในการรับประทานอาหารโดยรับประทานอาหารจากร้านจำหน่ายอาหารในโรงเรียน และรับประทานอาหารอยู่ในโรงอาหารเช่นเดียวกับนักเรียน อาหารในวันที่มีกิจกรรมพิเศษ จะเป็นอาหารสั่งทำ และเป็นอาหารที่รับประทานกันได้ทั่ว ๆ ไป

1.2 นโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่ และห้ามดื่มสุราหรือเสพย์สารเสพติดทุกชนิด

- การจัดทำกลยุทธ์สู่โรงเรียนปลอดบุหรี่

มีการดำเนินงานให้โรงเรียนปลอดจากบุหรี่ ควบคู่ไปกับการต่อต้านสารเสพติดอื่น ๆ โรงเรียน มีการรณรงค์ต่อต้านบุหรี่ อย่างต่อเนื่อง เช่น มีป้ายเขตปลอดบุหรี่ติดไว้ตามที่ต่าง ๆ ตั้งแต่ประตูโรงเรียนไปจนถึงตามอาคารและมุมพักผ่อน แจกแผ่นปลิว แผ่นพับเกี่ยวกับโทษภัยของบุหรี่ให้กับนักเรียนและครู สำหรับครูเสพย์บุหรืจนติดแล้วเลิกไม่ได้ ทางโรงเรียนจะขอความร่วมมือโดยขอร้องไม่ให้เสพย์ในโรงเรียน ถ้าจำเป็นจริง ๆ ก็ขอขอร้องให้สูบในสถานที่ที่มีขีดซึ่งนักเรียนไม่สามารถมองเห็นเป็นตัวอย่างได้

- การจัดเตรียมแผนปฏิบัติการเพื่อจัดการดื่มสุราหรือเสพย์ยาเสพติดทุกชนิด

ในทุกกิจกรรมของโรงเรียน

มีการดำเนินงานเพื่อจัดการดื่มสุรา หรือเสพย์ยาเสพติด ตามโครงการต่าง ๆ เช่น

โครงการโรงเรียนสีขาว

เป็นโครงการตามคำสั่งของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดจากอบายมุข เรื่องสารเสพติด สิ่งยั่วยุทางกามารมณ์ การพนัน และการทะเลาะวิวาท ซึ่งมีการดำเนินงานใน 2 แนวทาง คือ การป้องกันการแพร่ระบาด และการแก้ไข มีคณะกรรมการดำเนินงาน ประกอบด้วย คณะครูจากหมวดวิชาต่าง ๆ ฝ่ายปกครอง งานอนามัยโรงเรียน หน่วยงานต่าง ๆ ฯลฯ ร่วมกันดำเนินงาน เพื่อเร่งรัดการป้องกันอันตรายและแก้ไขปัญหาที่จะเกิดแก่นักเรียนจากการใช้สารเสพติด โรงเรียนมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจประกอบด้วยคณะครูจากหมวดวิชาต่าง ๆ ดำเนินงานร่วมกับฝ่ายปกครอง งานอนามัยโรงเรียน และบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ด้วยการจัดกิจกรรมดังต่อไปนี้

กิจกรรมการป้องกันการแพร่ระบาดของสารเสพติด

เป็นกิจกรรมที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนตระหนักถึงพิษภัยของสารเสพติด เช่น การจัดป้ายนิเทศ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในโรงเรียนเวลาก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียน ประชาสัมพันธ์หน้าเสาธง ฉายวิดีโอทัศน์เวลาพักรับประทานอาหารกลางวันที่ได้อาคารศรีสวรินทิรา เชิญวิทยากรมาให้ความรู้อบรมจิตใจในคาบเรียนจริยธรรม และคาบโฮมรูม จัดนิทรรศการที่ได้ อาคารศรีสวรินทิรา จัดบอร์ดให้ความรู้ที่ได้อาคารศรีสวรินทิราและที่หน้าเรือนพยาบาล นักเรียนแกนนำต่าง ๆ ให้ความรู้ในคาบเรียนจริยธรรมทุกชั้นเรียน นักเรียนแกนนำจัดรายการตอบปัญหา

ต่อต้านยาเสพติดในคาบเรียนจริยธรรม การประกวดคำขวัญ บทความ วาดภาพ เรื่องพิษภัยของสารเสพติด การจัดกิจกรรมด้านดนตรี กีฬา เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจจากสารเสพติด การเดินรณรงค์ต่อต้านยาบ้าในงานกีฬาและกรีฑาภายในโรงเรียน ฯลฯ

กิจกรรมการแก้ไขปัญหายาเสพติด

เป็นการดำเนินงานร่วมกันของครูทุกคนในโรงเรียน ครูที่ปรึกษา ครูหัวหน้าระดับชั้น กรรมการฝ่ายปกครอง งานแนะแนว และงานอนามัยโรงเรียน กิจกรรมการแก้ไขประกอบด้วย การค้นหาผู้ติดยาเสพติด การช่วยเหลือ และการรักษาบำบัดฟื้นฟู

- การค้นหาผู้ติดยาเสพติด

ดำเนินการโดยการสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน สอบถามจากเพื่อนและอาจารย์ผู้สอนในแต่ละวิชา และติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองหากสังเกตเห็นนักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป

- การช่วยเหลือนักเรียนที่ใช้สารเสพติด

ดำเนินการโดยการพบนักเรียนที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนไปเพื่อหาข้อเท็จจริงและหาทางช่วยเหลือ การพบผู้ปกครองเพื่อแนะนำวิธีปฏิบัติตนต่อนักเรียน และแนะนำสถานบำบัดรักษาสำหรับผู้ที่ต้องการเข้ารับการบำบัด รวมถึงติดตามผลการให้ความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ

- การรักษาบำบัดฟื้นฟูนักเรียนที่ใช้สารเสพติด

เป็นการดำเนินงานในทางลับ โดยคณะกรรมการเฉพาะกิจส่งนักเรียนที่มีปัญหาฯ ให้งานอนามัยโรงเรียนเพื่อส่งต่อนักเรียนไปบำบัดรักษาตามสถานบำบัดต่าง ๆ เช่น แผนกจิตเวช โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โดยการรับยารับประทาน ถ้ามีนักเรียนที่ใช้สารเสพติดที่มีปัญหาทางจิตใจร่วมด้วย ได้ใช้วิธีจิตบำบัดรักษา โดยการเข้ากลุ่มเพื่อน ช่วยเพื่อน ทุกบ่ายวันพฤหัสบดี ที่แผนกจิตเวช โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ หรือโรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ ถ้านักเรียนที่ใช้สารเสพติดโดยมีสาเหตุมาจากปัญหาครอบครัว ทางโรงเรียนก็จะเชิญผู้ปกครองมาพบเพื่อให้ความรู้ในด้านการเลี้ยงดูลูก นักเรียนที่ได้ไปรักษาบำบัดฟื้นฟูเมื่อหายเป็นปกติแล้ว ให้กลับมาเล่าเรียนตามปกติ

นอกจากนี้ ในระหว่างภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2542 โรงเรียนวัดมโนทัยพายัพ ได้รับความร่วมมือจากคณะจิตแพทย์โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ 3 ท่าน มาให้คำปรึกษาและทำจิตบำบัดรักษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาการใช้สารเสพติดทุกวันอังคารในคาบเรียนกิจกรรม พร้อมทั้งส่งต่อนักเรียนไปบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่องที่แผนกจิตเวชโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ทั้งการเข้ารับการบำบัดรักษาด้วยการรับยารับประทาน และจิตบำบัดรักษาโดยการเข้ากลุ่มเพื่อนทุกวันเสาร์ เวลา 10.00 น. - 12.00 น.

- โครงการอบรมนักเรียนแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อน

เป็นโครงการที่กำหนดให้โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดการอบรมเพื่อให้นักเรียนแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อน ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาสารเสพติด การใช้เวลาในทางที่ผิด ปัญหาเอดส์ การค้าประเวณี เสนอแนะวิธีการป้องกันและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง ตลอดจนกิจกรรมเตือนเพื่อนตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยจัดการอบรมแบบเช้าค่าย หลักสูตรการอบรมอย่างน้อย 2 วัน ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้ระบบการแบ่งกลุ่มและการเรียนรู้ตามฐาน คุณสมบัติของนักเรียนแกนนำคือเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน เพื่อนในกลุ่มให้การยอมรับและศรัทธา สามารถชักนำเพื่อนให้คล้อยตามและปฏิบัติตามได้ มีความกระตือรือร้นในการทำงานและสมัครใจทำงานในฐานะนักเรียนแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อน โรงเรียนได้คัดเลือกนักเรียนจำนวน 28 คน เข้ารับการอบรม โดยมีวิทยากรจากเทศบาลนครเชียงใหม่ ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เชียงใหม่ ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และศูนย์บำบัดยาเสพติดภาคเหนือ นักเรียนที่ผ่านการอบรมกำหนดให้มีการดำเนินกิจกรรมดังนี้ คือ จัดตั้งชมรมเพื่อนเตือนเพื่อน ดำเนินการหาสมาชิกให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 10 ของนักเรียนทั้งหมด และจัดกิจกรรมจูงใจเพื่อนและเตือนเพื่อน

- โครงการร่วมด้วยช่วยกัน

เป็นโครงการที่โรงเรียนส่งนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมกับศูนย์บำบัดยาเสพติดภาคเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เยาวชนในสถานศึกษาได้ตระหนักถึงพิษภัย อันตรายของสารเสพติด ได้เรียนรู้วิธีป้องกันตนเองและคนในครอบครัวให้พ้นจากสารเสพติด สามารถมีภาวะของความเป็นผู้นำในทางที่ดีสูง เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างนักเรียนกับครู นักเรียนกับผู้ปกครองและเพื่อนกับเพื่อน โครงการนี้ดำเนินการโดยคัดเลือกตัวแทนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ห้องละ 2 คน จำนวน 100 คน มาเข้ารับการอบรมแบบเช้าค่ายที่โรงเรียน

- โครงการเยาวชนพนักยยาบ้า

เป็นโครงการซึ่งจัดโดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยง กลุ่มติดยา กลุ่มค้า ได้รับบำบัดทางการแพทย์ ปรับเปลี่ยนความคิดของวัยรุ่นในเชิงสังคมจิตวิทยา วิเคราะห์และเห็นคุณค่าของตนเอง คิดว่าความผิดพลาดในอดีตคือบทเรียน ให้อภัยกับผู้ที่เคยทำให้โกรธเคือง รู้จักรักผู้อื่น ครอบครัวยุติแล้ววางแผนเพื่อเริ่มต้นชีวิตใหม่ โดยเยาวชนได้รับการฝึกด้านวินัย ความสามัคคี ความเข้มแข็ง ความกตัญญู ทักษะชีวิตต่าง ๆ ในการแก้ไขและเผชิญหน้ากับปัญหาที่จะมากระทบเมื่อกลับไปสู่สังคมและมีการล้างพิษของยาบ้า

ให้ออกไปจากร่างกายจนหมด โดยวิธีการแพทย์แผนปัจจุบันและนักสังคมจิตวิทยา ภายใต้การควบคุมดูแลของจิตแพทย์ แพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา และนักสังคมสงเคราะห์ โรงเรียนได้ส่งนักเรียน 6 คน เข้าร่วมโครงการ ใช้เวลาเข้าค่าย 5 วัน 4 คืน โดยได้รับความเชื่อเพื่อทั้งด้านสถานที่และชุดครูฝึกจากกองพลรบพิเศษที่ 2 อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ดำเนินงานตามโครงการที่มีจุดประสงค์คล้ายกันกับโครงการต่าง ๆ ที่มีเป้าหมายของการดำเนินงานเพื่อเป็นการป้องกัน และแก้ไขให้นักเรียนปลอดภัย จากพฤติกรรมเสี่ยงต่าง ๆ เช่น การอบรมเยาวชนไทยด้านภัยยาบ้า ร่วมกับสถานีตำรวจภูธรตำบลช้างเผือก เข้าค่ายผู้นำต่อต้านยาบ้า ร่วมกับศูนย์บำบัด ยาเสพติดติดภาคเหนือ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพได้มีการดำเนินงานเพื่อให้โรงเรียน เป็นเขตปลอดบุหรี่ และห้ามดื่มสุราหรือเสพย์สารเสพติดทุกชนิด อย่างมีแผนเป็นขั้นตอนตามโครงการต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งกิจกรรมด้านป้องกันอันตรายที่จะเกิดกับนักเรียนและกิจกรรมแก้ไข โดยการช่วยเหลือและการรักษานำบำบัดฟื้นฟู

1.3 การสนับสนุนความเสมอภาค โดยให้นักเรียนหญิงและชายสามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน

- การดำเนินงานและธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ

ครูปฏิบัติตัวต่อนักเรียนในด้านต่าง ๆ ด้วยความยุติธรรม นักเรียนทุกคนไม่เลือกว่าเป็นชายหรือหญิง มีสิทธิและโอกาสเท่าเทียมกันทุกด้าน เช่น การเข้าพบปะพูดคุยซักถามครู การใช้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ การยืมอุปกรณ์กีฬาเพื่อการฝึกซ้อมหรือเล่นเพื่อการออกกำลังกาย การขออนุญาตใช้วัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษาค้นคว้า การแสดงความคิดเห็นทั้งในกระบวนการเรียนการสอนและทั่วไป

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพมีการดำเนินงานและธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างสนับสนุนความเสมอภาคทางเพศ ครูใช้เวลาแก่นักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน นักเรียนหญิงและชายมีสิทธิใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกันในการทั้งการใช้สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา และทรัพยากรอื่น ๆ

1.4 ระเบียบปฏิบัติในการจ่ายยาให้แก่นักเรียน

- การบันทึกการจ่ายยาทุกชนิดแก่นักเรียน

งานอนามัยโรงเรียนมีแฟ้มสถิติการรักษาพยาบาล บัตรบันทึกสุขภาพ บันทึกการเจ็บป่วย การให้การรักษา และการจ่ายยา รายงานการเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุ ทั้งในด้านอาการ สาเหตุ และการให้ยาและการรักษาเบื้องต้นอย่างละเอียด

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพมีบันทึกการจ่ายยาแก่นักเรียน มีลักษณะเป็นแฟ้มสถิติในการให้การรักษาพยาบาล

1.5 นโยบายและแผนงานการปฐมพยาบาล

- ชุดปฐมพยาบาลสำหรับประชากรในโรงเรียน

โรงเรียนมีเรือนพยาบาลแยกเป็นเอกเทศ มีวัสดุอุปกรณ์ และเวชภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการให้การรักษาพยาบาลเบื้องต้นอย่างเพียงพอ เช่น เตียงพยาบาล เตียงนอนพัก ทั้งหมด 10 เตียง แยกหญิงและชาย ชุดปฐมพยาบาล ยาสามัญประจำบ้าน เครื่องวัดความดันโลหิต ปฐมพันแผล เตียงสนาม 1 เตียง และกระเป๋ายาซึ่งมีชุดการปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับการออกหน่วยพยาบาล ฯลฯ

- จำนวนครูที่ได้รับการอบรมการปฐมพยาบาล

มีครูพยาบาล และครูที่ได้รับการอบรมทางด้านการปฐมพยาบาลประจำอยู่รวมทั้งหมด 3 คน

- การอบรมปฐมพยาบาลแก่นักเรียน

มีนักเรียนที่เรียนวิชาพื้นฐานสาธารณสุข จำนวน 30 คนและนักเรียนผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียนจำนวน 38 คน ซึ่งทั้งหมดผ่านการอบรมด้านการปฐมพยาบาล ผลัดเปลี่ยนกันมาทำหน้าที่ช่วยเหลือครูในด้านงานพยาบาลที่ห้องพยาบาล และงานทั่วไป ซึ่งได้แก่การออกหน่วยพยาบาลในการเข้าค่ายต่าง ๆ เช่น ค่ายจริยธรรม ค่ายชุมนุมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การแข่งขันกีฬา-กรีฑาภายในและภายนอกโรงเรียน นอกจากการช่วยงานที่ห้องพยาบาลแล้วนักเรียนทั้ง 68 คนซึ่งเป็นตัวแทนของนักเรียนแต่ละห้อง ยังได้ทำหน้าที่เหมือนหมอประจำห้องคอยดูแลเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพของเพื่อนในห้องตนเองอีกด้วย

- ระเบียบปฏิบัติสำหรับกรณีฉุกเฉินที่มีข้อบ่งชี้ว่าต้องส่งต่อนักเรียน/ครูไปยัง

โรงพยาบาลหรือคลินิกใกล้เคียง

ถ้านักเรียนเกิดการเจ็บป่วย หรือประสบอุบัติเหตุภายในโรงเรียน เมื่อถูกส่งมาห้องพยาบาล หลังจากรับทราบอาการและสาเหตุแล้วก็จะบันทึกไว้ในบันทึกสถิติประจำวันสมุดบันทึกสุขภาพ รายงานการเจ็บป่วยหรืออุบัติเหตุทั้งในด้านอาการ สาเหตุ การให้ยาและการรักษาเบื้องต้นอย่างละเอียด ถ้ามีข้อบ่งชี้ว่าจะต้องส่งต่อนักเรียนหรือครูไปโรงพยาบาลทางโรงเรียนได้สำรองรถตู้ 1 คัน และครูอนามัยโรงเรียนสำหรับการส่งต่อผู้ป่วยไปโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากโรงเรียนไปทางทิศเหนือประมาณ 500 เมตร

จะเห็นว่า โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพมีแผนงานการปฐมพยาบาล มีชุดปฐมพยาบาลที่เพียงพอสำหรับประชากรในโรงเรียน มีครูและนักเรียนจำนวนหนึ่งซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการปฐมพยาบาลคอยทำหน้าที่ช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับอุบัติเหตุต่าง ๆ มีรถยนต์และครูอนามัยโรงเรียนสำรองไว้ในกรณีฉุกเฉินที่มีข้อบ่งชี้ว่าต้องส่งต่อนักเรียนหรือครูไปยังโรงพยาบาล

1.6 นโยบายควบคุมโรคหนองพยาธิและปาราสิต

- การสอนนักเรียนให้มีความรู้ในการป้องกันโรคจากหนองพยาธิและปาราสิต

โรงเรียนไม่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคหนองพยาธิและปาราสิต จึงไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่โรงเรียนก็มีการให้ความรู้แก่นักเรียน สอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนในวิชาพลานามัย และวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

จะเห็นว่า โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพไม่มีปัญหาจากโรคหนองพยาธิและปาราสิต แต่นักเรียนมีโอกาสดูแลเรียนรู้ในการป้องกันโรคจากการเรียนการสอนวิชาพลานามัย

1.7 นโยบายในการป้องกันผิวหนังจากแสงแดด

- การห้ามนักเรียนเล่นกลางแจ้งโดยไม่สวมเสื้อ หรือไม่มีการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

โรงเรียนไม่มีนโยบายห้ามนักเรียนเล่นกลางแจ้งโดยไม่สวมเสื้อหรือไม่มีการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

- การให้ครูเป็นแบบอย่างในการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

โรงเรียนไม่มีการกำหนดให้ครูเป็นแบบอย่างในการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ ไม่มีนโยบายไม่มีการห้ามนักเรียนเล่นกลางแจ้งโดยไม่สวมเสื้อหรือไม่มีการป้องกันอันตรายจากแสงแดด และไม่มีการกำหนดให้ครูเป็นแบบอย่างในการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

1.8 นโยบายในการตรวจร่างกาย

- นักเรียนได้รับการตรวจร่างกายเป็นประจำ

โรงเรียนได้กำหนดให้นักเรียนทุกคนได้รับการตรวจร่างกายปีละครั้งโดยฝ่ายงานอนามัย สถานีกาชาดที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาช่วยตรวจสุขภาพประจำปีแก่นักเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จะมีแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง เป็นแบบบันทึกที่นักเรียนสามารถค้นหาความผิดปกติของร่างกายและจิตใจของตนเอง ตลอดจนเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน โดยนักเรียนตรวจสุขภาพตนเองในช่วงต้นภาคเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพได้กำหนดให้นักเรียนได้รับการตรวจร่างกายโดยฝ่ายงานอนามัย สถานีกาชาดที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และมีแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง เป็นแบบบันทึกที่นักเรียนใช้ค้นหาความผิดปกติของร่างกาย และจิตใจของตนเอง

1.9 นโยบายเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉิน หรือมีเหตุการณ์ซึ่งจะเกิดอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียน

- นักเรียนไม่ต้องมาโรงเรียน ถ้าขาดน้ำดื่ม น้ำใช้อย่างต่อเนื่อง มีการระบาดของโรคติดต่อ มีอากาศร้อนหรือหนาวมาก

โรงเรียนไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉิน หรือมีเหตุการณ์ซึ่งจะเกิดอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น การขาดน้ำดื่ม น้ำใช้อย่างต่อเนื่อง มีการระบาดของโรคติดต่อ มีอากาศร้อนหรือหนาวมาก แต่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้วิจารณญาณสั่งปิดโรงเรียนได้ในกรณีที่จำเป็น ถ้าเห็นว่าไม่สามารถปกป้องนักเรียนได้อย่างเหมาะสม หรือโรงเรียนและเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเห็นว่าระบบสาธารณสุขของโรงเรียนเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

1.10 แผนความปลอดภัยรองรับภัยธรรมชาติหรืออุบัติเหตุอื่น ๆ

- การมีแผนการอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้

โรงเรียนไม่มีแผนอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้ แต่มีแผนการป้องกันคือมีการฝึกซ้อมนักเรียนการภารโรงตามแผนว่าจะทำอย่างไร หนีไฟทางไหน อย่างไร แต่ไม่ได้มีการฝึกซ้อมนักเรียนตามแผน

- การมีแผนฉุกเฉินสำหรับอุบัติเหตุอื่น ๆ เช่น น้ำท่วม ใต้ถุน การถูกโจมตีจากผู้ก่อเหตุร้าย

โรงเรียนมีแผนฉุกเฉินสำหรับอุบัติภัยจากการโจรกรรม โดยโรงเรียนได้จัดให้มียามรักษาการณ์ด้านความปลอดภัย จำนวน 3 คน ผลัดกันทำหน้าที่ดูแล ตรวจสอบการเข้า-ออก ประตูโรงเรียน เพื่อป้องกันมิให้คนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง ถ้ามีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้นสามารถติดต่อสื่อสารกับผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทันที โรงเรียนไม่มีแผนสำหรับภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม ใต้ฝุ่น เพราะไม่เคยมีประวัติเกี่ยวกับการมีเหตุการณ์น้ำท่วมหรือใต้ฝุ่นที่รุนแรงมาก่อน จึงไม่ได้มีแผนการรองรับที่เป็นรูปแบบชัดเจน นอกจากการดูแลเรื่องการระบายน้ำ การตรวจสอบโครงสร้างอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงแข็งแรงอยู่เสมอ รวมทั้งการตัดแต่งต้นไม้กิ่งไม้ที่เห็นว่าจะเป็นอันตรายอยู่เป็นประจำ

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ ไม่มีแผนการอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้ มีเพียงการฝึกซ้อมน้ก การไม่มีแผนฉุกเฉินสำหรับภัยธรรมชาติ แต่มีแผนแผนฉุกเฉินสำหรับอุบัติภัยจากการถูกโจรกรรม มียามรักษาการณ์ด้านความปลอดภัย ผลัดกันทำหน้าที่ดูแล ตรวจสอบการเข้า-ออกประตูโรงเรียน

1.11 นโยบายการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

- การมีเอกสารระเบียบปฏิบัติและอุปกรณ์การแพทย์เพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

โรงเรียนไม่มีเอกสารระเบียบปฏิบัติในการป้องกันโรคเอดส์ มีเพียงการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ การสอดแทรกอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและวิชาอื่น ๆ รวมทั้งจากการณรงค์และจากการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับโรคเอดส์ในวาระต่าง ๆ ส่วนอุปกรณ์เพื่อใช้ป้องกันการติดเชื้อเอดส์นั้นงานพยาบาลโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพกำหนดให้มีการสวมใส่ถุงมือยางในกรณีที่ต้องสัมผัสเลือด

- ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้รับการฝึกอบรมในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

โรงเรียนได้จัดให้ครูมีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนได้กำหนดให้ใช้ถุงมือยางในกรณีที่ต้องสัมผัสเลือดเพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์ มีการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ นักเรียนได้เรียนรู้ในด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์จากกระบวนการเรียนการสอนทั้งวิชาสุขศึกษาและสอดแทรกอยู่ในวิชาอื่น ๆ รวมทั้งจากสื่อสารมวลชน

2. การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียน

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนวัดโนนชัยพ่าย

โรงเรียนวัดโนนชัยพ่าย ตั้งอยู่เลขที่ 22 ถนนบุญเรืองฤทธิ์ ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 27 ไร่ 1 งาน 5 ตารางวา และกองบิน 41 ได้อนุญาตให้ใช้พื้นที่ส่วนหนึ่งซึ่งอยู่ติดกับโรงเรียนทางด้านทิศตะวันตกอีกประมาณ 4 ไร่ เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของโรงเรียน มีครู 168 คน และนักเรียน 2,600 คน มีอาคารเรียนหลัก 4 หลัง หันหน้าไปตามทิศเหนือและใต้ โดยหันด้านแคบหรือด้านสกัด หรือด้านข้างของตัวอาคารเข้ารับแสงแดดในตอนสายและบ่าย ด้านหน้าและด้านหลังของตัวอาคารจะได้ไม่ถูกแดดส่องให้เป็นเหตุรำคาญในการเรียนการสอน มีอาคารประกอบ 8 หลัง หอประชุม 2 หลัง โรงอาหาร 1 หลัง หอสมุด 1 หลัง โรงพลศึกษา 1 หลัง ซึ่งอาคารเรียนหลักและอาคารประกอบพร้อมครุภัณฑ์ทั้งหมด ได้ก่อสร้างขึ้นตามข้อกำหนดของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ก็มีศาลาพักผ่อน 4 หลัง สนามหญ้า 1 สนาม สนามฟุตบอลเล็ก 1 สนาม สนามบาสเกตบอล 1 สนาม สนามวอลเลย์บอล 2 สนาม สนามตะกร้อ 1 สนาม สนามเทนนิส 1 สนาม รวมทั้งสนามอีก 5 หลัง ซึ่งอาคารและสนามรวมทั้งอุปกรณ์ประกอบต่าง ๆ มีสภาพโดยทั่วไปที่มั่นคงแข็งแรง ใช้สำหรับปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างสะดวกปลอดภัยนอกจากนี้โรงเรียนได้มีการจัดภูมิทัศน์รอบ ๆ โรงเรียนสำหรับเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เช่น การสร้างสวนหย่อม ปลูกหญ้า ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ จัดให้มีน้ำนึ่งหินอ่อน ไว้ตามจุดต่าง ๆ อีกทั้งยังมียืนต้นทั้งที่ให้รูปทรงสวยงามและให้ร่มเงาจำนวนประมาณ 150 ต้น ขึ้นเรียงรายอยู่ตามแนวรั้ว แนวอาคาร และสนามต่าง ๆ โรงเรียนนี้เดิมเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดเชียงใหม่ ที่เปิดสอนเฉพาะนักเรียนหญิง อาคารสถานที่ต่าง ๆ จึงได้ถูกออกแบบไว้ให้เหมาะสมกับเพศหญิง พื้นที่ส่วนใหญ่จึงเน้นในเรื่องอาคารมากกว่าที่จะเป็นสนามหรือสนามกีฬา แต่ปัจจุบันนี้โรงเรียนวัดโนนชัยพ่ายได้เปิดรับนักเรียนชายเข้ามาเรียนร่วมด้วย จึงมีข้อจำกัดในเรื่องสนามที่เหมาะสมกับนักเรียนชายอยู่บ้าง

2.1 การจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย

- การเลือกสรรเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์การกีฬา

ครูในหมวดพลานามัยมีส่วนร่วมในการพิจารณาในการจัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์แต่ละประเภท ซึ่งมีหลักการเลือกโดยใช้ประสิทธิภาพที่คลุคลีกับการกีฬามานาน มาประกอบในการพิจารณา เช่น คุณภาพของวัสดุที่นำมาใช้ว่าเป็นยางสังเคราะห์ หรือหนังแท้ เป็นไฟเบอร์หรือพลาสติก ราคาและแหล่งผลิต ถ้าราคาถูกกว่าที่เคยซื้อก็จะดูว่าผลิตจากบริษัทหรือประเทศใด ชื่อของบริษัทและประเทศที่ผลิตเป็นสิ่งที่พอจะรับรองมาตรฐานด้านความปลอดภัย และความทนทานของอุปกรณ์กีฬาได้ในระดับหนึ่ง

- การตรวจสอบความปลอดภัยของอาคาร ต้นไม้ และเครื่องมือ/อุปกรณ์ต่าง ๆ

โรงเรียนมีฝ่ายอาคารสถานที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแล ตรวจสอบความปลอดภัยของตัวอาคารเป็นระยะ ๆ ตัดแต่งต้นไม้และกิ่งไม้ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ตรวจสอบเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดีและปลอดภัยอยู่เสมอ

- การลดอันตรายจากการจราจรในบริเวณใกล้เคียง

มีการป้องกันและลดอันตรายจากการจราจรบริเวณถนนบุญเรืองฤทธิ์ ซึ่งเป็นถนนเพียงสายเดียวที่ผ่านโรงเรียน เป็นถนนสายใหญ่แบบรถเดินทางเดียวกว้าง 4 ช่องทางจราจร ผ่านหน้าโรงเรียนจากถนนแยกไปการทำอากาศยานเชียงใหม่เข้าสู่ตัวเมือง ซึ่งยานพาหนะต่าง ๆ ขับขี่โดยใช้ความเร็วค่อนข้างสูง ทางโรงเรียนได้มีการจัดการเพื่อป้องกันและลดอันตรายซึ่งอาจจะเกิดขึ้นโดยได้รับความอนุเคราะห์จากเทศบาลนครเชียงใหม่ จัดสร้างสะพานลอยข้ามถนนสายนี้เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2540 กองบังคับการจราจรจังหวัดเชียงใหม่ ช่วยในการจัดทำป้ายเตือนการใช้ความเร็วของยานพาหนะ และจัดส่งเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรวันละ 1 นาย มาทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการข้ามถนนของนักเรียนฝั่งคูเมืองด้านใน และบริเวณใกล้เคียง นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดให้มีนักเรียนลูกเสือ-เนตรนารีจราจรวันละ 5 - 6 คน มาทำหน้าที่ช่วยในการจราจรบริเวณหน้าประตูโรงเรียนอีกด้วย

- การดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้คนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณโรงเรียน

มียามรักษาการณ์จำนวน 3 คน ผลัดกันทำหน้าที่ดูแล ตรวจสอบการเข้า-ออกประตูโรงเรียนที่ป้อมยามประตูโรงเรียน เพื่อป้องกันมิให้คนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง ถ้ามีเหตุร้ายเกิดขึ้น ก็สามารถติดต่อสื่อสารกับผู้บริหารหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ทันที

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนได้มีการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยเพื่อปกป้องสุขภาพของทุกคน โดยมีหลักการพิจารณาเลือกสรรเครื่องเล่น หรืออุปกรณ์การกีฬาที่มีความปลอดภัย มีฝ่ายอาคารสถานที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลตรวจสอบความปลอดภัยของตัวอาคาร เครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ โรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากเทศบาลนครเชียงใหม่ ที่ช่วยสร้างสะพานลอย และเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรเพื่อช่วยลดอันตรายจากการจราจรในบริเวณถนนหน้าโรงเรียน มียามรักษาการณ์ทำหน้าที่ด้านความปลอดภัยและป้องกันมิให้คนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณโรงเรียน

2.2 การสุขาภิบาลที่ถูกหลักอนามัย มีน้ำดื่มน้ำใช้เพียงพอ

- จำนวนห้องส้วมสำหรับนักเรียนทั้งชายและหญิง

มีห้องส้วมชนิดส้วมซึมสำหรับนักเรียนชาย 18 ห้อง ที่ปัสสาวะ 17 ที่ ห้องส้วมสำหรับนักเรียนหญิง 31 ห้อง นอกจากนี้โรงเรียนได้สร้างส้วมชนิดถังเกรอะอีก 28 ห้อง และที่ปัสสาวะอีก 12 ที่

- การจัดน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้

มีการจัดการในด้านน้ำดื่ม น้ำใช้ โดยโรงเรียนอาศัยแหล่งน้ำทั้งจากการประปา จังหวัดเชียงใหม่ และจากการขุดเจาะน้ำบาดาลอีก 1 บ่อ สำหรับให้บริการน้ำดื่มแบบ ตู้หยวน และที่ดื่มแบบน้ำพุ ทั้งหมด 16 จุด ๆ ละ 1 - 4 ที่ และน้ำใช้ 13 จุด ๆ ละ 4 - 8 ที่ กระจายไปตามจุดต่าง ๆ รอบบริเวณโรงเรียน รวมทั้งระหว่างสะพานลอยที่เชื่อมระหว่างอาคารเรียนหลัก ส่วนระบบการระบายน้ำทั้งนั้น น้ำทิ้งจากทุกจุดในโรงเรียนมีไม่มากนัก ส่วนมากจะถูกกำจัดโดยการระบายลงสู่บ่อซึม แต่ถ้ามีมากก็จะถูกระบายไปตามท่อระบายน้ำลงสู่ทางระบายน้ำสาธารณะบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ มีการดำเนินงานในเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ โดยมีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้อย่างพอเพียง มีห้องส้วมเพียงพอสำหรับนักเรียนทั้งชายและหญิง

2.3 การสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดสมดุลของสิ่งแวดล้อม

- การนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วมาหมุนเวียนใช้ใหม่

มีชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดำเนินงานรณรงค์ให้นักเรียนนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้ว เช่น หนังสือพิมพ์ ขวด พลาสติก แก้ว กระป๋อง โลหะต่าง ๆ มาแยกใส่ในตะกร้าที่จัดให้ เพื่อนำไปขายต่อผู้มารับซื้อซึ่งจะนำไปหมุนเวียนใช้ใหม่ต่อไป

- การไม่สนับสนุนให้ใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง

โรงเรียนไม่อนุญาตให้แม่ค้าในโรงอาหารใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง ดังนั้นในบริเวณโรงเรียนจึงไม่พบภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง เช่น ถ้วยพลาสติกต่าง ๆ อยู่เลย

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ มีการสนับสนุนให้นำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วมาหมุนเวียนใช้ใหม่ และไม่สนับสนุนให้ใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง

2.4 การกระตุ้นให้นักเรียนดูแลสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

- ระบบการกำจัดขยะของโรงเรียน

โรงเรียนมีตะกร้าแยกขยะ และถังขยะวางอยู่ด้านล่างอาคารต่าง ๆ เพื่อให้ นักเรียนทิ้งขยะได้สะดวก ขยะที่ถูกแยกแล้วจะมีพ่อค้ามารับซื้อไป ส่วนขยะทั่วไปจะมีรถขนส่งขยะ ของเทศบาลนครเชียงใหม่มารับไปกำจัด

- การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดในโรงเรียน

โรงเรียนกำหนดให้นักเรียนแต่ละห้องมีส่วนรับผิดชอบในการดูแลรักษาความ สะอาดของห้องเรียน และบริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียน ในแต่ละวันนักเรียนทุก ๆ ห้องจะแบ่งเวร รับผิดชอบเพื่อรักษาความสะอาด โดยการกวาดเช็ดถูพื้นในห้องและระเบียง รวมทั้งการดูแล ทั้งเรื่องความสะอาดในบริเวณต่าง ๆ ที่นักเรียนแต่ละห้องรับผิดชอบด้วย

- การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำให้โรงเรียนมีความสวยงาม

โรงเรียนกำหนดให้นักเรียนแต่ละห้องมีบริเวณที่ต้องดูแลรับผิดชอบ ทั้งในด้าน การรักษาความสะอาดและความสวยงามของภูมิทัศน์รอบ ๆ บริเวณโรงเรียน เช่น ต้นไม้ แปลงไม้ดอกไม้ประดับ สวนหย่อม น้ำตกจำลอง น้ำพุ สนามหญ้า สนามกีฬา นอกจากนี้ นักเรียนที่เรียนโปรแกรมเกษตรกรรม และนักเรียนที่เรียนวิชาเลือกเกษตรกรรม ได้มีส่วนช่วยในการ ปลูกไม้ดอกไม้ประดับ รดน้ำ ดูแล ตกแต่งให้สวยงามด้วย

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนวัฒโนทัยพายัพมีระบบการกำจัดขยะ โดยขยะที่สามารถ นำไปหมุนเวียนใช้ใหม่ได้จะมีพ่อค้ามารับซื้อไป ส่วนขยะทั่วไปจะมีรถขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่ มารับไปกำจัด โรงเรียนกำหนดให้นักเรียนแต่ละห้องมีส่วนรับผิดชอบในการดูแลรักษาความ สะอาดของห้องเรียน และบริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียน และให้นักเรียนแต่ละห้องมีบริเวณที่ต้องดูแล รับผิดชอบ ทั้งในด้านการรักษาความสะอาดและความสวยงามของภูมิทัศน์รอบ ๆ บริเวณโรงเรียน

2.5 การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เกื้อหนุนต่อการเรียน

- อุณหภูมิในห้องเรียนและการระบายอากาศในทุกพื้นที่

อาคารเรียนทุกหลังสร้างขึ้นอย่างถูกต้องตามระเบียบของกรมสามัญศึกษา ขนาดและจำนวนประตูหน้าต่างจึงถูกต้องตามหลักสุขอนามัย ห้องเรียนทุกห้องติดตั้งพัดลมเพดาน 2 ตัว ทำให้นักเรียนมีการระบายอากาศได้ดี อากาศเย็นสบาย ส่วนนอกห้องเรียนมีต้นไม้ที่ให้ร่มเงาจำนวนถึง 150 ต้น ช่วยให้เกิดอากาศที่บริสุทธิ์สดชื่นเย็นสบายได้เป็นอย่างดี

- การมีแสงสว่างเพียงพอต่อการมองเห็น

โรงเรียนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกรมสามัญศึกษา คือ ต้องมีแสงสว่างเพียงพอ ในห้องเรียนทุกห้องจึงติดตั้งหลอดไฟฟ้า ห้องเรียนละ 6 หลอด รวมทั้งแสงธรรมชาติจากหน้าต่าง ประตูห้องเรียน ทำให้มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการมองเห็น

- การดูแลมิให้มีเสียงรบกวนในโรงเรียน

โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพปลูกสร้างอาคารเรียนห่างจากถนนด้านหน้าโรงเรียนเกินกว่า 20 เมตร และมีต้นไม้ใหญ่ชนิดต่าง ๆ เช่น ต้นสัก พิกุล อโศก ลำไย มะเฟือง ขึ้นอยู่เรียงรายอยู่แนวรั้วด้านหน้าโรงเรียน เพื่อช่วยในการป้องกันเสียงดังจากถนน โรงเรียนจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเสียงรบกวนจากการจราจรใกล้โรงเรียน ส่วนเรื่องเสียงรบกวนจากภายในโรงเรียนเป็นระเบียบปฏิบัติที่ทราบกันทุกคนว่า ห้ามมีเสียงดังรบกวนในขณะที่มีการเรียนการสอน ถ้ามีการละเมิดก็จะถูกเตือนโดยครูที่อยู่ใกล้ ๆ

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ มีประตูหน้าต่างห้องเรียนที่มีจำนวนและขนาดที่เพียงพอต่อการระบายอากาศ มีการติดตั้งพัดลมเพดานในห้องเรียน เพื่อการระบายอากาศในห้องเรียนเย็นสบาย ส่วนนอกห้องเรียน มีต้นไม้ที่ให้ร่มเงาจำนวนมากได้ช่วยให้เกิดอากาศที่บริสุทธิ์สดชื่นเย็นสบายได้เป็นอย่างดี มีแสงสว่างเพียงพอต่อการมองเห็น ปลอดภัยต่อสายตาของนักเรียนด้วยแสงสว่างจากหลอดไฟฟ้าและแสงธรรมชาติที่เพียงพอ มีการป้องกันมิให้มีเสียงรบกวนด้วยการปลูกสร้างอาคารเรียนให้อยู่ห่างไกลเสียงรบกวนจากยานพาหนะที่แล่นผ่านไปมา ส่วนเรื่องเสียงรบกวนจากภายในโรงเรียนนั้น เป็นระเบียบปฏิบัติที่ทราบกันทุกคนว่า ห้ามมีเสียงดังรบกวนในขณะที่มีการเรียนการสอน

3. สิ่งแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียน

3.1 ปรัชญาหรือหลักการดำเนินงานของโรงเรียนเกื้อหนุนต่อสุขภาพจิตและความต้องการทางสังคมของนักเรียนและครู

- ครูเคารพความเป็นคนของนักเรียน ไม่ใช้การลงโทษอย่างเกรี้ยวกราด

ครูโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพวางตัวเป็นมิตร กันเอง มีความยุติธรรม ไม่ลงโทษนักเรียนอย่างเกรี้ยวกราด มีกิริยาที่สุภาพ ให้อาจาที่น่าฟังชื่นชมเมื่อนักเรียนแสดงออก ตั้งใจฟังเมื่อนักเรียนพูดอย่างใส่ใจในคำพูดของนักเรียน ข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียน พบว่า ครูไม่ลงโทษนักเรียนอย่างเกรี้ยวกราด และตั้งใจฟังเมื่อนักเรียนพูดแสดงความคิดเห็น

- นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

นักเรียนมีโอกาสร่วมตัดสินใจของโรงเรียน โดยมีคณะกรรมการนักเรียน นักเรียนทุกคนสามารถเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านทางคณะกรรมการนักเรียน ผ่านคณะกรรมการครู เพื่อให้มีการพิจารณาตามลำดับ หรือเสนอความคิดเห็นผ่านทางผู้รับความคิดเห็นที่ติดตั้งไว้หน้าห้องฝ่ายบริหาร ทุกความคิดเห็นจะได้รับการพิจารณาเพื่อการปฏิบัติต่อไป และจากแบบสอบถามนักเรียนพบว่านักเรียนมีโอกาสร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ ของโรงเรียน

- นักเรียนมีโอกาสดังความคิดเห็นในกระบวนการเรียนการสอน

โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพกำลังเร่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ให้เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มีการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ครูในเรื่องนี้ เช่น การจัดให้วิทยากรมาบรรยายพิเศษ การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดการเรียนการสอนและการเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ซึ่งนักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน มีโอกาสฝึกปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ได้อภิปรายซักถามกัน ตั้งแต่การเล่าถึงประสบการณ์เดิม เพื่อนำมาเชื่อมโยงกับเนื้อเรื่องที่กำลังศึกษา แล้วร่วมกันคิดวิเคราะห์ในหลาย ๆ แง่มุม ร่วมกันประเมินทางเลือก ร่วมตัดสินใจเลือกทางเลือก ร่วมกันสรุปซึ่งเป็นข้อความรู้ใหม่ของตนเองหรือของกลุ่ม ให้ตัวแทนนำข้อความรู้หรือผลงานหรือแม้กระทั่งวิธีการที่ทำให้ได้มาซึ่งผลงานนั้นออกมานำเสนอ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับกลุ่มอื่น ๆ จากนั้นนักเรียน และครูก็จะช่วยกันสรุปข้อความรู้ที่ได้มาอีกครั้งหนึ่ง พร้อมทั้งแนะนำให้นักเรียนแต่ละคนนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ช่วยกันเสนอแนะแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่แต่ละคนได้ทราบมาเพื่อจะได้ไปศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้รู้อย่างกว้างไกล แล้วนำรายละเอียดที่ศึกษาได้กลับมาแนะนำเสนอให้กลุ่มเพื่อน ๆ ได้ทราบในโอกาสต่อไป

ในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด บางครั้งนักเรียนจะได้รับใบกิจกรรมและใบความรู้ ในใบกิจกรรม นักเรียนจะได้ทราบถึงกิจกรรมที่จะปฏิบัติในการเรียนแต่ละครั้ง เช่น หัวข้อเรื่องที่จะศึกษา การรวมกลุ่ม การช่วยกันศึกษาเนื้อหาจากใบความรู้ การอภิปรายแสดงความคิดเห็นตามประเด็นต่าง ๆ การช่วยกันสรุปและการนำเสนอ เมื่อศึกษาใบกิจกรรมจนเข้าใจดีแล้ว นักเรียนก็จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามลำดับ โดยมีครูคอยให้ความช่วยเหลือในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนด้วย

และข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียนและครูโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพถึงการดำเนินงานด้านกระบวนการเรียนการสอน ปรากฏว่า มีผลการศึกษาที่สอดคล้องกันกับข้อมูลข้างต้น คือ มีการดำเนินงานเรื่องต่าง ๆ ในกระบวนการเรียนการสอนอยู่ในระดับสูง เช่น การให้

นักเรียนฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การให้เกียรติผู้อื่น ฟังผู้อื่นพูดด้วยความสนใจ การฝึกการวิเคราะห์แยกแยะเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล การรู้จักยอมรับและเคารพในความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ การให้นักเรียนสรุปข้อความรู้ การเสนอผลงานของตนเอง ฯลฯ

จะเห็นได้ว่าครูโรงเรียนวัดโนทัยพายัพเคารพความเป็นคนของนักเรียนวางตัวเป็นมิตร กันเอง มีกิริยาที่สุภาพ ไม่ลงโทษนักเรียนอย่างเกรี้ยวกราด ในกระบวนการเรียนการสอน นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และนักเรียนมีโอกาสร่วมการตัดสินใจของโรงเรียน โดยผ่านทางคณะกรรมการนักเรียนและได้รับฟังความคิดเห็น

3.2 การสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อบอุ่น เชื้อมั่นและเป็นมิตร เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและตั้งใจเรียน

- โรงเรียนบริหารจัดการใช้ความรุนแรงด้วยการกระทำและวาจา ทั้งระหว่างนักเรียนด้วยกัน และระหว่างครูกับนักเรียน

โรงเรียนป้องกันการใช้ความรุนแรงระหว่างนักเรียนด้วยกัน ด้วยกฎข้อบังคับของโรงเรียนและระเบียบปฏิบัติของนักเรียน เช่น ระเบียบว่าด้วยการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน และระเบียบปกครอง วิธีการทำโทษ โรงเรียนได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการพัฒนาจริยธรรมนักเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติดี ปฏิบัติตามระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบในหน้าที่ทั้งส่วนตัวและส่วนรวม ตลอดจนเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนประพฤติผิด มีการดำเนินงาน เช่น การเพิ่มคะแนนแก่นักเรียนที่ประพฤติดี เป็นตัวอย่างที่ดีสมควรแก่การยกย่อง บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ระเบียบปกครอง วิธีการทำโทษ เป็นข้อกำหนดเพื่อเป็นระเบียบปฏิบัติต่อนักเรียนที่ฝ่าฝืน เช่น ถ้านักเรียนพูดหรือแสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพต่อผู้อื่นจะถูกอบรมตักเตือนและตัดคะแนน 5 - 30 คะแนน ถ้าก่อเหตุทะเลาะวิวาทในโรงเรียน หรือขาดความเคารพครู อาจารย์ จะเชิญผู้ปกครองมาพบฝ่ายปกครอง ทำทัณฑ์บนหรือสั่งพักการเรียน แล้วตัดคะแนน 20 - 50 คะแนน ซึ่งนักเรียนได้รับทราบกฎระเบียบต่าง ๆ นี้จากคู่มือนักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งโรงเรียนแจกให้ในวันปฐมนิเทศนักเรียนใหม่

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนวัดโนทัยพายัพบริหารจัดการใช้ความรุนแรงในโรงเรียน ด้วยกฎข้อบังคับของโรงเรียนและระเบียบปฏิบัติของนักเรียน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนประพฤติดี ปฏิบัติตามระเบียบวินัย

3.3 การให้การช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนที่ด้อยโอกาส

- โรงเรียนตระหนักว่านักเรียนบางคนมีความต้องการพิเศษ

มีนักเรียนตาบอดเข้ามาเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ 7 คน ตามโครงการเรียนร่วมกับโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ กระจายเรียนอยู่ในระดับชั้นต่าง ๆ นักเรียนเหล่านี้ได้รับการคัดกรองมาในระดับหนึ่งแล้วว่า สามารถที่จะเรียนรู้ได้ใกล้เคียงกับนักเรียนปกติ จึงได้มีการจัดให้เรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับนักเรียนปกติทั่วไป รวมทั้งเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างกันในการมีชีวิตที่ดีในสังคม ในกรณีที่มีความจำเป็นที่ต้องได้รับการช่วยเหลือ เพื่อให้การเรียนรู้ได้ทันตามเพื่อน โรงเรียนได้จัดห้องพิเศษสำหรับให้นักเรียนและครูจากโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือที่มาช่วยดูแลนักเรียนตาบอด ใช้เป็นที่เรียนพิเศษและประสานงานกับครูของโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพในวิชาหรือเรื่องที่นักเรียนยังไม่เข้าใจ โดยมีอุปกรณ์ที่จำเป็นต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ด้านคอมพิวเตอร์และพิมพ์ดีดอักษรเบรลล์ที่ส่งมาจากโรงเรียนสอนคนตาบอดมาบริการให้

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพมีความตระหนักว่านักเรียนพิการมีความต้องการเป็นพิเศษ โดยได้จัดห้องพิเศษสำหรับให้นักเรียนและครูจากโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือใช้เป็นที่สำหรับพักผ่อนและประสานงานกับอาจารย์ของโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพในวิชาหรือเรื่องที่นักเรียนยังไม่เข้าใจดีพอ

3.4 การสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าและได้รับการยอมรับ

- โรงเรียนจัดให้มีโอกาสเฉลิมฉลองในงานประเพณีต่าง ๆ เช่น การละเล่น การเดินรำ งานฝีมือ การแสดง งานรื่นเริง และนิทรรศการ

โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าและได้รับการยอมรับ เช่น กิจกรรมการประกาศและพิธีมอบรางวัลที่หน้าเสาธงสำหรับนักเรียนที่ทำความดี และนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการแข่งขัน การประกวดต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน กิจกรรมการแสดงผลงานที่ได้รับรางวัลจากการประกวดผลงานทางวิชาการของนักเรียน ในงานนิทรรศการทางวิชาการ กิจกรรมการเข้าร่วมแข่งขันและพิธี แจกรางวัลนักเรียนที่ชนะการวิ่งในงานเดินวิ่งเพื่อสุขภาพ กิจกรรมการแสดงฟ้อนรำ ดนตรีไทย ของนักเรียนในพิธี บวงสรวงและวางพวงมาลาพระรูปสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี ในรัชกาลที่ 5 ในงานวันสถาปนาโรงเรียน กิจกรรมการแสดงดนตรีสากลของนักเรียนในงาน วันขึ้นปีใหม่ กิจกรรมการเข้าร่วมเป็นนักกีฬา นักกรีฑา ผู้นำเชียร์ของนักเรียนในการแข่งขันกีฬา-กรีฑาภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพได้สร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่า และได้รับการยอมรับ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานที่ภาคภูมิใจ และแสดงความสามารถในด้านต่าง ๆ

3.5 การใส่ใจต่อความจำเป็นที่จะให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองในเรื่องที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน

- การจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองในกรณีจำเป็น

มีการเชิญผู้ปกครองนักเรียนพบเป็นรายบุคคล ถ้าพบว่านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น พบกับครูประจำวิชาในรายวิชาที่มีปัญหา พบกับฝ่ายปกครองเพื่อคำแนะนำในเรื่องการเลี้ยงดูลูกวัยรุ่น โดยเฉพาะการให้นาแนะนำสำหรับผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มที่เสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด หรือพบกับครูที่ปรึกษาในโอกาสรับผลการเรียน เพื่อปรึกษาหารือในกรณีที่ผลการเรียนมีปัญหา เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ มีการจัดการศึกษาหรือคำแนะนำสำหรับผู้ปกครองในกรณีที่นักเรียนมีปัญหา ทั้งด้านการเรียน การเลี้ยงดูลูกวัยรุ่น

4. ความสัมพันธ์กับชุมชน

4.1 การเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน

- ครอบครัวนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่เหมาะสมในโรงเรียน

ครอบครัวหรือผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียนด้วยการตอบจดหมายหรือแบบสอบถามเพื่อให้ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะมีการดำเนินการ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในที่ประชุมผู้ปกครองในวันปฐมนิเทศ วันรับผลการเรียนของนักเรียน และการประชุมคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครูประจำปี เช่น การประชุมจัดงานเดินวิ่งเพื่อสุขภาพความคิดเห็นหรือข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ปกครองจะได้รับการนำมาพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนต่อไป

- การมีหลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน

มีหลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งเอื้อให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน เช่น การป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ

- หน่วยบริการสุขภาพในชุมชนและกลุ่มคนที่สนใจสุขภาพเด็ก เยาวชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

หน่วยงานบริการสุขภาพมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ มีส่วนร่วมเป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการโภชนาการโรงเรียน ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้ความอนุเคราะห์วิทยากรในโครงการอบรมนักเรียนแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อน รวมทั้งการช่วยเหลือในด้านการบำบัดรักษา ทั้งโดยรับยามารับประทาน และวิธีจิตบำบัดรักษาให้แก่เด็กนักเรียนที่ใช้สารเสพติด ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เชียงใหม่ ให้ความอนุเคราะห์วิทยากรในโครงการอบรมนักเรียนแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อน และให้การอบรมนักเรียนในคาบเรียนจริยธรรม ศูนย์บำบัดยาเสพติดติดภาคเหนือ ให้ความอนุเคราะห์วิทยากร ในโครงการอบรมนักเรียนแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อน

จะเห็นได้ว่าครอบครัวของนักเรียน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน โดยผ่านทางคณะกรรมการสมาคมผู้ปกครองและครู การตอบแบบสอบถาม และการประชุมผู้ปกครองในวาระต่าง ๆ มีหลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งเอื้อให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน มีหน่วยบริการสุขภาพในชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน ทั้งในด้านโภชนาการและช่วยเหลือในด้านการบำบัดรักษา

4.2 โรงเรียนจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น

- นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

ครูและนักเรียนโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น พิธีถวายเทียนเข้าพรรษาที่วัดเมธัง โรงเรียนจัดขบวนครูและนักเรียนประมาณ 400 คน นำโดยวงโยธวาทิตของโรงเรียน เดินจากโรงเรียนไปถวายเทียนเข้าพรรษาและเครื่องไทยทาน ที่วัดเมธัง ซึ่งเป็นวัดที่ตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับโรงเรียน เนื่องในวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษาเป็นประจำทุกปี การแห่โคมไฟวันวิสาขบูชาไปที่วัดพระสิงห์ โรงเรียนได้จัดนักเรียนประมาณ 400 คน เข้าร่วมเดินในขบวนแห่โคมไฟ ไปตามถนนและสิ้นสุดที่วัดพระสิงห์ เนื่องในวันวิสาขบูชาเป็นประจำทุกปี การเข้าร่วมในพิธีทำบุญเมืองเชียงใหม่ โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพได้จัดนักเรียน และครูจำนวนหนึ่ง เข้าร่วมในพิธีทำบุญเมืองเชียงใหม่ ซึ่งทางจังหวัดเชียงใหม่ได้จัดพิธีนี้เป็นประจำทุกปีตามจุดต่าง ๆ ในบริเวณคูเมืองเชียงใหม่ โรงเรียนร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดเชียงใหม่ จัดการแสดง แสง เสียง สมโภชองค์พระธาตุเจดีย์หลวง โดยส่งนักเรียนจำนวนหนึ่งเข้าร่วมแสดงแสง เสียง ซึ่งเป็นเรื่องราวการก่อสร้างองค์พระธาตุเจดีย์หลวง ของวัดเจดีย์หลวง

- การแจ้งให้ชุมชนทราบถึงโครงการสุขภาพที่จะดำเนินการ

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนเป็นผู้ทำหน้าที่แจ้งให้ชุมชนรับทราบถึงโครงการสุขภาพ หรือโครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการ เช่น การจัดงานเดินวิ่งเพื่อสุขภาพ งานวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียน โดยผ่านสื่อสารมวลชนทั้งทางด้านจดหมาย วารสารฟ้าขาว หนังสือพิมพ์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น เช่น ไทยนิวส์ เชียงใหม่นิวส์ ภาคเหนือรายวัน สื่อด้านวิทยุ เช่น สถานีวิทยุเสียงสื่อสารมวลชน F.M.100 ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เชียงใหม่ สถานีวิทยุทหารอากาศ เชียงใหม่ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่านักเรียนและครูโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพมีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนมีฝ่ายประชาสัมพันธ์ทำหน้าที่แจ้งให้ชุมชนทราบถึงโครงการสุขภาพที่จะดำเนินการ

5. การพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ

5.1 หลักสูตรด้านสุขภาพมีลักษณะที่สอดคล้องและเป็นองค์รวม

- หลักสูตรด้านสุขภาพน่าสนใจ น่าศึกษา และเหมาะสมกับนักเรียน

มีการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติจริงด้านสุขภาพ ในคาบเรียนวิชาพลศึกษาและสุขศึกษา โดยใช้หลักสูตรวิชาพลานามัยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรวิชาพลานามัยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ในหลักสูตรวิชาพลานามัยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (กรมวิชาการ, 2533, หน้า 63) นักเรียนจะได้เรียนรู้เพื่อให้มีทักษะการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาและรักษาสมรรถภาพทางกายและจิต สุขภาพและสวัสดิภาพ เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา และสุขนิสัยที่ดี

ส่วนหลักสูตรวิชาพลานามัยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 83) นักเรียนจะได้ศึกษาเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มีทักษะในการดูแลรักษาสุขภาพ สวัสดิภาพ การสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายและทางจิต และนำไปปฏิบัติจนเป็นสุขนิสัย มีคุณธรรม เห็นคุณค่าของกิจกรรมพลศึกษา กีฬา การรักษาสุขภาพ และสวัสดิภาพ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและส่งเสริมกิจกรรมพลศึกษา กีฬาและการสาธารณสุขของสังคม

จากการสังเกตพบว่าครูผู้สอนได้จัดเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ครบถ้วนตามหลักสูตร แต่กระบวนการเรียนการสอนที่จะทำให้เกิดความตระหนักเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงนั้น ยังไม่ปรากฏแน่ชัดว่านักเรียนจะเกิดความตระหนักและนำไปปฏิบัติจริงได้เพียงใด เพราะครูส่วนใหญ่กำลังอยู่ในระหว่างการปรับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

- การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน

หลักสูตรด้านสุขภาพได้ เน้นถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน ดังที่ได้ระบุไว้ในตอนเริ่มต้นของคำอธิบายรายวิชาพลานามัยอย่างชัดเจนทุกรายวิชา เช่น ให้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในกิจกรรมกายบริหาร การออกกำลังกายด้วยกิจกรรมบาสเกตบอลในเรื่องการส่งลูก รับลูก ฯลฯ ส่วนด้านวิชาสุขศึกษาก็ได้ระบุไว้ตอนเริ่มต้นของคำอธิบายรายวิชา เช่น ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อ ฯลฯ

จากการสังเกต พบว่าขณะที่กำลังศึกษาวิจัยนี้ โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพกำลังเร่งพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่เน้นสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของนักเรียน ในกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละคาบเรียน ครูที่สอนวิชาพลานามัยได้จัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้แบ่งกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็น ค้นคว้า ปฏิบัติจริง ช่วยกันสรุปเพื่อนำเสนอผลงานที่หน้าชั้นเรียน ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในเรื่องที่ศึกษา

- เนื้อหาหลักสูตรสะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชน และนักเรียนสามารถนำประสบการณ์ของตนเองออกมาใช้ในการดูแลสุขภาพประจำวันของตนเอง

เนื้อหาในหลักสูตรบางชั้นเรียน เช่น หลักสูตรวิชาสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการศึกษาและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการเดินทางและการใช้พาหนะในชีวิตประจำวัน การใช้ยาสามัญประจำบ้านและยาสมุนไพร การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด นอกจากนี้ในหลักสูตรวิชาสุขศึกษาระดับชั้นอื่น ๆ ก็ได้กำหนดให้มีเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชน เช่น พฤติกรรมการบริโภค สิทธิผู้บริโภค การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ การรักษาส่งแวดล้อมในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

จากการสังเกตพบว่า มีนักเรียนเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นได้นำทักษะ ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปปฏิบัติจริง เช่น การออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาในเวลาว่าง แต่บางส่วนยังปรากฏให้เห็นถึงการไม่รู้จักรักษาสุขภาพ สวัสดิภาพ เช่น การใช้สารเสพติด การไม่สวมหมวกกันน็อค การรับประทานอาหารประเภทไขมัน และน้ำตาลเกินความจำเป็นของร่างกาย เป็นต้น

- หลักสูตรทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม

เนื้อหาในหลักสูตรได้เอื้อให้นักเรียนได้รับทักษะ และความรู้ที่เหมาะสมกับวัยเรียน ทั้งทักษะด้านการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ รวมทั้งได้รับประสบการณ์หรือความรู้จากเนื้อหาในวิชาสุขศึกษา

- การจัดเวลาสำหรับการเรียนรู้เรื่องสุขภาพในแต่ละสัปดาห์

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียนด้านสุขภาพ 3 คาบ/สัปดาห์ แบ่งเป็นการเรียนด้านพลศึกษา 2 คาบ และสุขศึกษา 1 คาบ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียน 2 คาบ/สัปดาห์ แยกเป็นพลศึกษาและสุขศึกษาวิชาละ 1 คาบ

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรด้านสุขภาพมีเนื้อหาที่น่าสนใจ น่าศึกษา ทั้งทางด้านพลศึกษา และสุขศึกษา เป็นหลักสูตรที่กำหนดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา ได้ฝึกปฏิบัติจริง ได้เรียนรู้ถึงคุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ การดูแลสุขภาพ และสวัสดิภาพ การพัฒนาและรักษาสมรรถภาพทางกายและจิต การมีระเบียบวินัย การมีน้ำใจ นักกีฬา และการมีสุนทรีย์ที่ดี และการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน หลักสูตรมีเนื้อหาสะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชนและนักเรียน นักเรียนสามารถนำประสบการณ์ของตนเองมาใช้ในการดูแลสุขภาพประจำวันของตนเองได้ จากการเรียนรู้ 2-3 คาบเรียนต่อสัปดาห์

5.2 หลักสูตรทำให้นักเรียนเข้าใจทฤษฎีเกี่ยวกับสุขภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้

- นักเรียนได้รับความเข้าใจพื้นฐานซึ่งสอดคล้องกับวัยและวัฒนธรรม ในเรื่องอาหาร การป้องกันโรค สุขอนามัย การออกกำลังกาย ความปลอดภัย สุขภาพจิต เพศศึกษา (รวมทั้งโรคเอดส์) บุหรี่และยาเสพติด ทันตสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

การศึกษาจากลักษณะหลักสูตรด้านสุขภาพ พบว่า ในหลักสูตรมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- สุขอนามัยส่วนบุคคล สุขภาพผิวหนัง ตา หู จมูก ฟัน
- โภชนาการ สุขภาพผู้บริโภค พฤติกรรมการบริโภค สิทธิผู้บริโภคและการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ การสุขาภิบาลอาหาร
- การปฐมพยาบาล หลักการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การปฐมพยาบาลเมื่อมีสิ่งแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกาย ถูกสารเคมี ถูกสัตว์มีพิษกัดต่อย การปฐมพยาบาลผู้ได้รับสารพิษ การห้ามเลือด การปฐมพยาบาลผู้ที่ข้อเคลื่อน การเข้าเฝือกชั่วคราว การใช้ผ้าสามเหลี่ยม

- ความปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน การป้องกันอันตรายจากการเดินทางและการใช้พาหนะในชีวิตประจำวัน ความเชื่อที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพและสวัสดิภาพ อุบัติภัยจากการจราจรและกัมมันตภาพรังสี

- สิ่งเสพติด การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การป้องกันสิ่งเสพติด โพิษของสิ่งเสพติดร้ายแรง การป้องกันและรักษา

- โรคติดต่อ การป้องกันโรคติดต่อ

- โรคไม่ติดต่อ โรคทางพันธุกรรม โรคที่เกิดจากความเสื่อมของอวัยวะ การส่งเสริมความต้านทานโรค การป้องกันและควบคุมโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของท้องถิ่น

- เพศศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ การปรับตัวของวัยรุ่น ความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และบุคลิกภาพของวัยรุ่น การดูแลรักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม

- การวางแผนครอบครัว การเลือกคู่ครอง การปรับตัวในชีวิตสมรส การแก้ปัญหาชีวิตครอบครัว

- สุขภาพจิต การป้องกันและแก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์และปัญหาทางเพศ การป้องกันโรคไม่ติดต่อและการส่งเสริมสุขภาพจิต สุขภาพจิตกับสิ่งแวดล้อม สภาพผิดปกติทางด้านจิตใจและอารมณ์ การป้องกันและแก้ไขโดยเน้นการใช้หลักกรรมทางศาสนา การใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ การนำหลักกรรมทางศาสนามาใช้ส่งเสริมสุขภาพจิต

- สิ่งแวดล้อม สุขภาพและสวัสดิภาพในการประกอบอาชีพ ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพในท้องถิ่น การคุ้มครองความปลอดภัยของแรงงาน การรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ

- การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข บทบาทขององค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสาธารณสุข ความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ปัญหาประชากรที่มีผลกระทบต่อการสาธารณสุข การใช้ยาแผนปัจจุบัน การใช้ยาสามัญประจำบ้าน และยาสมุนไพร

- การออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ การเลือกกิจกรรม นันทนาการ ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักของร่างกายกับสุขภาพ

นอกจากการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาพลานามัยแล้ว โรงเรียนยังได้จัดกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตรด้านต่าง ๆ อีกด้วย เช่น กิจกรรมการแข่งขัน กีฬา-กรีฑาทั้งภายนอกและภายในโรงเรียน กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมที่มีลักษณะเป็นชุมนุมหรือชมรมต่าง ๆ กิจกรรมตะกร้อ เทเบิลเทนนิส อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ กิจกรรมเหล่านี้ ส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสบูรณาการหลักการ วิธีการต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ มาฝึกปฏิบัติจริง เพื่อที่จะให้เกิดทักษะที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬา-กรีฑาภายนอกและภายในโรงเรียน ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเสริมการเรียนการสอน ทางด้านวิชาพลานามัย หลังจากที่ได้เรียนรู้หลักการและวิธีการที่ถูกต้องจากการเรียนการสอน ในชั้นเรียน ค้นพบความถนัดหรือความสนใจของตนเองแล้ว ก็ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยการ ฝึกทักษะกีฬา กรีฑาประเภทต่าง ๆ ที่ตนเองสนใจ ถ้าผ่านกระบวนการคัดเลือกจากสีหรือโรงเรียน แล้วก็อาจจะมีโอกาสได้เป็นตัวแทนฯ ได้แสดงออกถึงความสามารถในการเล่น ตลอดจนได้เห็นคุณค่าของการเล่นกีฬา ปลูกฝังความเป็นผู้มีน้ำใจนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย รู้จักการเล่นอย่างมี ระเบียบกฎเกณฑ์ เคารพกติกาการเล่น ซึ่งนอกจากนักเรียนจะได้มีการพัฒนาทักษะส่วนบุคคล ด้านสุขภาพแล้ว ยังได้ก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมได้อีกด้วย

- นักเรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมเฉพาะด้าน เช่น ทักษะการปฏิเสธรูห์และ ยาเสพติด การรักษาความสะอาดในช่องปาก

จากหลักสูตรด้านสุขภาพ นักเรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมเฉพาะด้าน เช่น การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การรักษาความสะอาดในช่องปาก การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

- นักเรียนได้รับการฝึกให้มีทักษะในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารที่มี ประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การคิดอย่างมี วิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์

จากหลักสูตร นักเรียนจะได้รับการฝึกการป้องกันและแก้ปัญหาความขัดแย้ง ทางอารมณ์ โดยเน้นการใช้หลักธรรมทางศาสนา ในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียน มีส่วนร่วม นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

จะเห็นได้ว่าหลักสูตรด้านสุขภาพ นักเรียนจะได้รับความเข้าใจพื้นฐานและ ทักษะเกี่ยวกับเรื่องอาหาร การป้องกันโรค สุขอนามัย การออกกำลังกาย ความปลอดภัย สุขภาพจิต เพศศึกษา บุหรี่และยาเสพติด ทันตสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ในกระบวนการเรียน การสอนแบบมีส่วนร่วม จะทำให้นักเรียนจะได้รับการฝึกทักษะในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ

การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้โรงเรียนยังได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้นำหลักการและทักษะวิธีการที่ได้รับจากการเรียนการสอนในหลักสูตร มาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความสนใจและความสามารถของตนเอง

5.3 ครูได้รับการเตรียมการอย่างเพียงพอเพื่อเป็นแบบอย่างหลัก ในโรงเรียน ส่งเสริมสุขภาพ

- มีโปรแกรมการอบรมก่อนและระหว่างการทำงานให้แก่ครูในโรงเรียน

โรงเรียนมีโปรแกรมการอบรมก่อนและระหว่างการทำงานให้แก่ครู เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด การประกัน คุณภาพการศึกษาการประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดการโรงเรียนทั้งระบบด้านการอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อม ในโครงการรุ่งอรุณ การประชุมปฏิบัติการทางจิตวิทยาเรื่องการสร้างความรักและ เห็นคุณค่าในตนเอง

- ครูได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพอย่าง เพียงพอและต่อเนื่อง

มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพ จากแหล่งข้อมูล หรือป้ายประกาศตามที่ต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น หอสมุดกลาง ห้องแนะแนว ห้องพยาบาล ห้องสมุดหมวดวิชาต่าง ๆ และการประชุมครูประจำเดือน แต่ไม่มีหลักฐานว่าครูได้รับข้อมูล ข่าวสารนั้นหรือไม่ ด้วยวิธีใด

5.4 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) อื่น ๆ มีโอกาสที่จะได้รับทักษะที่เกี่ยวข้อง

- การอบรมให้แก่ผู้ปกครอง บุคลากรสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษา และ สมาชิกในชุมชน รวมทั้งมีโปรแกรมพัฒนาเฉพาะสาขาสำหรับครูในโรงเรียน

โรงเรียนไม่มีการอบรมให้แก่ผู้ปกครอง บุคลากรสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษา และสมาชิกในชุมชน แต่มีโปรแกรมพัฒนาสำหรับครูในด้านต่าง ๆ

6. บริการสุขภาพ

6.1 การจัดบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานตามความจำเป็นของท้องถิ่นและ ประเทศให้แก่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

- การจัดให้มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียน

งานอนามัยโรงเรียน มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียนตามฤดูกาลที่มีการระบาดของโรค เช่น ถ้ามีการระบาดของโรคไวรัสตับอักเสบบี โรงเรียนได้เชิญเจ้าหน้าที่จาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่มาให้วัคซีนป้องกันโรคให้แก่นักเรียน

- การมีบริการตรวจร่างกายทั่วไป เช่น การตรวจสายตา การตรวจการได้ยิน
มีบริการตรวจร่างกายทั่วไปให้แก่นักเรียนปีละ 1 ครั้ง โดยครูพยาบาลโรงเรียน
และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข

- การมีบริการสุขภาพช่องปากพื้นฐานแก่นักเรียน
มีการตรวจสุขภาพช่องปาก โดยครูพยาบาลให้ความรู้และแสดงวิธีตรวจ
ช่องปากด้วยตนเองแก่นักเรียนแล้วให้นักเรียนตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตัวของนักเรียนเอง และ
ในปีการศึกษา 2542 โรงเรียนได้เชิญเจ้าหน้าที่คลินิกทันตกรรมชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาเป็นวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องฟันแก่นักเรียนทั้งหมดในคาบเรียน
จริยธรรม

- การมีบันทึกสุขภาพของนักเรียน
งานอนามัยโรงเรียน ได้กำหนดให้นักเรียนทุกคนมีบัตรสุขภาพ เป็นแบบบันทึก
ของอนามัยโรงเรียนที่ใช้ในการบันทึกประวัติสุขภาพ ปัญหาสุขภาพ การตรวจ การรักษา การสังเกต
ความผิดปกติเกี่ยวกับสุขภาพโดยครูด้านการเจริญเติบโต ความสมบูรณ์ของร่างกาย ความสะอาด
ของร่างกายของนักเรียน นอกจากนี้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จะมีแบบบันทึกการตรวจ
สุขภาพด้วยตนเอง เป็นแบบบันทึกที่นักเรียนสามารถค้นหาความผิดปกติของร่างกายและจิตใจ
ของตนเอง ตลอดจนเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน

- การบริการให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและ
อารมณ์ รวมทั้งปัญหาการใช้ยา

มีบริการแนะแนวของโรงเรียน สำหรับบริการให้คำปรึกษา และให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและอารมณ์ ส่วนด้านปัญหาการใช้ยา นักเรียนสามารถที่จะขอ
คำปรึกษาได้จากครูอนามัยโรงเรียน รวมทั้งคณะจิตแพทย์จากภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาล
มหาราชนครเชียงใหม่ ที่กรุณามาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนทุกวันอังคาร คาบเรียนกิจกรรม
นอกจากนี้นักเรียนสามารถขอคำปรึกษาได้จากครูที่ปรึกษา และครูทุกคนในโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนวัดมโนทัยพายัพ มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียนเมื่อมี
การระบาดของโรค มีบริการตรวจร่างกายทั่วไปแก่นักเรียน มีการให้ความรู้เรื่องสุขภาพฟันและ
ให้นักเรียนตรวจสุขภาพช่องปากด้วยตนเอง มีบันทึกการตรวจสุขภาพ แบบบันทึก การตรวจ
สุขภาพด้วยตนเอง และมีบริการให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและ
อารมณ์ รวมทั้งปัญหาการใช้ยา

6.2 หน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในแผนงานสุขภาพของโรงเรียน

- การปรึกษาระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับครูเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพในโรงเรียน

ไม่มีการปรึกษาระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับครูเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพในโรงเรียน

- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนช่วยสอนเรื่องสุขภาพในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนช่วยสอนเรื่องสุขภาพในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

- หน่วยบริการสุขภาพเสนอตัวสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน

มีหน่วยบริการสุขภาพเสนอตัวสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ และบุคลากรตามโครงการพัฒนาการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในสถานศึกษา ปี 2542 ฝ่ายงานอนามัย สถานีกาชาดที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ให้ความช่วยเหลือในการตรวจสุขภาพประจำปีแก่นักเรียน คณะจิตแพทย์ จากภาควิชาจิตเวชศาสตร์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ 3 ท่าน มาให้คำปรึกษาและทำจิตบำบัดรักษาแก่นักเรียนที่มีปัญหาการใช้ยาเสพติดทุกวันอังคาร ในคาบเรียนกิจกรรม พร้อมทั้งส่งต่อนักเรียนไปบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่องที่แผนกจิตเวช โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ให้ความอนุเคราะห์รับส่งต่อนักเรียนโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพที่ใช้สารเสพติด และต้องการรักษาไปทำจิตบำบัดรักษา

- หน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่นสนับสนุนการรณรงค์ด้านสุขภาพของโรงเรียน

โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานสุขภาพ ให้การสนับสนุนการรณรงค์ด้านสุขภาพในโรงเรียน เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ให้การสนับสนุนด้านข้อมูลทางวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการรณรงค์เรื่องโรคเอดส์

จะเห็นได้ว่า ไม่มีการปรึกษาระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับครูเกี่ยวกับรูปแบบและการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพในโรงเรียน ไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนช่วยสอนเรื่องสุขภาพในประเด็นที่เกี่ยวข้อง แต่มีหน่วยบริการสุขภาพเสนอตัวสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียน

6.3 หน่วยบริการสุขภาพมีส่วนร่วมในการอบรมครู

- หน่วยบริการสุขภาพจัดโปรแกรมการอบรมแก่ครูในหัวข้อที่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของนักเรียน

โรงเรียนได้ส่งครูจำนวน 1 คน เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลที่คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สรุปได้ว่า ส่วนใหญ่โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพได้มีการดำเนินงานตามองค์ประกอบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในด้านต่าง ๆ เช่น มีการจัดการเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การตรวจร่างกาย การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน การจัดหลักสูตรเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ทักษะ ความเข้าใจและทักษะในเรื่องสุขภาพ อย่างไรก็ตามโรงเรียนยังไม่มีดำเนินงานตามประเด็นต่าง ๆ ได้แก่ การมีนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉิน แผนการอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้ แผนฉุกเฉินสำหรับภัยธรรมชาติหรืออุบัติเหตุอื่น ๆ นโยบายการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ และการให้หน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพ

โรงเรียนกาวีละวิทยาลัย

1. นโยบายสุขภาพ

1.1 นโยบายเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ

- การจัดหาอาหารท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน

โรงเรียนกาวีละวิทยาลัยมีการดำเนินงานในด้านอาหารโดย จัดให้มีร้านจำหน่ายอาหารในโรงเรียน ผู้ที่มีสิทธิ์เข้ามาจำหน่ายอาหารในโรงเรียนจะต้องผ่านการอบรมหลักสูตรการสุขาภิบาลอาหารในสถานศึกษา จากเทศบาลนครเชียงใหม่ ในโรงอาหารมีร้านจำหน่ายอาหารจำนวน 16 ร้าน เป็นร้านประเภทข้าวราดแกง ก๋วยเตี๋ยว อาหารตามสั่ง เครื่องดื่ม ขนม นมสด และผลไม้ มีคณะกรรมการโภชนาการโรงเรียน ประกอบด้วยครูจากหมวดวิชาต่าง ๆ ทำหน้าที่ควบคุมดูแลด้านโภชนาการในโรงเรียนทั้งหมด เช่น การจัดอาหารที่มีประโยชน์และคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมกับเด็กในวัยเรียน การตรวจสอบอาหารที่จัดจำหน่ายให้มีความสะอาดปลอดภัยจากสารปรุงแต่งต่าง ๆ

โรงเรียนมีชมรมคัมภีร์ครองผู้บริโภคนัก มีสมาชิกที่เป็นนักเรียนจำนวน 10 คน ทำหน้าที่ช่วยในการตรวจสอบ ควบคุม ดูแลอาหารที่จัดจำหน่ายในโรงเรียน โดยสุ่มอาหารจากร้านค้ามาตรวจสอบ มีชุดทดสอบอาหารของกองอาหาร กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข เป็นชุดทดสอบความสะอาดของภาชนะสัมผัสอาหารและมือ ชุดทดสอบโซเดียมไฮโดรซัลไฟท์ในอาหาร และชุดทดสอบสารบอแรกซ์ในอาหาร

โรงเรียนมีโครงการ “กล้วยเพื่อสุขภาพ” ซึ่งได้รับเงินบริจาคจากผู้ปกครอง และบุคคลภายนอก ประมาณ 200,000 บาท เพื่อจัดซื้อกล้วยน้ำว้าสุกไว้ให้นักเรียนรับประทาน โดยทำซุ้มสำหรับแขวนกล้วยไว้ใกล้โรงอาหาร นักเรียนสามารถหยิบไปรับประทานได้ตลอดเวลา มีบริการทุกวัน นอกจากนี้ ได้มีแบ่งเงินจำนวนหนึ่ง ไปซื้อพันธุ์กล้วยมาปลูกในสวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียน ซึ่งมีเนื้อที่ถึง 1 ใน 4 ของพื้นที่โรงเรียน เพื่อที่จะนำผลผลิตมาใช้บริโภคต่อไป

- ครูเป็นแบบอย่างในการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพในโรงเรียน

ครูรับประทานอาหารจากร้านค้าที่จำหน่ายเช่นเดียวกับนักเรียนและนั่งรับประทานอาหารในบริเวณใกล้ ๆ กับนักเรียน นักเรียนสามารถสังเกตเห็นพฤติกรรมการรับประทานอาหารที่ดีของครูได้

- การจัดให้มีอาหารเพื่อสุขภาพในวันที่มีกิจกรรมพิเศษ

อาหารที่นำมาจัดเลี้ยงในวันที่มีกิจกรรมพิเศษ เช่น วันแข่งกีฬา จะ เป็นอาหารที่สั่งทำ ไม่เน้นว่าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ แต่เป็นอาหารที่รับประทานกันได้ทั่ว ๆ ไป

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวีละวิทยาลัยมีการดำเนินงานในด้านอาหารเพื่อสุขภาพ สำหรับนักเรียน ด้วยการจัดให้มีร้านจำหน่ายอาหารในโรงเรียน มีคณะกรรมการโภชนาการโรงเรียน และชมรมคัมภีร์ครองผู้บริโภคนักทำหน้าที่ควบคุมดูแล ให้มีการจัดอาหารที่มีประโยชน์และคุณค่าทางโภชนาการเหมาะสมกับเด็กในวัยเรียน มีการตรวจสอบอาหารที่จัดจำหน่ายให้มีความสะอาด ปลอดภัยจากสารปรุงแต่งต่าง ๆ มีโครงการ “กล้วยเพื่อสุขภาพ” จัดให้มีกล้วยน้ำว้าสุกไว้ให้นักเรียนรับประทานเพื่อสุขภาพ ครูรับประทานอาหารจากร้านค้าที่จำหน่ายในโรงเรียน เช่นเดียวกับนักเรียน และนั่งรับประทานอาหารเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในบริเวณใกล้ ๆ กับนักเรียน ส่วนอาหารที่นำมาจัดเลี้ยงในวันที่มีกิจกรรมพิเศษ เป็นอาหารที่สั่งทำ ไม่เน้นว่าเป็นอาหารเพื่อสุขภาพ แต่เป็นอาหารที่รับประทานกันได้ทั่ว ๆ ไป

1.2 นโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่และห้ามดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดทุกชนิด

- การจัดทำกลยุทธ์สู่โรงเรียนปลอดบุหรี่อย่างเป็นขั้นตอน

มีการดำเนินงานให้โรงเรียนปลอดจากบุหรี่ ควบคู่ไปกับการต่อต้านสารเสพติดอื่น ๆ ตามโครงการโรงเรียนสีขาว มีการรณรงค์ต่อต้านบุหรี่และสุราอย่างต่อเนื่อง เช่น มีป้ายเขตปลอดบุหรี่ติดไว้ตามที่ต่าง ๆ ตั้งแต่ประตูโรงเรียนไปจนถึงอาคารและมุมพักผ่อน มีการแจกแผ่นปลิวแผ่นพับเกี่ยวกับโทษภัยของบุหรี่ให้กับนักเรียนและครู มีการเชิญวิทยากรที่เคยติดบุหรี่มาบรรยายให้นักเรียนฟังในคาบเรียนจริยธรรมเพื่อชี้ให้เห็นโทษของบุหรี่และเป็นสิ่งที่ไม่ควรนำไปเป็นเยี่ยงอย่าง มีการนำสื่อด้านจิตทัศน์ที่น่าเสนอถึงผลเสียจากการสูบบุหรี่ เช่น ลักษณะของผู้มีอาการของถุงลมโป่งพอง มาให้นักเรียนได้ชม นอกจากนี้ ได้มีการติดตามผลของการรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ โดยประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ของนักเรียนว่าเป็นอย่างไร เพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขปัญหที่อาจเกิดขึ้น

- การเตรียมแผนปฏิบัติการเพื่อขจัดการดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดทุกชนิดในทุกกิจกรรมของโรงเรียน

มีการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาว ตามคำสั่งของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดจากอบายมุข เรื่องสารเสพติด สิ่งยั่วยุทางกามารมณ์ การพนันและการทะเลาะวิวาท ซึ่งมีการดำเนินงานใน 2 แนวทาง คือ การป้องกันการแพร่ระบาด และการแก้ไข มีการดำเนินงานด้านการป้องกันการแพร่ระบาดของสารเสพติดตามโครงการต่าง ๆ เช่น การอบรมนักเรียนแกนนำโครงการ “เพื่อนเตือนเพื่อน” โครงการอบรมยาเสพติดกับโรคทางเพศสัมพันธ์ โครงการอบรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง การจัดป้ายนิเทศ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในโรงเรียน เชิญวิทยากรมาให้ความรู้อบรมจิตใจ การจัดกิจกรรมด้านดนตรี กีฬา เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจจากสารเสพติด

โครงการอบรมนักเรียนแกนนำ “เพื่อนเตือนเพื่อน” เป็นโครงการที่กำหนดให้โรงเรียนในสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จัดการอบรมเพื่อให้นักเรียนแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อน ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาสารเสพติด การใช้ยาในทางที่ผิด ปัญหาเอดส์ การค้าประเวณี พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการป้องกันและหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง ตลอดจนกิจกรรมเตือนเพื่อนตามสถานการณ์ได้อย่างเหมาะสม โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้ระบบการแบ่งกลุ่มและการเรียนรู้ตามฐาน คุณสมบัติของนักเรียนแกนนำคือ เป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน เพื่อนในกลุ่มให้การยอมรับและศรัทธา สามารถชักนำเพื่อนให้คล้อยตามและปฏิบัติตามได้ มีความกระตือรือร้นในการทำงานและสมัครใจทำงานในฐานะนักเรียนแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อน

โครงการอบรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เป็นโครงการที่โรงเรียนร่วมกับภาควิชา เวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในปีการศึกษา 2542 โดยนำนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งที่เป็นเด็กกลุ่มเสี่ยงและเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีสภาพปกติ จำนวน 30 คน เข้าอบรมเรียนรู้ร่วมกันกับผู้ปกครอง เด็กกลุ่มเสี่ยง หมายถึงเด็กที่อยู่ในครอบครัวมีการ ทะเลาะเบาะแว้ง ถูกผู้ปกครองเยียนตีหรือถูกดูว่าเป็นประจำ มีโอกาสที่จะหลงเชื่อผู้ที่ไม่ประสงค์ดี ชักนำไปสู่การทำคามผิดได้โดยง่าย มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับ การอบรมเลี้ยงดูลูกวัยรุ่น สารเสพติด การเรียนการสอน ผลการอบรมปรากฏว่า นักเรียนเห็นคุณค่าของตัวเองมากขึ้น และทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้ทราบว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ยิ่งบังคับขู่เข็ญก็ยิ่งทำให้เกิดปัญหาหนักยิ่งขึ้น และไม่ควรลงโทษเด็กโดยวิธีการรุนแรง

ส่วนกิจกรรมการแก้ไขผู้ใช้สารเสพติด เป็นการดำเนินงานโดย การค้นหา ช่วยเหลือ และการรักษาน้ำบาดพื้นฟู ถ้าพบนักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไป โรงเรียนจะหาทาง ช่วยเหลือโดยการพบผู้ปกครองเพื่อแนะนำวิธีปฏิบัติตนต่อนักเรียน แนะนำสถานบำบัดรักษา สำหรับผู้ที่ต้องการเข้ารับการบำบัด และมีการติดตามผลการให้ความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ การรักษาน้ำบาดพื้นฟู เป็นการดำเนินงานในทางลับ

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวีละวิทยาลัยได้มีการดำเนินงานให้โรงเรียนปลอดจาก บุหรี่ ควบคู่ไปกับการต่อต้านสารเสพติดอื่น ๆ เพื่อให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดจากอบายมุข สารเสพติด สิ่งยั่วยู่ทางกามารมณ์ การพนันและการทะเลาะวิวาท ซึ่งมีการดำเนินงานใน 2 แนวทาง คือ การป้องกันการแพร่ระบาด และการแก้ไข ตามโครงการต่าง ๆ

1.3 นโยบายการสนับสนุนความเสมอภาค โดยนักเรียนหญิงและชาย สามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน

- การดำเนินงานและธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ

นักเรียนทั้งชายและหญิงได้ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน เช่น การใช้สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา รวมทั้งการให้เวลาของครูแก่นักเรียน

1.4 ระเบียบปฏิบัติที่เป็นทางการในการจ่ายยาให้แก่นักเรียน

- การบันทึกการจ่ายยาทุกชนิดแก่นักเรียน

งานอนามัยโรงเรียนมีแฟ้มสถิติการรักษาพยาบาล เพื่อบันทึกการเจ็บป่วย การให้การรักษ และการจ่ายยา รายงานการเจ็บป่วย หรืออุบัติเหตุ ทั้งในด้านอาการ สาเหตุ การให้ยาและการรักษาเบื้องต้นอย่างละเอียด มีครูพยาบาลที่มีความรู้เกี่ยวกับการเก็บยา และการจ่ายยา ประจำอยู่เรือนพยาบาล และได้รับคำแนะนำเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเก็บยา และการจ่ายยา จากแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโรงพยาบาลเอกชนอยู่เสมอ

1.5 นโยบายและแผนงานการปฐมพยาบาล

- ชุดปฐมพยาบาลสำหรับประชากรในโรงเรียน

มีอาคารเรียนพยาบาลเป็นอาคารชั้นเดียวแยกเป็นเอกเทศ มีสภาพใหม่เอี่ยม มีชุดเครื่องมือการปฐมพยาบาลอย่างครบครัน เช่น ชุดทำแผล ยาสามัญประจำบ้าน เตียงทำแผล และเตียงนอนพัก ทั้งหมด 9 เตียง

- จำนวนครูที่ได้รับการอบรมการปฐมพยาบาล

มีครูพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาทางด้านพยาบาลวิชาชีพจำนวน 1 คน และครูช่วยงานพยาบาลจำนวน 5 คน ทุกคนมีประสบการณ์ในด้านการให้การรักษายาบาลเบื้องต้น

- การอบรมปฐมพยาบาลแก่นักเรียน

โรงเรียนได้ส่งนักเรียนเข้ารับการอบรมการปฐมพยาบาลในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการอบรมฟื้นฟูชีพ ที่โรงพยาบาลลานนา เป็นโครงการฝึกอบรมด้านการปฐมพยาบาลให้กับตัวแทนนักเรียน 47 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 2 คน เพื่อกลับมาช่วยเหลืดูแลงานด้านการปฐมพยาบาลของโรงเรียนทั้งในห้องเรียนของตนเอง และช่วยงานที่เรือนพยาบาลอีก 6 คน โครงการนี้เป็นโครงการต่อเนื่องทุกปี โครงการ “ศิริราชพยาบาล” เป็นโครงการที่โรงเรียนส่งนักเรียนอาสาสมัคร 20 คน เข้าร่วมไปศึกษา ดูงานในด้านการรักษายาบาลตามโรงพยาบาลชุมชนต่าง ๆ เป็นเวลา 10 วัน นักเรียนสามารถเลือกศึกษาดูงานจากโรงพยาบาลชุมชนที่อยู่ใกล้บ้านของนักเรียนได้ เมื่อผ่านการศึกษาดูงานแล้ว นักเรียนได้มาช่วยเหลืองานด้านการรักษายาบาลที่เรือนพยาบาล

- ระเบียบปฏิบัติสำหรับกรณีฉุกเฉินที่มีข้อบ่งชี้ว่าต้องส่งต่อนักเรียน-ครู ไปยังโรงพยาบาลหรือคลินิกใกล้เคียง

ถ้ามีกรณีฉุกเฉิน ที่มีข้อบ่งชี้ว่าต้องส่งต่อนักเรียนหรือครูไปยังโรงพยาบาล โรงเรียนจะโทรศัพท์ติดต่อกับโรงพยาบาลต่าง ๆ ได้แก่ โรงพยาบาลราชเวช โรงพยาบาลเชียงใหม่ ราม 1 โรงพยาบาลเชียงใหม่ ราม 2 และโรงพยาบาลช้างเผือก เพื่อให้รถพยาบาลมารับผู้ป่วยไปทำการบำบัดรักษาได้อย่างทันที่ ซึ่งโรงเรียนได้มีการประกันอุบัติเหตุค่ารักษายาบาลไว้ในวงเงินคนละ 5,000 บาท

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย์มีชุดปฐมพยาบาลที่เพียงพอสำหรับประชากรในโรงเรียน มีครูพยาบาล ครูช่วยงานพยาบาล และนักเรียนที่ผ่านการฝึกอบรมด้านการปฐมพยาบาล มาดูแลงานด้านการปฐมพยาบาลของโรงเรียน ในกรณีฉุกเฉินที่มีข้อบ่งชี้ว่าต้องส่งต่อนักเรียนหรือครูไปยังโรงพยาบาล โรงเรียนจะติดต่อกับโรงพยาบาลต่าง ๆ ที่มีการประกันอุบัติเหตุ เพื่อให้รถพยาบาลมารับผู้ป่วยไปรักษาต่อไป

1.6 นโยบายควบคุมโรคหนองพยาธิ และปาราสิต

- การสอนนักเรียนให้มีความรู้ในการป้องกันโรคจากหนองพยาธิและปาราสิต

โรงเรียนไม่มีนโยบายควบคุมโรคหนองพยาธิและปาราสิต แต่นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับโรคหนองพยาธิและปาราสิตจากกระบวนการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ

1.7 นโยบายการป้องกันผิวหนังจากแสงแดด

- การห้ามนักเรียนเล่นกลางแจ้งโดยไม่สวมเสื้อหรือไม่มีการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

ไม่มีนโยบายห้ามนักเรียนเล่นกลางแจ้งโดยไม่สวมเสื้อ หรือไม่มีการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

- ครูเป็นแบบอย่างในการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

ไม่มีการกำหนดให้ครูเป็นแบบอย่างในการป้องกันอันตรายจากแสงแดดแต่ครูหญิงส่วนใหญ่ใช้วิธีการกางร่มเมื่อต้องการเดินผ่านไปมาที่โล่งในขณะที่มีแสงแดดจัด

1.8 นโยบายในการตรวจร่างกาย

- นักเรียนได้รับการตรวจร่างกายเป็นประจำ

โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาช่วยตรวจร่างกายให้นักเรียนเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นประจำทุกปี ส่วนนักเรียนในชั้นอื่น ๆ ถ้ามีสิ่งใดที่ผิดปกติก็ให้มาตรวจเอง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จะมีแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง เป็นแบบบันทึกที่นักเรียนสามารถค้นหาความผิดปกติของร่างกายและจิตใจของตนเอง ตลอดจนเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน

1.9 นโยบายเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉิน หรือมีเหตุการณ์ซึ่งจะเกิดอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียน

- นักเรียนไม่ต้องมาโรงเรียน ถ้าขาดน้ำดื่ม น้ำใช้อย่างต่อเนื่อง มีการระบาดของโรคติดต่อ มีอากาศร้อนหรือหนาวมาก

โรงเรียนไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉินที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ถ้ามีเหตุการณ์ซึ่งจะเกิดอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียน เช่น มีการขาดน้ำดื่ม น้ำใช้อย่างต่อเนื่อง มีการระบาดของโรคติดต่อ มีอากาศที่ร้อนหรือหนาวมาก ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสั่งปิดโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม ในอดีตยังไม่เคยมีเหตุการณ์ร้ายแรงใด ๆ เกิดขึ้นจนต้องปิดโรงเรียนฉุกเฉิน

1.10 แผนความปลอดภัยรองรับภัยธรรมชาติหรืออุบัติภัยอื่น ๆ

- แผนอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้

โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยมีแผนการอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้ซึ่งเป็นแผนหนึ่งของคณะดำเนินงานและประสานงานด้านการป้องกันและระงับเหตุฉุกเฉินในระบบ ISO 14001 มีการดำเนินงาน เช่น มีแผนผังการหนีไฟประจำอาคาร มีเครื่องหมายบอกทิศทางทางหนีไฟ และมีการซ้อมการดับไฟ การอพยพหนีไฟ และการนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล โรงเรียนมีการฝึกซ้อมนักเรียนตามแผนการอพยพหนีไฟภาคเรียนละ 1-2 ครั้ง มีลำดับขั้นในการฝึกซ้อมพอสังเขป ดังนี้ เมื่อได้ยินเสียงสัญญาณเตือนเหตุไฟไหม้ ให้ทุกคนเดินลงจากอาคารอย่างเร่งรีบแต่มีสติไปตามทิศทางที่กำหนด พร้อมกันนี้ นักเรียนที่ผ่านการอบรมโครงการฟื้นฟูชีพเตรียมพร้อมอยู่ที่โรงอาหารซึ่งตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับเรือนพยาบาล เพื่อเตรียมการช่วยเหลือผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ ส่วนนักเรียนและครูที่เหลือทั้งหมดที่อพยพหนีไฟลงมา ให้ไปรวมกันที่ลานเอนกประสงค์ใกล้กับโรงอาหาร เพื่อสำรวจจำนวนนักเรียนและครู ซึ่งโรงเรียนได้จับเวลาการอพยพหนีไฟไว้ทุกครั้ง ขณะที่ทำการวิจัยได้ใช้เวลาอพยพ 2.9 นาที

- แผนฉุกเฉินสำหรับอุบัติภัยอื่น ๆ เช่น น้ำท่วม ได้ฝุ่น การถูกโจมตีจากผู้ก่อเหตุร้าย

โรงเรียนมีแผนรองรับสำหรับเหตุการณ์น้ำท่วม โดยสร้างเขื่อนเสริมด้านในรั้วรอบโรงเรียนเพื่อป้องกันน้ำท่วม มีเครื่องสูบน้ำขนาด 12 นิ้ว จำนวน 2 เครื่องเตรียมไว้สำหรับระบายน้ำออกจากภายในโรงเรียน มียามรักษาการณ์ 2 คน ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่อยู่เวรที่ปัอมยามประตูโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อป้องกันการโจรกรรม โดยมีโทรศัพท์ใช้ในการติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของโรงเรียน และท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย มีแผนการอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้ มีแผนรองรับสำหรับเหตุการณ์น้ำท่วมอย่างเป็นระบบ มียามรักษาการณ์ 2 คน ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่อยู่เวรยามเพื่อป้องกันการโจรกรรม

1.11 นโยบายการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

- เอกสารระเบียบปฏิบัติและอุปกรณ์การแพทย์เพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

โรงเรียน อบรมสั่งสอนและสร้างความตระหนักในทุกเรื่องให้กับนักเรียน รวมทั้งเรื่องของการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ มีเอกสารแผนพับ การจัดบอร์ด และงานพยาบาลของโรงเรียน มีการใช้ถุงมือยางในกรณีที่ต้องสัมผัสเลือด เพื่อเป็นการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ และมีการเรียนการสอนในเรื่องการปฏิบัติตนในการให้การช่วยเหลือผู้ประสบอุบัติเหตุที่มีเลือดออกในหลักสูตรเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล

- ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้รับการฝึกอบรมในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

มีการบรรจุหัวข้อเกี่ยวกับสุขภาพ เช่น การป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ลงในวาระการประชุมครูประจำเดือน โดยศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 และคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาให้ความรู้อย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

2. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียน

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนกาวิละวิทยาลั

โรงเรียนกาวิละวิทยาลัตั้งอยู่ ณ หมู่บ้านต้นขาม ถนนมหาดิล ตำบลหนองหอย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 67 ไร่ 2 งาน 67 ตารางวา ครู 146 คน นักเรียน 1,783 คน มีอาคารเรียนหลัก 3 หลัง ซึ่งหันหน้าไปตามทิศเหนือและใต้ โดยหันด้านแคบหรือด้านสกัด หรือด้านข้างของตัวอาคารเข้ารับแสงแดดในตอนสายและบ่าย ด้านหน้าและด้านหลังของตัวอาคารจะได้ไม่ถูกแดดส่องให้เป็นเหตุรำคาญในการเรียนการสอน มีอาคารประกอบ 4 หลัง โรงอาหาร 1 หลัง อาคารเรียนหลักและอาคารประกอบพร้อมครุภัณฑ์ทั้งหมด ได้ก่อสร้างขึ้นตามข้อกำหนดของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ก็มีอาคารสระว่ายน้ำมาตรฐาน 1 สระ สนามฟุตบอลมาตรฐาน 1 สนาม สนามบาสเกตบอล 1 สนาม และสนาม 3 หลัง

สิ่งที่สำคัญคือ โรงเรียนกาวิละวิทยาลัได้ผ่านการรับรองมาตรฐาน ISO 14001 หรือมาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม (Environment Management System) เป็นที่เรียบร้อยแล้วจาก ISO (The International Organization for Standardization) เมื่อวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ISO เป็นองค์กรเอกชน (NGO) มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่กรุงเจนีวา ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีสมาชิกทั่วโลกประมาณ 120 ประเทศ ดังนั้น สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนกาวิละวิทยาลัจึงได้มีการจัดการอย่างเป็นระบบ และเป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่ามีความปลอดภัย สะอาด สะดวกต่อทุกคนที่อยู่ในโรงเรียน

ด้วยการจัดการอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะในด้านความสะอาด ซึ่งมีข้อกำหนดให้ทุกบริเวณในโรงเรียนปราศจากฝุ่นละออง พื้นผิวดินทุกพื้นที่ในบริเวณโรงเรียนจึงถูกคลุมไว้ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกปกคลุมด้วยหญ้า จัดเป็นสวนหย่อม และไม่ยืนต้นที่ให้ร่มเงา 262 ชนิด มีจำนวนถึง 1,800 ต้น และมีไม้ดอกไม้ประดับสอดแทรกอยู่อย่างสวยงามกลมกลืนลงตัวเป็นธรรมชาติ โรงเรียนกาวิละวิทยาลัจึงเป็นโรงเรียนที่มีภูมิทัศน์สวยงามมากโรงเรียนหนึ่ง

2.1 การจัดให้มีสิ่งแวดลอมที่ปลอดภัย

- การใช้หลักความปลอดภัยในการเลือกสรรเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์กีฬา

โรงเรียนอาศัยประสบการณ์จากการใช้อุปกรณ์กีฬาของครูผู้สอนกีฬาแต่ละประเภท ประกอบกับข้อมูลข่าวสารความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการพิจารณาเลือกสรรเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์กีฬา

- การตรวจสอบความปลอดภัยของอาคาร ต้นไม้ และเครื่องมือ/อุปกรณ์ต่าง ๆ

มีการตรวจสอบความปลอดภัยของอาคารโดยวิศวกรจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีละครั้ง มีการเฝ้าดูแลความปลอดภัยของต้นไม้ เครื่องมือ/อุปกรณ์ต่าง ๆ ทุกคนในโรงเรียนเมื่อพบเห็นสิ่งใดที่ชำรุดเสียหาย หรือไม่ปลอดภัยก็สามารถเขียนลงในใบแจ้งไปที่ฝ่ายพัสดุโรงเรียนตามระบบของ ISO เพื่อจัดการตบแต่ง ซ่อมแซมให้เรียบร้อย

- การร่วมมือกับชุมชน ลดอันตรายจากการจราจรในบริเวณใกล้เคียง

มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรจากกองบังคับการจราจรจังหวัดเชียงใหม่มาช่วยการจราจรที่บริเวณถนนหน้าโรงเรียนเป็นประจำทุกเช้า เย็น

- การดำเนินการเพื่อป้องกันมิให้คนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณโรงเรียน

มียามรักษาการณ์ 2 คนผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ดูการเข้าออกโรงเรียนของทุกคนตลอด 24 ชั่วโมง ช่วงเวลาเรียน โรงเรียนจะเปิดประตูหน้าเพียงประตูเดียว มียามและครูเวรเฝ้าดูอยู่ที่ป้อมยามเพื่อป้องกันมิให้คนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณโรงเรียน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยได้จัดให้มีสิ่งแวดลอมที่ปลอดภัย โดยมีหลักการพิจารณาเลือกสรรเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์กีฬา มีระบบการตรวจสอบความปลอดภัยของอาคาร เครื่องมือ/อุปกรณ์ต่าง ๆ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรมาช่วยการจราจรที่บริเวณหน้าโรงเรียนเป็นประจำ และมียามรักษาการณ์ทำหน้าที่ดูการเข้าออกโรงเรียนของทุกคน

2.2 การมีสุขาภิบาลที่ถูกหลักอนามัย มีน้ำดื่มน้ำใช้เพียงพอ

- ห้องส้วมสำหรับนักเรียนทั้งชายและหญิง

มีห้องส้วมชนิดส้วมซึมสำหรับนักเรียนชาย 11 ที่ปัสสาวะนักเรียนชาย 16 ที่ห้องนํานักเรียนหญิง 27 ที่

- น้ำดื่มน้ำใช้

มีบริการน้ำดื่มน้ำใช้แก่ทุกคนในโรงเรียน เป็นน้ำดื่มแบบตู้กดน้ำเย็น ทั้งหมด 2 จุด ๆ ละ 6 และ 18 ที่ รวม 24 ที่ น้ำใช้ 3 จุด ๆ ละ 6 ที่ 1 จุด และ 12 ที่ 2 จุด รวม 30 ที่

2.3 การสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดสมดุลของสิ่งแวดล้อม

- การนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วมาหมุนเวียนใช้ใหม่ (recycle)

มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการนำขยะมาใช้งานใหม่ ภายใต้การทำงานของ คณะดำเนินงานและประสานงานด้านการจัดการขยะ/ของเสีย ของระบบ ISO 14001 มีการนำ กระดาษที่ใช้แล้วจากกล่องใส่กระดาษที่ใช้แล้วในห้องพัสดุ และขยะจากถังสีเขียวซึ่งเป็นขยะที่สามารถนำไปหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ นำมาให้นักเรียนแยกประเภทกระดาษ โดยคัดเลือกกระดาษที่ใช้หน้าเดียวออกมา เพื่อรวบรวมนำไปใช้งานได้อีกหน้าหนึ่ง ส่วนกระดาษที่ใช้แล้วทั้ง 2 หน้าก็มัดรวมกันไว้ เพื่อเตรียมขายให้รถขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่

- การไม่สนับสนุนให้ใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง

โรงเรียนมีนโยบายไม่สนับสนุนให้ใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง และมีนโยบายห้ามนักเรียนซื้อขนมจากข้างนอก นำเข้ามารับประทานภายในโรงเรียน เพราะขนมส่วนใหญ่จะบรรจุด้วยภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวิละวิทยาลัสนับสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดสมดุลของสิ่งแวดล้อม มีการนำกระดาษที่ไม่ใช้แล้วมาหมุนเวียนใช้ใหม่ และไม่สนับสนุนให้ใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง

2.4 การกระตุ้นให้นักเรียนดูแลสิ่งแวดล้อมความสะอาดต่าง ๆ ในโรงเรียน

- ระบบการกำจัดขยะของโรงเรียน

มีคณะดำเนินงานและประสานงานด้านการจัดการขยะ/ของเสีย ทำหน้าที่เกี่ยวกับการจัดระบบการป้องกัน ควบคุม บำบัด และกำจัดขยะ/ของเสีย ตามข้อกำหนดของ ISO 14001 มีการดำเนินงาน เช่น จัดให้มีกล่องใส่กระดาษที่ใช้แล้วในห้องพัสดุทุกห้อง และที่ด้านล่างอาคารเรียนแต่ละหลังจัดให้มีถังขยะ 3 ประเภท คือ ถังสีเหลืองเป็นขยะทั่วไป ถังสีเขียวเป็นขยะที่นำมาหมุนเวียนใช้ใหม่ได้ และถังสีแดงซึ่งเป็นขยะอันตรายที่มาจากห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ขยะประเภทสีโปสเตอร์จากห้องศิลปะและขยะประเภททินเนอร์จากห้องอุตสาหกรรม โรงเรียนไม่อนุญาตให้นักเรียนนำอาหารขึ้นไปรับประทานบนอาคารเรียน ดังนั้นในห้องเรียนทุกห้องจึงไม่มีถังขยะ ขยะในโรงเรียนจึงมีเพียงกระดาษ ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปทิ้งในถังขยะต่าง ๆ ที่ตั้งด้านล่างของแต่ละอาคาร ขยะจากถังสีเขียวและกระดาษจากกล่องใส่กระดาษในห้องพัสดุ จะถูกคัดแยกประเภทซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นกระดาษ เพื่อนำกระดาษที่ใช้หน้าเดียวไปหมุนเวียนใช้ใหม่ ส่วนกระดาษที่ใช้สองหน้าแล้วจะถูกรวบรวมไว้เตรียมขายให้รถขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่ ขยะทั่วไปจากถังสีเหลือง ขยะอันตรายจากถังสีแดง จะถูกรวบรวมไว้ที่หลังโรงเรียน ก่อนที่จะมีรถขยะมารับไปกำจัด โดยเฉพาะขยะอันตราย ประเภทสารเคมีจะถูกส่งให้บริษัทที่รับกำจัดขยะอันตรายรับไปกำจัดที่จังหวัดระยอง

- การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดในโรงเรียน

มีคณะดำเนินงานและประสานงานด้านกำจัดขยะ/ของเสีย ตามหลักการของ ISO 14001 ทำหน้าที่รับผิดชอบในการกระตุ้น ผลักดัน ให้การอบรมความรู้ความเข้าใจให้บุคลากร มีจิตสำนึกและตระหนักถึงการป้องกันการเกิดขยะ โรงเรียนกำหนดไม่ให้มีถังขยะในห้องเรียน แต่ได้มีการปลูกฝังให้มีจิตสำนึกในเรื่องความสะอาดว่า ถ้านักเรียนมีกิจกรรมอะไรก็ตามที่เกิดขยะ ให้นักเรียนรับผิดชอบ โดยรวบรวมและนำไปทิ้งตามถังขยะที่กำหนด วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี นักเรียนทั้งหมดต้องช่วยกันดูแลให้ห้องเรียนมีความสะอาดอยู่เสมอ ส่วนวันศุกร์จะมีชั่วโมง ISO จะเป็นการทำความสะอาดใหญ่ทั้งโรงเรียน นักเรียนทุกคนจะไปทำหน้าที่ดูแลเขตที่กลุ่มของตนเองรับผิดชอบ

- การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำให้โรงเรียนมีความสวยงาม

โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยเป็นโรงเรียนที่ได้รับมาตรฐาน ISO 14001 ซึ่งเป็นมาตรฐานด้านการจัดสิ่งแวดล้อม นักเรียนและครูทุกคนมีส่วนร่วมในระบบการดำเนินงานของ ISO จึงเป็นโรงเรียนที่มีความสวยงามมากโรงเรียนหนึ่ง ภายใต้การดำเนินงานของคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านความสะอาด ความเป็นระเบียบ ภูมิทัศน์และพื้นที่สีเขียว และคณะดำเนินงาน และประสานงานด้านการกำจัดขยะ/ของเสีย ดังนั้น จะเห็นอาคารต่าง ๆ ในโรงเรียนอยู่ท่ามกลาง สวนที่ร่มรื่นด้วยไม้ยืนต้นที่ให้ร่มเงา 262 ชนิด มีจำนวนประมาณ 1,800 ต้น และมีไม้ดอกไม้ประดับสวดแทรกอย่างสวยงามกลมกลืนลงตัวเป็นธรรมชาติ กระจายอยู่ทั่วไปในบริเวณโรงเรียน นอกจากถนนรอบโรงเรียนที่เป็นซีเมนต์ และทางเดินที่ปูด้วยอิฐตัวหนอนลัดเลาะไปตามสวนแล้ว ทุกพื้นที่จะปกคลุมด้วยหญ้าที่ตัดแต่งเรียบร้อยแลดูเป็นสีเขียวเย็นตา แทบจะไม่มีพื้นที่ส่วนที่เป็นพื้นดินเหลือให้เห็นเลย ฝุ่นละอองจึงมีน้อยมาก

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยมีการกำจัดขยะที่เป็นระบบตามข้อกำหนดของ ISO 14001 โดยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดในโรงเรียน ด้วยการสร้างจิตสำนึกในเรื่องความสะอาดที่ว่า ถ้านักเรียนมีกิจกรรมอะไรก็ตามที่เกิดขยะ ให้นักเรียนรวบรวมและนำไปทิ้งตามถังขยะที่กำหนด มีการกำหนดให้วันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดีนักเรียนทั้งหมดต้องช่วยกันดูแลให้ห้องเรียนมีความสะอาดอยู่เสมอ ส่วนวันศุกร์ในชั่วโมง ISO มีการทำความสะอาดร่วมกันทั้งโรงเรียน นักเรียนและครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้โรงเรียนมีความสวยงาม จึงทำให้โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย ได้รับมาตรฐาน ISO 14001 ซึ่งเป็นมาตรฐานด้านการจัดสิ่งแวดล้อม

2.5 การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เกื้อหนุนต่อการเรียน

- อุณหภูมิ และการระบายอากาศ

ห้องเรียนทุกห้องจะติดตั้งพัดลมเพดาน 2 ตัว เพื่อช่วยระบายถ่ายเทอากาศ และช่วยปรับอุณหภูมิในห้องเรียน ส่วนนอกห้องเรียนเนื่องจากมีต้นไม้จำนวนมาก พื้นส่วนใหญ่เป็นหญ้าสีเขียว จึงช่วยให้เกิดอากาศที่บริสุทธิ์สดชื่นเย็นสบายได้เป็นอย่างดี

- แสงสว่างในโรงเรียน

ตามข้อกำหนดของกรมสามัญศึกษาและข้อกำหนดของ ISO ว่าต้องมีแสงสว่างเพียงพอในทุกพื้นที่ ดังนั้น ในห้องเรียนทุกห้องจึงติดตั้งหลอดไฟฟ้าแบบฟลูออเรสเซนต์ในโถงไฟ ที่มีวัสดุช่วยสะท้อนแสงห้องเรียนละ 6 หลอด รวมทั้งแสงธรรมชาติจากหน้าต่าง ประตูห้องเรียน จึงทำให้มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการมองเห็น

- การดูแลให้มีเสียงรบกวนในโรงเรียน

มีคณะกรรมการและประสานงานด้านการลดผลกระทบและการรบกวนจาก แสง เสียง ความร้อนและรังสี ซึ่งเป็นระบบการดำเนินงานเพื่อเป็นการป้องกันการเกิดผลกระทบ และการรบกวนบุคลากรภายในโรงเรียนและชุมชน มีการดำเนินงานเช่น การควบคุมการใช้เสียง ในโรงเรียน จะมีการใช้ใบแจ้งเตือนให้ลดเสียงดังต่าง ๆ ในโรงเรียน เช่น การใช้เสียงตามสาย ในโรงเรียน การใช้เสียงประกาศที่หน้าเสาธง หรือการกำหนดให้ผู้ใช้รถยนต์เข้ามาในโรงเรียนนำรถ มาตรวจระดับเสียง และตรวจการปล่อยก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์ให้อยู่ในเกณฑ์ที่ปลอดภัย จากเจ้าหน้าที่ของกรมการขนส่งทางบก จากนั้นโรงเรียนจะติดสติ๊กเกอร์ให้ว่าผ่านการตรวจสอบแล้ว

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยมีการระบายอากาศ และปรับอุณหภูมิ ในห้องเรียนให้มีอากาศที่บริสุทธิ์สดชื่นเย็นสบาย ในห้องเรียนทุกห้องมีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการมองเห็นมีระบบการควบคุมเสียงในโรงเรียนโดยมีการแจ้งเตือน และให้ผู้ใช้รถยนต์ในโรงเรียน นำรถมาตรวจระดับเสียงให้อยู่ในเกณฑ์ที่ปลอดภัย

3. สิ่งแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียน

3.1 ปรัชญาของโรงเรียนเกื้อหนุนต่อสุขภาพจิตและความต้องการทางสังคม ของนักเรียนและครู

- ครูเคารพความเป็นคนของนักเรียน ไม่ใช้การลงโทษอย่างเกรี้ยวกราด

ครูโรงเรียนกาวิละวิทยาลัยมีการดูแลนักเรียนด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความอบอุ่น เช่น มีครูใช้คำพูดเรียกนักเรียนว่า “ลูก” หรือ “ลูกรัก” ส่วนการลงโทษด้วยการตีก้นยังมีอยู่บ้างที่ห้องปกครอง แต่จะไม่กระทำให้นักเรียนทั่วไปรู้เห็นให้เป็นการประจานหรือซ้ำเติม และ ข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียน พบว่า ครูไม่ลงโทษนักเรียนอย่างเกรี้ยวกราด และตั้งใจฟัง เมื่อนักเรียนพูดแสดงความคิดเห็น

- นักเรียนมีโอกาสร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

นักเรียนและครูสามารถมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการตัดสินใจต่าง ๆ ของโรงเรียนได้หลายทาง เช่น การมีคณะกรรมการนักเรียน ตามระเบียบของโรงเรียนกาวิละวิทยาลัย ว่าด้วยคณะกรรมการนักเรียน พ.ศ.2541 ซึ่งมีวัตถุประสงค์อยู่ข้อหนึ่งว่า เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียน ดังนั้น นักเรียนจึงสามารถร่วมตัดสินใจต่าง ๆ ผ่านผู้แทนนักเรียนห้องละ 2 คน เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการนักเรียน ซึ่งเรียกว่าสภานักเรียน เพื่อนำเอาข้อสรุปจากสภานักเรียนเสนอให้ฝ่ายบริหารของโรงเรียนอีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ โรงเรียนจัดให้มีตู้รับความคิดเห็นวางอยู่ทั่วไปในโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถเขียนแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ให้กับฝ่ายบริหารของโรงเรียนได้รับทราบโดยตรง

- นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในกระบวนการเรียนการสอน

โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยกำลังเข้าสู่ระบบการปฏิรูปการศึกษา โดยใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เหมือนกันกับทุกโรงเรียน ซึ่งเป็นการศึกษาที่มีการจัดการกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ฝึกปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็น พูดคุยโต้แย้ง ปรีกษากันหรือกัน ช่วยกันค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ช่วยกันสรุปเป็นข้อความรู้นำเสนอผลงาน เป็นต้น

จะเห็นว่าโรงเรียนกาวิละวิทยาลัยมีการดูแลนักเรียนด้วยความรัก ความเอื้ออาทร ความอบอุ่น นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการตัดสินใจต่าง ๆ ของโรงเรียนได้หลายทาง ทั้งโดยการผ่านผู้แทนนักเรียนซึ่งเป็นกรรมการนักเรียน และทางตู้รับความคิดเห็น มีการจัดการกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด นักเรียนจึงมีโอกาสดำเนินการแสดงความคิดเห็นมาก

3.2 โรงเรียนสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อบอุ่น เชื้อมั่น และเป็นมิตร เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและตั้งใจเรียน

- โรงเรียนบริหารจัดการใช้ความรุนแรงด้วยการกระทำและวาจา ทั้งระหว่างนักเรียนด้วยกัน และระหว่างครูกับนักเรียน

มีการป้องกันการใช้ความรุนแรงต่าง ๆ ในโรงเรียนด้วยระเบียบปฏิบัติของโรงเรียน เช่น นักเรียนทุกคนต้องเชื่อฟังครูอาจารย์ทุกท่าน ต้องรักใคร่สามัคคีกลมเกลียวช่วยเหลือเอื้อเฟื้อต่อกัน นักเรียนรุ่นน้องต้องเคารพและเชื่อฟังรุ่นพี่ นักเรียนรุ่นพี่ต้องให้ความเมตตาต่อรุ่นน้อง และต้องประพฤติเป็นตัวอย่างที่ดีแก่รุ่นน้อง

3.3 โรงเรียนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนที่ด้อยโอกาส

- การตระหนักถึงนักเรียนบางคนที่มีความต้องการพิเศษ

ไม่มีการดำเนินงานในด้านการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาส หรือมีความต้องการเป็นพิเศษ

3.4 โรงเรียนสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าและได้รับการยอมรับ

- โรงเรียนจัดให้มีโอกาสเฉลิมฉลองในงานประเพณีต่าง ๆ เช่น การละเล่น การเต้นรำ งานฝีมือ การแสดง งานรื่นเริง และนิทรรศการ

นักเรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้สึกว่าตนมีคุณค่าและได้รับการยอมรับ เช่น กิจกรรมการแสดงละครในวันสุนทรภู่ กิจกรรมการจัดนิทรรศการและแสดงละครในวันภาษาไทยแห่งชาติ กิจกรรมการจัดนิทรรศการ การเต้นรำและแสดงละครวันคริสต์มาส กิจกรรมการแสดงละครตามโครงการเยาวชนต่อต้านยาเสพติด พิธีแจกเกียรติบัตร “คนดีศรีกาวิละ” ให้แก่นักเรียน การร่วมนักเรียนในพิธีบวงสรวงพระเจ้ากาวิละ เป็นต้น

3.5 โรงเรียนใส่ใจต่อความจำเป็นที่จะให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองในเรื่องที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน

- การจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองในกรณีที่จำเป็น

มีการดำเนินงาน ให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสสื่อสารสัมพันธ์กับทางโรงเรียนในเรื่องที่มีผลต่อนักเรียน ได้แก่ มีการจัดให้ผู้ปกครองพบปะพูดคุยกันกับฝ่ายบริหารโรงเรียน และครูที่ปรึกษา นักเรียนในวันปฐมนิเทศ เพื่อขอความร่วมมือผู้ปกครองในเรื่องต่าง ๆ เช่น การไปและกลับบ้านตามเวลา การประพฤติตนให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน มีการพบในวันประกาศผลการเรียน เพื่อพูดคุยกันถึงเรื่องต่าง ๆ เช่น ผลการเรียน การดูแลเอาใจใส่ในการศึกษาเล่าเรียนของนักเรียน การใช้จ่ายเงินของนักเรียน การให้ความใกล้ชิด มีการเชิญผู้ปกครองนักเรียนพบเป็นรายบุคคล ถ้านักเรียนมีปัญหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น พบกับครูประจำวิชาในรายวิชาที่มีปัญหา พบกับฝ่ายปกครองเพื่อทำความเข้าใจในพฤติกรรมบางอย่างของนักเรียน และมีการเชิญผู้ปกครองนักเรียนเข้ารับการอบรมร่วมกับนักเรียน ในโครงการอบรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง เพื่ออบรมหรือเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูลูกวัยรุ่น การใช้สารเสพติด และการเรียนการสอน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยมีการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง ในเรื่องที่มีผลต่อนักเรียน ผู้ปกครองมีโอกาส ได้พบปะพูดคุยกันกับฝ่ายบริหารและครูที่ปรึกษาในวาระต่าง ๆ

4. ความสัมพันธ์กับชุมชน

4.1 การเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน

- ครอบครัวของนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

ครอบครัวหรือผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน โดยการตอบจดหมายหรือแบบสอบถามเพื่อให้ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะมีการดำเนินการ การร่วมแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในที่ประชุมผู้ปกครองในวันประชุมพิเศษ หรือวันรับผลการเรียนของนักเรียน เช่น การมีส่วนร่วมตัดสินใจนำโรงเรียนเข้าสู่ระบบมาตรฐาน ISO14001 เป็นต้น ความคิดเห็นหรือข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ปกครองจะได้รับการนำมาพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เพื่อดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนต่อไป

- มีหลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพซึ่งทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน

มีหลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน เช่น การป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ

- หน่วยบริการสุขภาพในชุมชนและกลุ่มคนที่สนใจสุขภาพเด็ก เยาวชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

มีหน่วยงานบริการสุขภาพมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาช่วยตรวจสุขภาพของนักเรียน ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 มาให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ โรงพยาบาลค่ายกาวิละ และโรงพยาบาลเทศบาลนครเชียงใหม่ ให้การบริการรักษาพยาบาลโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

จะเห็นได้ว่า ครอบครัวหรือผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน มีหน่วยงานบริการสุขภาพในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน

4.2 โรงเรียนจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น

- นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

โรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น การให้นักเรียนและครูเข้าร่วมประกวดขบวนแห่ในงานประเพณีลอยกระทงของจังหวัดเชียงใหม่ การส่งวงโยธวาทิตร่วมขบวนแห่ในเทศกาลไม้ดอกไม้ประดับของจังหวัดเชียงใหม่ การส่งนักเรียนเข้าแข่งขันกีฬานักเรียนจังหวัดเชียงใหม่ รายการต่าง ๆ เช่น กีฬานักเรียนส่วนภูมิภาคจังหวัดเชียงใหม่ กรีฑานักเรียนกรมสามัญศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น

- การแจ้งให้ชุมชนทราบถึงโครงการสุขภาพที่จะดำเนินการ

มีการแจ้งให้ชุมชนทราบถึงโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะมีการดำเนินการ เช่น โครงการนำโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานระบบการจัดการสิ่งแวดล้อม โครงการโรงเรียนสีขาว โดยแจ้งให้ชุมชนทราบผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น จัดทำจดหมายหรือหนังสือแจ้งให้ผู้ปกครองนักเรียน หน่วยงาน และเอกชนอื่น ๆ ทราบโดยตรง จัดทำป้ายประกาศขนาดใหญ่ติดตั้งให้เห็นได้ชัดเจนบริเวณข้างถนนใกล้ ๆ โรงเรียน แจ้งผ่านทางสื่อสารมวลชนท้องถิ่นสาขาต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ เชียงใหม่นิวส์ หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์ สถานีวิทยุ วปท. 2 สถานีวิทยุทหารอากาศเชียงใหม่

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย์มีส่วนร่วมในกิจกรรมประเพณีประจำปีของชุมชน และแจ้งให้ชุมชนทราบถึงโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะมีการดำเนินการผ่านสื่อสารมวลชนท้องถิ่นสาขาต่าง ๆ

5. การพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ

5.1 หลักสูตรด้านสุขภาพมีลักษณะที่สอดคล้องและเป็นองค์รวม

- หลักสูตรด้านสุขภาพน่าสนใจ น่าศึกษา และเหมาะสมกับนักเรียน

โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย์ใช้หลักสูตรวิชาพลานามัย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ในหลักสูตรวิชาพลานามัยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (กรมวิชาการ, 2533, หน้า 63) นักเรียนจะได้เรียนรู้เพื่อให้มีทักษะการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาและรักษาสมรรถภาพทางกายและจิต สุขภาพและสวัสดิภาพ เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา และสุขนิสัยที่ดี

ส่วนหลักสูตรวิชาพลานามัยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 83) นักเรียนจะได้ศึกษาเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มีทักษะในการดูแลสุขภาพ สวัสดิภาพ การสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายและทางจิต และนำไปปฏิบัติจนเป็นสุขนิสัย มีคุณธรรม เห็นคุณค่าของกิจกรรมพลศึกษา กีฬา การรักษาสุขภาพ และสวัสดิภาพ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและส่งเสริมกิจกรรมพลศึกษา กีฬาและการสาธารณสุขของสังคม

จากการสังเกต พบว่า ครูได้จัดเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ครบตามหลักสูตร ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนการสอนที่จะส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความตระหนัก นำความรู้และทักษะที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

- การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน

หลักสูตรด้านสุขภาพได้เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน ดังที่ได้ระบุไว้ในตอนเริ่มต้นของคำอธิบายรายวิชาพลานามัยอย่างชัดเจนทุกรายวิชา เช่น ให้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในกิจกรรมกายบริหาร การออกกำลังกายด้วยกิจกรรมบาสเกตบอลในเรื่องการส่งลูก รับลูก ฯลฯ ส่วนด้านวิชาสุขศึกษา ก็ได้ระบุไว้ตอนเริ่มต้นของคำอธิบายรายวิชา เช่น ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อ ฯลฯ จากการสังเกตพบว่า โรงเรียนกำลังมีการพัฒนาในเรื่องกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด นักเรียนจึงมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนมาก เช่น ได้มีโอกาสปฏิบัติงานเป็นกลุ่ม ร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปรายซักถามกัน ค้นคว้า ช่วยกันสรุปและนำเสนอผลงานในเรื่องที่ศึกษา ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเป็นข้อความรู้อีกครั้งหนึ่ง เป็นต้น

- เนื้อหาหลักสูตรสะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชน และนักเรียนสามารถนำประสบการณ์ของตนเองออกมาใช้ในการดูแลสุขภาพประจำวันของตนเอง

ในหลักสูตรบางระดับชั้น เช่น หลักสูตรวิชาสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการศึกษาและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าเกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการเดินทาง และการใช้พาหนะในชีวิตประจำวัน การใช้ยาสามัญประจำบ้าน และยาสมุนไพร การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด นอกจากนี้ในหลักสูตรวิชาสุขศึกษาระดับชั้นอื่น ๆ ก็ได้กำหนดให้มีเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชน เช่น พฤติกรรมการบริโภค สิทธิผู้บริโภค การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ การรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น จากการสังเกตพบว่า มีนักเรียนส่วนหนึ่งได้นำทักษะ ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปปฏิบัติจริง เช่น การออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาในเวลาว่าง แต่บางส่วนยังปรากฏให้เห็นถึงการไม่รู้จักรักษาสุขภาพ เช่น การใช้สิ่งเสพติดต่าง ๆ เป็นต้น

- หลักสูตรทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม

เนื้อหาในหลักสูตรเอื้อให้นักเรียนได้รับทักษะ และความรู้ที่เหมาะสมกับวัยเรียน ทั้งทักษะด้านการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ รวมทั้งได้รับประสบการณ์หรือความรู้จากเนื้อหาในวิชาสุขศึกษา

- การจัดเวลาสำหรับการเรียนรู้เรื่องสุขภาพในแต่ละสัปดาห์

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียนด้านสุขภาพ 3 คาบ/สัปดาห์ แบ่งเป็นการเรียนด้านพลศึกษา 2 คาบ และสุขศึกษา 1 คาบ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียน 2 คาบ/สัปดาห์ แยกเป็นพลศึกษาและสุขศึกษาวิชาละ 1 คาบ

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรด้านสุขภาพมีเนื้อหาที่น่าสนใจ น่าศึกษา ทั้งทางด้านพลศึกษา และสุขศึกษา เป็นหลักสูตรที่กำหนดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา ได้ฝึกปฏิบัติจริงในเรื่องทักษะ ได้เรียนรู้ถึงคุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ การพัฒนาและรักษาสมรรถภาพทางกายและจิต สุขภาพและสวัสดิภาพ การมีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา และมีสุนิษย์ที่ดี การนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน หลักสูตรมีเนื้อหาสะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชนและตัวนักเรียน และสามารถนำประสบการณ์มาใช้ในการดูแลสุขภาพประจำวันได้

5.2 หลักสูตรทำให้นักเรียนเข้าใจทฤษฎีเกี่ยวกับสุขภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้

- นักเรียนได้รับความเข้าใจพื้นฐานซึ่งสอดคล้องกับวัยและวัฒนธรรมในเรื่องอาหาร การป้องกันโรค สุขอนามัย การออกกำลังกาย ความปลอดภัย สุขภาพจิต เพศศึกษา (รวมทั้งโรคเอดส์) บุหรี่และยาเสพติด ท้นตสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

การศึกษาจากลักษณะหลักสูตรด้านสุขภาพ พบว่า ในหลักสูตรมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- สุขอนามัยส่วนบุคคล สุขภาพผิวหนัง ตา หู จมูก ฟัน
- โภชนาการ สุขภาพผู้บริโภค พฤติกรรมการบริโภค สิทธิผู้บริโภคและการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ การสุขาภิบาลอาหาร
- การปฐมพยาบาล หลักการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การปฐมพยาบาลเมื่อมีสิ่งแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกาย ถูกสารเคมี ถูกสัตว์มีพิษกัดต่อย การปฐมพยาบาลผู้ได้รับสารพิษ การห้ามเลือด การปฐมพยาบาลผู้ที่ข้อเคลื่อน การเข้าเฝือกชั่วคราว การใช้ผ้าสามเหลี่ยม
- ความปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน การป้องกันอันตรายจากการเดินทางและการใช้พาหนะในชีวิตประจำวัน ความเชื่อที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพและสวัสดิภาพ อุบัติภัยจากการจลาจลและกัมมันตภาพรังสี
- สิ่งเสพติด การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การป้องกันสิ่งเสพติด โทษของสิ่งเสพติดร้ายแรง การป้องกันและรักษา

- โรคติดต่อ การป้องกันโรคติดต่อ
 - โรคไม่ติดต่อ โรคทางพันธุกรรม โรคที่เกิดจากความเสื่อมของอวัยวะ
- การสร้างเสริมความต้านทานโรค การป้องกันและควบคุมโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของท้องถิ่น
- เพศศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ การปรับตัวของวัยรุ่น
- ความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และบุคลิกภาพของวัยรุ่น การดูแลรักษาสุขภาพร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม
- การวางแผนครอบครัว การเลือกคู่ครอง การปรับตัวในชีวิตสมรส
- การแก้ปัญหาชีวิตครอบครัว
- สุขภาพจิต การป้องกันและแก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์และปัญหาทางเพศ การป้องกันโรคไม่ติดต่อและการส่งเสริมสุขภาพจิต สุขภาพจิตกับสิ่งแวดล้อม สภาพนิเวศทางจิตด้านจิตใจและอารมณ์ การป้องกันและแก้ไขโดยเน้นการใช้หลักธรรมทางศาสนา การใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ การนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ส่งเสริมสุขภาพจิต
 - สิ่งแวดล้อม สุขภาพและสวัสดิภาพในการประกอบอาชีพ ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพในท้องถิ่น การคุ้มครองความปลอดภัยของคนงาน การรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ
 - การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข บทบาทขององค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสาธารณสุข ความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ปัญหาประชากรที่มีผลกระทบต่อการสาธารณสุข การใช้ยาแผนปัจจุบัน การใช้ยาสามัญประจำบ้าน และยาสมุนไพร
 - การออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ การเลือกกิจกรรม
- นันทนาการ ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักของร่างกายกับสุขภาพ
- นอกจากนักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับหลักการและการปฏิบัติจริงในด้าน การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพจากหลักสูตรด้านสุขภาพในชั้นเรียนแล้ว โรงเรียนได้จัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้นำทักษะกีฬาประเภทต่าง ๆ ที่ตนเองถนัดและมีความสนใจมาฝึกฝนเพื่อให้เกิดความชำนาญ ได้แก่ กิจกรรม ชุมนุม หรือชมรมทางด้านกีฬา เช่น ฟุตบอล วอลเลย์บอล ตะกร้อ จนกระทั่งการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬา-กรีฑา ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เป็นต้น

- นักเรียนมีโอกาสได้รับทักษะเฉพาะด้าน เช่น ทักษะการปฏิเสธรูหรีและยาเสพติด การรักษาความสะอาดในช่องปาก

มีหน่วยบริการสุขภาพ เช่น ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ มาให้การอบรมทักษะชีวิตแก่นักเรียน และจากหลักสูตรด้านสุขภาพ นักเรียนมีโอกาสได้รับทักษะเฉพาะด้าน เช่น การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การรักษาความสะอาดในช่องปาก การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

- นักเรียนได้รับการฝึกให้มีทักษะในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์

จากหลักสูตร นักเรียนจะได้รับการฝึกการป้องกันและแก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์ โดยเน้นการใช้หลักธรรมทางศาสนา ในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนมีส่วนร่วม นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรด้านสุขภาพ จะเอื้อให้นักเรียนได้รับความเข้าใจพื้นฐาน และทักษะเกี่ยวกับเรื่องอาหาร การป้องกันโรค สุขอนามัย การออกกำลังกาย ความปลอดภัยสุขภาพจิต เพศศึกษา บุหรี่และยาเสพติด ทนตสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม จากการอบรมทักษะชีวิต และในกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม จะส่งเสริมให้นักเรียนจะได้รับการฝึกทักษะในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดสร้างสรรค์

5.3 ครูได้รับการเตรียมการอย่างเพียงพอเพื่อเป็นแบบอย่างหลักในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

- โปรแกรมการอบรมก่อนและระหว่างการทำงานให้แก่ครูในโรงเรียน เช่น การอบรมระยะสั้น หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งช่วยฟื้นฟูความรู้และทำให้ความรู้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยมีศูนย์พัฒนาศักยภาพครู โดยมีการจัดการอบรมทั้งก่อนและระหว่างการทำงานให้แก่ครูในโรงเรียน เพื่อให้ได้รับความรู้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และมีการอบรมเพื่อให้ครูได้มี การพัฒนาการเรียนการสอนที่ดียิ่งขึ้น เช่น โครงการอบรมการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด

- ครูได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพจาก การแจ้งในที่ประชุมครูประจำเดือน ข่าวสารสาระน่ารู้จาก “วารสารกาวิละ” ที่จัดพิมพ์ 2 ฉบับต่อปี จากป้ายนิเทศตามที่ต่าง ๆ ในโรงเรียน แต่ไม่มีหลักฐานว่าครูได้รับข้อมูลข่าวสารนั้นหรือไม่ ด้วยวิธีใด

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยมีศูนย์พัฒนาศักยภาพครู โดยมีการจัดการอบรมทั้งก่อนและระหว่างการทำงานให้แก่ครูในโรงเรียน ครูมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพจากแหล่งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ของโรงเรียน

5.4 ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) อื่น ๆ มีโอกาสที่จะได้รับทักษะที่เกี่ยวข้อง

- มีการอบรมให้แก่ผู้ปกครอง บุคลากรสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษา และสมาชิกในชุมชน รวมทั้งมีโปรแกรมพัฒนาเฉพาะสาขาสำหรับครูในโรงเรียน

โรงเรียนมีการอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในเรื่องต่าง ๆ เช่น การเลี้ยงดูลูกวัยรุ่น การใช้สารเสพติด ส่วนบุคลากรสาธารณสุขและการศึกษา เป็นฝ่ายมาให้ความรู้แก่ครูในเรื่องต่างๆ เช่น การสอนทักษะชีวิต การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด สำหรับสมาชิกในชุมชนไม่มีการอบรมอย่างเป็นรูปแบบชัดเจน แต่สมาชิกชุมชนซึ่งได้แก่ชมรมศิษย์เก่ากาวิละวิทยาลัย ชมรมผู้ปกครองและครูกาวิละวิทยาลัย และประชาชนทั่วไป จะได้รับข่าวสารความรู้จากทางโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จากการประชุมของชมรมฯ จากสื่อด้านหนังสือพิมพ์ จากป้ายประกาศและวิทยุกระจายเสียง

6. บริการสุขภาพ

6.1 การจัดบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานตามความจำเป็นของท้องถิ่นและประเทศ ให้แก่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

- โรงเรียนจัดให้มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียน

โรงเรียนไม่มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียน เพราะพันวัยที่จะต้องให้ภูมิคุ้มกันแล้ว ถ้ามีการระบาดของโรคก็จะมีอาการเฝ้าระวัง เช่น โรงเรียนได้จัดให้โรงพยาบาลเอกชน เช่น โรงพยาบาลหมอวงศ์มาตรวจหาเชื้อไวรัสตับอักเสบบี เป็นการตรวจโดยสมัครใจของนักเรียน เพราะต้องเสียเงินเอง

- บริการตรวจร่างกายทั่วไปที่เหมาะสมแก่นักเรียน เช่น การตรวจสายตา การตรวจการได้ยิน

โรงเรียนได้จัดให้มีแพทย์และเจ้าหน้าที่ด้านการพยาบาลจากหน่วยบริการสุขภาพ เช่น คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ มาตรวจสุขภาพให้นักเรียนเป็นประจำทุกปี

- บริการสุขภาพช่องปากพื้นฐานที่เหมาะสมแก่นักเรียน เช่น การตรวจช่องปาก ประจำปี การอุดฟัน การรักษาฟัน

โรงเรียนได้จัดให้นักเรียนตรวจสุขภาพช่องปากพื้นฐาน เช่น การตรวจฟันด้วยตนเอง โดยการใช้เม็ดย้อมฟันเพื่อตรวจว่า นักเรียนมีสุขนิสัยในการแปรงฟันที่ถูกต้องหรือไม่

- บันทึกสุขภาพของนักเรียน

มีการกำหนดให้นักเรียนทุกคนมีบัตรสุขภาพ เป็นแบบบันทึกของอนามัยโรงเรียน ใช้ในการบันทึกประวัติสุขภาพ ปัญหาสุขภาพ การตรวจ การรักษา การสังเกตความผิดปกติเกี่ยวกับสุขภาพโดยครูในด้านการเจริญเติบโต ความสมบูรณ์ของร่างกาย ความสะอาดของร่างกายของนักเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 จะมีแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง เป็นแบบบันทึกที่นักเรียนสามารถค้นหาความผิดปกติของร่างกายและจิตใจของตนเอง ตลอดจนการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยของนักเรียน

- การบริการให้คำปรึกษา และให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและอารมณ์ รวมทั้งปัญหาการใช้ยา

มีบริการให้คำปรึกษา และให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและอารมณ์ รวมทั้งปัญหาการใช้ยาได้จากครูทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนมีนักจิตวิทยาแนะแนวประจำอยู่ 3 คน ครูพยาบาลวิชาชีพ 1 คน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนกาวิละวิทยาลัยไม่มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียน แต่มีการเฝ้าระวังการเกิดโรค โรงเรียนจัดให้มีแบบบันทึกสุขภาพและแบบบันทึกการตรวจสุขภาพด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนตรวจสุขภาพช่องปากพื้นฐานด้วยตนเอง มีครูแนะแนวบริการให้คำปรึกษา และให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและอารมณ์ และมีครูพยาบาลวิชาชีพให้คำปรึกษาปัญหาด้านการใช้ยา

6.2 หน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในแผนงานสุขภาพของโรงเรียน

- การปรึกษาระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับครูเกี่ยวกับรูปแบบ และการเรียนการสอน เรื่องสุขภาพในโรงเรียน

มีการปรึกษากันระหว่างครูกับเจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ โรงพยาบาลราชเวช โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม ในเรื่องเกี่ยวกับการสอนนักเรียนเรื่องการปฐมพยาบาล การกำจัดลูกน้ำยุงลาย การป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม การเข้ายาในทางที่ผิด ปัญหาเอดส์และการค้าประเวณี

- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนช่วยสอนเรื่องสุขภาพในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

มีเจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ มาช่วยสอนนักเรียนในเรื่องการปฐมพยาบาล การกำจัดลูกน้ำยุงลาย

- หน่วยบริการสุขภาพเสนอตัวสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน

มีหน่วยบริการสุขภาพทั้งภาคราชการและเอกชนได้เสนอตัวสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โรงพยาบาลราชเวช โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม

- หน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่นสนับสนุนการรณรงค์ด้านสุขภาพของโรงเรียน

มีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ และศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 ได้ให้การสนับสนุนอุปกรณ์ ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อรณรงค์ในเรื่องการกำจัดลูกน้ำยุงลาย

จะเห็นได้ว่า มีหน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่นเสนอตัวเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนในแผนงานสุขภาพของโรงเรียน มีการปรึกษากันระหว่างครูกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่น ในเรื่องเกี่ยวกับการสอน

6.3 หน่วยบริการสุขภาพมีส่วนร่วมในการอบรมครู

- หน่วยบริการสุขภาพจัดโปรแกรมการอบรมแก่ครูในหัวข้อที่สอดคล้องกับปัญหาสุขภาพของนักเรียน เช่น การควบคุมโรคพยาธิ การปฐมพยาบาล

ในปีการศึกษา 2542 - 2543 โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม ได้มีส่วนร่วมในการจัดโปรแกรมการอบรมการปฐมพยาบาลให้แก่ครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงพยาบาลราชเวช และภาควิชาวิสัญญี โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ได้สนับสนุนการอบรมการปฐมพยาบาลให้แก่ครู และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

สรุปได้ว่า โรงเรียนการิละวิทยาลัยได้มีการดำเนินงานตามองค์ประกอบโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพในด้านต่าง ๆ เช่น มีการจัดการเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาระบาดของโรค การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การตรวจร่างกาย การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัย การสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี การจัดหลักสูตรเพื่อให้ นักเรียนได้มีทักษะในเรื่องสุขภาพ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนน่าจะมีนโยบายเกี่ยวกับการปิดโรงเรียน ในกรณีฉุกเฉินที่เป็นลายลักษณ์อักษร

โรงเรียนหอยพระ

1. นโยบายสุขภาพของโรงเรียน

1.1 นโยบายเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ

- การจัดหาอาหารท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียน

โรงเรียนหอยพระมีการดำเนินงานในเรื่องอาหารสำหรับนักเรียนโดยการคัดเลือกบุคคลภายนอกให้เข้ามาจำหน่ายอาหาร อยู่ในการควบคุมของคณะกรรมการโภชนาการโรงเรียน ผู้ที่มีสิทธิ์เข้ามาจำหน่ายอาหารในโรงเรียนแต่ละปี จะต้องผ่านการอบรมการสุขาภิบาลอาหาร ในสถานศึกษา จากเทศบาลนครเชียงใหม่มาก่อนจึงจะมีสิทธิ์สมัครเพื่อทำการคัดเลือก เมื่อผ่านการคัดเลือกแล้วจะทำสัญญาเพียงปีเดียว ถ้าต้องการจำหน่ายในปีต่อไปก็ต้องสมัครใหม่ และในระหว่างที่อยู่ในฐานะผู้ประกอบการ จะต้องตรวจสุขภาพจากเทศบาลนครเชียงใหม่ปีละ 1 - 2 ครั้ง

คณะกรรมการโภชนาการโรงเรียน ประกอบด้วยครูจากหมวดวิชาต่าง ๆ เช่น หมวดพลานามัย หมวดวิทยาศาสตร์ มีหัวหน้าหมวดวิชาคหกรรมเป็นประธานในการทำหน้าที่คัดเลือกผู้สมัครเข้ามาจำหน่ายอาหาร ตลอดจนการตรวจสอบ ควบคุม ดูแล ในด้านโภชนาการของโรงเรียนให้นักเรียนและครูได้รับอาหารที่มีคุณค่า สะอาดและปลอดภัย การคัดเลือกผู้สมัครเข้ามาจำหน่ายอาหาร จะพิจารณาคัดเลือกโดยให้คะแนนในด้านต่าง ๆ เช่น มีการสอบปฏิบัติการทำอาหาร คุณภาพของอาหารที่ถูกหลักสุขอนามัย ความสะอาด การจัดระเบียบการวางสิ่งของ การแต่งกาย ความคล่องตัวในการให้บริการ รวมทั้งพิจารณาถึงราคาที่จะจำหน่ายด้วย

อาหารที่จัดจำหน่ายมีอาหารที่มีราคาไม่แพงสำหรับเด็กนักเรียน เช่น ก๋วยเตี๋ยว ข้าวราดแกง ข้าวเหนียว ไก่ย่าง ส้มตำ ขนมไทย น้ำปั่น ผลไม้

โรงเรียนตรวจสอบอาหาร โดยให้ผู้จำหน่ายประกอบอาหารในโรงเรียน เพื่อให้คณะกรรมการโภชนาการโรงเรียนได้ดูแลเกี่ยวกับการปฏิบัติตามหลักสุขภาพอาหาร รวมทั้งสุมนำอาหารและน้ำไปตรวจที่ฝ่ายสุขภาพอาหาร เทศบาลนครเชียงใหม่ เพื่อตรวจหาสารพิษหรือสิ่งต่าง ๆ ที่จะเป็นอันตรายต่อผู้บริโภคได้ แล้วส่งผลการตรวจมาที่โรงเรียนเพื่อแก้ไขต่อไป

โรงเรียนมีการประเมินคุณภาพอาหารภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยใช้แบบประเมินคุณภาพอาหารสอบถามนักเรียน ครู บุคลากรในโรงเรียน ถึงการจำหน่ายอาหาร คุณค่าทางโภชนาการและรสชาติของอาหาร เมื่อรวบรวมผลการประเมินทั้งจากเทศบาล นักเรียน ครู บุคลากรแล้ว ถ้าพบข้อบกพร่องก็จะแจ้งให้ร้านจำหน่ายอาหารทราบเพื่อให้ปรับปรุงแก้ไข ถ้ายังไม่ปรับปรุงก็จะประเมินอีกครั้งหนึ่ง ถ้าไม่ผ่านการประเมินก็จะรับแม่ค้ารายใหม่เข้ามาจำหน่ายแทน

ผู้จำหน่ายอาหารมีลักษณะเป็นของตนเอง ล้างเอง แต่ต้องปฏิบัติตามกฎที่เทศบาลนครเชียงใหม่ได้วางไว้ เช่น การวางของหรือจานชามจะต้องวางสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 เซนติเมตร

โรงเรียนหอพระมีโรงอาหารตั้งอยู่ชั้นล่างของอาคารหอประชุม มีขนาดจุนักเรียนได้ประมาณครั้งละ 350 คน มีการทำความสะอาดโดยการกวาด ล้าง เช็ด ถูพื้นทุกวัน

- การให้ครูเป็นแบบอย่างในการรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ

โรงเรียนได้จัดที่รับประทานอาหารสำหรับครูเป็นสัดส่วนอยู่ในบริเวณใกล้ ๆ กับที่รับประทานอาหารของนักเรียน ดังนั้น นักเรียนจึงสามารถสังเกตเห็นแบบอย่างการรับประทานอาหารที่ดีจากการแสดงออกของครูได้

- การจัดให้มีอาหารเพื่อสุขภาพในวันที่มีกิจกรรมพิเศษ

ในวันที่มีกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ เช่น งานวันสถาปนาโรงเรียน วันที่ 16 สิงหาคม งานวันพรปีใหม่ วันที่ 30 ธันวาคมของทุกปี ถึงแม้โรงเรียนไม่มีการจัดอาหารเพื่อสุขภาพโดยเฉพาะแต่จะมีการจัดงานเลี้ยงฉลองด้วยอาหารต่าง ๆ เหมือนกับงานเลี้ยงโดยทั่วไป ซึ่งมีทั้งอาหารไทยและอาหารพื้นเมือง

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหอพระมีการดำเนินงานเรื่องอาหาร โดยการคัดเลือกบุคคลภายนอกจำนวนหนึ่ง ที่มีคุณสมบัติผ่านการรับรองจากเทศบาลนครเชียงใหม่ และคณะกรรมการโภชนาการโรงเรียน ให้มีหน้าที่จัดการเรื่องอาหารสำหรับนักเรียนภายใต้การควบคุมดูแลของคณะกรรมการโภชนาการโรงเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้รับอาหารที่ถูกหลักโภชนาการ สะอาดและปลอดภัย นักเรียนสามารถสังเกตเห็นครูเป็นแบบอย่างจากการรับประทานอาหารที่อยู่ในบริเวณเดียวกัน

1.2 นโยบายเกี่ยวกับโรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่และห้ามดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดทุกชนิด

- การจัดทำกลยุทธ์โรงเรียนปลอดบุหรี่หรืออย่างเป็นขั้นตอน

มีการดำเนินงานในเรื่อง โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามโครงการโรงเรียนสีขาวของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยโรงเรียนได้กำหนดให้จัดทำป้าย "สถานศึกษาเป็นเขตปลอดบุหรี่ 100%" ไว้ที่หน้าโรงเรียน และตามบริเวณต่าง ๆ มีการรณรงค์ในที่ประชุมครู และชี้แจงให้นักเรียนที่หน้าเสาธงถึงเรื่อง พิษภัย ผลเสียของบุหรี่ต่อสุขภาพ การสูบบุหรี่เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การใช้สารเสพติดชนิดอื่น ๆ ที่ให้โทษรุนแรงยิ่ง ๆ ขึ้นไป ส่วนครู บุคลากร นักการภารโรงที่ติดบุหรี่ซึ่งมี 3 คน โรงเรียนได้ใช้วิธีการขอร้องให้งดเสพยาเสพติดเป็นการส่วนตัว พร้อมทั้งส่งตัวเข้ารับการบำบัดรักษาถ้าหากต้องการ สำหรับผู้ปกครองหรือแขกที่มาเยือนหากสูบบุหรี่จะถูกหักทวงให้งดเว้นในที่นี้

- การเตรียมแผนเพื่อจัดการดื่มสุราหรือเสพยาเสพติดทุกชนิด

มีการดำเนินงานเช่นเดียวกับเรื่องโรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่ ตามโครงการโรงเรียนสีขาว ซึ่งมีกิจกรรมทั้งเพื่อการป้องกันและการบำบัดรักษาสังเสพยาเสพติด

กิจกรรมการป้องกันการใช้สารเสพติด ได้แก่ โครงการค่ายคุณธรรม ซึ่งเป็นโครงการที่โรงเรียนได้จัดให้นักเรียนเข้าใหม่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เข้าค่ายคุณธรรม เรียกว่า "ค่ายพุทธบุตร" มีการนิมนต์พระสงฆ์มาอบรมสั่งสอน เพื่อปลูกฝังคุณงามความดีลงในจิตใจ ให้มีสติพิจารณาแยกแยะความผิดชอบชั่วดี โดยเฉพาะให้มีสติพิจารณารู้ถึงพิษภัย และหลีกเลี่ยงอันตรายจากสิ่งเสพติดทั้งหลายที่กำลังระบาดอยู่ทั่วไปในเวลานี้ รวมทั้งมีการอบรมปณิธานในเรื่องกิริยามารยาท ความประพฤติ ให้ปฏิบัติตัวเป็นคนดีในสังคม

ในปีการศึกษา 2542 โรงเรียนร่วมกับคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดำเนินกิจกรรมตามโครงการอบรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยนำนักเรียนที่มีข้อมูลบ่งว่าอยู่ในกลุ่มเสี่ยง เช่น อยู่ในครอบครัวมีการทะเลาะเบาะแว้ง ถูกผู้ปกครองเฆี่ยนตี หรือถูกดูต่ำเป็นประจำ ให้เข้ารับการอบรมพร้อมกับมีผู้ปกครองเข้าร่วมด้วยเพื่อทำโครงการต่าง ๆ ร่วมกันจากการเข้าร่วมโครงการในชุดแรกจำนวน 120 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนเห็นคุณค่าของตัวเองมากขึ้น ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้เรียนรู้ถึงความละเอียดอ่อนในการปกครองเด็ก ยิ่งบังคับขู่เข็ญก็จะยิ่งทำให้เกิดปัญหารุนแรงยิ่งขึ้น จึงไม่ควรลงโทษเด็กโดยการเฆี่ยนตี ดูต่ำ โครงการนี้ได้ช่วยลดปัญหาครอบครัวลงได้มาก ขณะนี้โรงเรียนกำลังพยายามที่จะส่งเสริมให้เป็นโครงการต่อเนื่องในปีต่อ ๆ ไป

โครงการ "ดี.เจ. เยาวชน ด้านภัยยาเสพติด" โรงเรียนคัดเลือกนักเรียน ชุมชนประชาสัมพันธ์จำนวน 2 คนไปอบรมในโครงการ "ดี.เจ. เยาวชน ด้านภัยยาเสพติด" (นักจัดรายการวิทยุเยาวชน ด้านภัยยาเสพติด) ที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการของกรมประชาสัมพันธ์ที่จัดขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อ ฝึกให้นักเรียน เป็นนักจัดรายการวิทยุ แล้วนำประสบการณ์ที่ได้รับมาขยายผล โดยจัดรายการเสียงตามสายใน โรงเรียน เน้นหนักในด้านกระตุ้นให้เด็กห่างไกลจากสิ่งเสพติด รู้ถึงพิษภัย และรู้จักการหลีกเลี่ยง จากสิ่งเสพติดทุกชนิด นักเรียนที่ผ่านการอบรม ได้มาจัดรายการเสียงตามสายในโรงเรียนช่วงพัก เที่ยงวัน เป็นรายการที่มีเพลงเปิดบริการสลับกับเกร็ดความรู้จากหมวดวิชาต่าง ๆ เช่น หมวด วิทยาศาสตร์ งานอนามัยโรงเรียน เป็นเกร็ดความรู้ด้านคุ้มครองผู้บริโภค การปฏิบัติตนด้าน สุขภาพอนามัย เรื่องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และเรื่องยาเสพติด

โครงการอบรมนักเรียนแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อน เป็นโครงการที่จัดโดยงาน อนามัยโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ มีพฤติกรรมและค่านิยมที่ ถูกต้องในโรคเอดส์และสารเสพติด นำประสบการณ์ที่ได้จากการอบรมมาเผยแพร่ แนะนำตักเตือน เพื่อนนักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนได้มีการรณรงค์ต่อต้านสารเสพติดตามโครงการต่าง ๆ เช่น การจัดบอร์ดที่หน้าห้องเรียน การจัดบอร์ดที่หน้าอาคาร 1 การสอดแทรกถึงพิษภัยของบุหรี่และ สารเสพติดในการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและวิชาอื่น ๆ

ส่วนกิจกรรมการแก้ไขปัญหาล้างเสพติด เมื่อพบนักเรียนที่ใช้สารเสพติด โรงเรียนจะส่งไปบำบัดรักษาที่ศูนย์บำบัดยาเสพติดภาคเหนือ อำเภอแมริม รักษาประมาณ 7 วัน เมื่ออาการดีขึ้น ก็ให้กลับมาเรียนได้ดังเดิม

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหอพระมีการดำเนินการให้โรงเรียนเป็นเขตปลอดบุหรี่ และ ห้ามดื่มสุราหรือเสพย์สารเสพติดทุกชนิด มีการรณรงค์ในที่ประชุมครู แล้วให้ครูไปชี้แจงให้ นักเรียนที่หน้าเสาธง มีกิจกรรมทั้งเพื่อการป้องกันและการบำบัดรักษาตามโครงการต่าง ๆ ส่วนกิจกรรมการแก้ไขนั้น นักเรียนที่ใช้สารเสพติด โรงเรียนได้ส่งไปบำบัดรักษาที่ศูนย์บำบัด ยาเสพติดภาคเหนือ อำเภอแมริม รักษาประมาณ 7 วัน อาการดีขึ้น ก็ให้กลับเข้ามาเรียนใหม่

1.3 นโยบายการสนับสนุนความเสมอภาค โดยนักเรียนหญิงและชาย สามารถใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างเท่าเทียมกัน

- การดำเนินงานและธรรมเนียมปฏิบัติต่าง ๆ เกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศ

ครูปฏิบัติต่อนักเรียนชายและหญิงด้วยความเสมอภาค ไม่มีแบ่งแยกว่าเป็น หญิงหรือชาย นักเรียนทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในทุก ๆ ด้าน ทุกคนสามารถใช้สนามกีฬา อุปกรณ์กีฬา เช่น บาสเกตบอล วอลเลย์บอล ตะกร้อ แบดมินตัน ฯลฯ และทรัพยากรอื่น ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการให้เวลาของครูแก่นักเรียน

1.4 ระเบียบปฏิบัติที่เป็นทางการในการจ่ายยาให้แก่นักเรียน

- การบันทึกการจ่ายยาทุกชนิดแก่นักเรียน

ห้องพยาบาลมีการบันทึกการจ่ายยา ซึ่งมีลักษณะเป็นสมุดบันทึกประจำวัน บันทึกเกี่ยวกับสาเหตุของการเจ็บป่วย ชนิดของยาที่จ่าย วันเวลาที่จ่าย แต่ยังไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในท้องที่มาให้คำแนะนำในเรื่องการเก็บยา และการจ่ายยา

1.5 นโยบายและแผนงานการปฐมพยาบาล

- ชุดการปฐมพยาบาลสำหรับประชากรในโรงเรียน

มีห้องพยาบาลตั้งอยู่ในอาคารเรียนมีขนาด 2 ห้องเรียน มีวัสดุอุปกรณ์ และเวชภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับการรักษาพยาบาลเบื้องต้นอย่างเพียงพอ เช่น ชุดการปฐมพยาบาล เตียงพยาบาล เตียงนอนพัก ยาสามัญประจำบ้าน เครื่องวัดความดันโลหิต ปฐมพยาบาลใช้ ฯลฯ

- จำนวนครูที่ได้รับการอบรมการปฐมพยาบาล

โรงเรียนหอพระมีครูที่ทำหน้าที่งานพยาบาลประจำอยู่ 2 คน เป็นครูที่ได้ผ่านการอบรมด้านการปฐมพยาบาล

- การอบรมปฐมพยาบาลแก่นักเรียน

ไม่มีการอบรมการปฐมพยาบาลแก่นักเรียน แต่นักเรียนได้เรียนรู้ตลอดจนการฝึกทักษะด้านการปฐมพยาบาล จากการกระบวนการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาและวิชาลูกเสือ

- การกำหนดระเบียบปฏิบัติสำหรับกรณีฉุกเฉินที่มีข้อบ่งชี้ว่าต้องส่งต่อนักเรียน/ครูไปยังโรงพยาบาลหรือคลินิกใกล้เคียง

ในกรณีฉุกเฉินที่จำเป็นต้องส่งต่อนักเรียนหรือครูไปยังโรงพยาบาล จะมีรถยนต์ของโรงเรียนหรือรถยนต์ของครูพยาบาลนำส่งโรงพยาบาลใกล้เคียง เช่น โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนครเชียงใหม่ หรือ โรงพยาบาลเชียงใหม่ราม ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากโรงเรียนไม่เกิน 500 เมตร

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหอพระมีชุดปฐมพยาบาล มีครูได้รับการอบรมการปฐมพยาบาล ถึงแม้ไม่มีการอบรมปฐมพยาบาลแก่นักเรียน แต่นักเรียนสามารถเรียนรู้และฝึกทักษะการปฐมพยาบาลได้จากกระบวนการเรียนการสอน วิชาสุขศึกษาและวิชาลูกเสือ ในกรณีฉุกเฉินที่จำเป็นต้องส่งต่อนักเรียนหรือครูไปโรงพยาบาล มีรถยนต์ของโรงเรียนหรือรถยนต์ของครูพยาบาลนำส่งโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ใกล้เคียง

1.6 นโยบายควบคุมโรคหนองพยาธิและปาราสิต

- การสอนนักเรียนให้มีความรู้ในการป้องกันโรคจากหนองพยาธิและปาราสิต

โรงเรียนหอยพระไม่มีนโยบายควบคุมโรคหนองพยาธิและปาราสิต แต่นักเรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับโรคหนองพยาธิและปาราสิตจากกระบวนการเรียนการสอนวิชาสุขศึกษาตามหลักสูตรของ กระทรวงศึกษาธิการ

1.7 นโยบายการป้องกันผิวหนังจากแสงแดด

- การห้ามนักเรียนเล่นกลางแจ้งโดยไม่สวมเสื้อ หรือไม่มีการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

โรงเรียนไม่มีนโยบายการป้องกันผิวหนังจากแสงแดด เช่น การห้ามนักเรียนเล่นกลางแจ้งโดยไม่สวมเสื้อ หรือไม่มีการป้องกันอันตรายจากแสงแดด แต่นักเรียนส่วนใหญ่โดยเฉพาะนักเรียนหญิง ได้เรียนรู้ในเรื่องอันตรายจากรังสีอัลตราไวโอเลตจากสื่อสารมวลชนต่าง ๆ จึงรู้จักการใช้เครื่องสำอางเพื่อป้องกันอันตรายจากแสงแดด

- การให้ครูเป็นแบบอย่างในการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

ไม่มีการกำหนดให้ครูเป็นแบบอย่างในการป้องกันอันตรายจากแสงแดด แต่ครูส่วนใหญ่ก็เป็นแบบอย่างโดยการใส่ร่มเมื่อต้องการออกสู่แสงแดดจ้า และครูก็ไม่ได้ทำงานหรือเล่นอยู่ท่ามกลางแสงแดดที่จ้าจนเกินไป

จะเห็นว่า โรงเรียนหอยพระไม่มีนโยบายห้ามนักเรียนเล่นกลางแจ้งโดยไม่สวมเสื้อ หรือไม่มีการป้องกันอันตรายจากแสงแดด และไม่มีการกำหนดให้ครูเป็นแบบอย่างในการป้องกันอันตรายจากแสงแดด

1.8 นโยบายในการตรวจร่างกาย

- การตรวจร่างกายนักเรียนเป็นประจำ

ในปีการศึกษา 2542 โรงเรียนหอยพระได้รับความร่วมมือจากสถานีกาชาดที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ มาช่วยตรวจร่างกายให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ รวมทั้งครูไม่ได้รับการตรวจร่างกายตามแบบของสำนักงานสาธารณสุขแต่อย่างใด

1.9 นโยบายเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉิน หรือมีเหตุการณ์ซึ่งจะเกิดอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียน

- นักเรียนไม่ต้องมาโรงเรียน ถ้าขาดน้ำดื่ม น้ำใช้อย่างต่อเนื่อง มีการระบาดของโรคติดต่อ มีอากาศร้อนหรือหนาวมาก

โรงเรียนไม่มีนโยบายเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉินที่เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ถ้ามีเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่ร้ายแรง เป็นอันตรายต่อสุขภาพของนักเรียน เช่น การขาดน้ำดื่มน้ำใช้อย่างต่อเนื่อง มีการระบาดของโรคติดต่อ มี อากาศที่ร้อนหรือหนาวมาก ผู้บริหารโรงเรียนก็สามารถพิจารณาสั่งปิดโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม ในอดีตที่ผ่านมายังไม่เคยมีเหตุการณ์ร้ายแรงใด ๆ เกิดขึ้นจนต้องปิดโรงเรียน

1.10 แผนความปลอดภัยรองรับภัยธรรมชาติหรืออุบัติภัยอื่น ๆ

- แผนอพยพสำหรับเหตุไฟไหม้และการฝึกซ้อมนักเรียนตามแผน

โรงเรียนมีแผนการป้องกันและแก้ไขสำหรับเหตุไฟไหม้ มีการเชิญวิทยากรจากเทศบาลนครเชียงใหม่มาบรรยายและสาธิตเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขเหตุไฟไหม้ เช่น วิธีการป้องกันไฟไหม้จากแก๊สระเบิด การดับไฟ การหนีไฟ ในทุกปีนักเรียนและครูโรงเรียนหอพระจะมีการฝึกซ้อมการป้องกันเกี่ยวกับไฟไหม้อย่างถูกวิธี

- แผนฉุกเฉินสำหรับอุบัติภัยอื่น ๆ

โรงเรียนไม่มีแผนสำหรับเหตุการณ์น้ำท่วมและได้ฝุ่น เพราะในอดีตที่ผ่านมาโรงเรียนไม่เคยมีเหตุการณ์น้ำท่วมและได้ฝุ่นเกิดขึ้นเลย มียามรักษาการณ์จำนวน 3 คน ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่อยู่เวรที่ป้อมยามประตูโรงเรียนตลอด 24 ชั่วโมง เพื่อป้องกันการโจรกรรม โดยมีวิทยุสื่อสารใช้ในการติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของโรงเรียน และท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหอพระไม่มีแผนอพยพการหนีไฟ แต่มีแผนการฝึกซ้อมนักเรียนและครูสำหรับการป้องกันและแก้ไขเหตุไฟไหม้ ไม่มีแผนสำหรับเหตุการณ์น้ำท่วมและได้ฝุ่น เพราะไม่เคยมีปรากฏการณ์มาก่อน และมีเวรยามผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่ป้องกันการโจรกรรมประจำอยู่ที่ป้อมยามประตูโรงเรียนตลอดเวลา

1.11 นโยบายการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

- เอกสารระเบียบปฏิบัติและอุปกรณ์การแพทย์เพื่อป้องกันการติดเชื้อเอดส์

ไม่มีเอกสารระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการติดเชื้อเอดส์ แต่บุคลากรทางด้านการพยาบาลของโรงเรียนใช้ถุงมืออย่างสม่ำเสมอในกรณีที่ต้องสัมผัสแผลเลือด มีการเรียนการสอนเรื่องการปฐมพยาบาลผู้ประสบอุบัติเหตุที่ปลอดภัยต่อตัวเอง

- ครูและบุคลากรในโรงเรียนได้รับการฝึกอบรมในการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์

ไม่มีการฝึกอบรมครูและบุคลากรในโรงเรียนในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ แต่มีการให้ความรู้อย่างมากมายในเรื่องโรคเอดส์ จากกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์ เช่น การจัดป้ายนิเทศ การฉายวิดีโอ ในวาระต่าง ๆ

จะเห็นได้ว่า บุคลากรทางด้านการพยาบาลของโรงเรียนหออพระ มีการป้องกันในกรณีที่ต้องสัมผัสเลือด นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการช่วยเหลือที่ปลอดภัยต่อตัวเองในกรณีที่ต้องสัมผัสเลือดจากการเรียนรู้ในเรื่องการปฐมพยาบาล ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีโอกาสได้รับข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์จากกิจกรรมรณรงค์ต่อต้านโรคเอดส์

2. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพในโรงเรียน

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนหออพระ

โรงเรียนหออพระ ตั้งอยู่ที่ถนนสิงหราช ตำบลศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 9 ไร่ 3 งาน 42 ตารางวา ครู 105 คน นักเรียน 1,451 คน อาคารเรียนหลัก 4 หลัง อาคารประกอบ 3 หลัง หอประชุมและโรงอาหาร 1 หลัง ซึ่งอาคารเรียนหลักและอาคารประกอบพร้อมครุภัณฑ์ทั้งหมด ได้ก่อสร้างขึ้นตามข้อกำหนดของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้มีสนามแฮนด์บอล 1 สนาม สนามบาสเกตบอล 1 สนาม สนามตะกร้อ 2 สนาม และสนามเปตอง 1 สนาม ทั้งอาคารและสนามมีสภาพมั่นคงแข็งแรง สะดวก ปลอดภัยต่อการใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ นอกจากนี้โรงเรียนยังได้มีการจัดสวนหย่อม ปลูกไม้ดอกไม้ประดับตามจุดต่าง ๆ อีกทั้งมีไม้ยืนต้นที่ให้ร่มเงาและให้ความสวยงามประมาณ 200 ต้น ขึ้นตามแนวถนนรั้ว และแนวอาคารเรียน

โรงเรียนหออพระ เดิมเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปัจจุบันได้เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายด้วยข้อจำกัดของทำเลที่ตั้งที่ขยายไม่ได้ เพราะตั้งอยู่ในเขตกำแพงเมืองเก่าประชาชนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ประกอบกับพื้นที่ค่อนข้างน้อยคือ 9 ไร่ 3 งาน ดังนั้น โรงเรียนหออพระจึงไม่มีสนามกีฬาขนาดใหญ่พอที่จะให้นักเรียนเล่นได้อย่างเต็มที่

2.1 การจัดให้มีสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย

- การเลือกสรรเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์กีฬา

มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการเลือกสรรเครื่องเล่น หรืออุปกรณ์กีฬา โดยเลือกอุปกรณ์ที่ทำด้วยวัสดุที่มีความทนทาน มีความแข็งแรง มีรูปร่างลักษณะที่ปลอดภัยแก่นักเรียน เช่น เบาะยืดหยุ่นจะต้องมีความหนาเพียงพอ ฯลฯ

- การตรวจสอบความปลอดภัยของอาคาร ต้นไม้ และเครื่องมือ/อุปกรณ์ต่าง ๆ

โรงเรียนมีหัวหน้าอาคารสถานที่ 1 คน ผู้ช่วยฯ 1 คน ทำหน้าที่ควบคุมดูแล และตรวจสอบอาคารต่าง ๆ อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยแก่ผู้อยู่อาศัย ตัดทอนแต่งกิ่งไม้ ต้นไม้ไม่ให้หักโค่นเมื่อพายุพัด มีการตรวจสอบเครื่องมือ/อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น การตรวจสอบและซ่อมแซม แก๊ส เครื่องมือเครื่องใช้ไฟฟ้าที่ชำรุด

- การร่วมมือกับชุมชน ลดอันตรายจากการจราจรในบริเวณใกล้เคียง

โรงเรียนหอพระมีถนนแบบ 2 ช่องทางจราจรผ่านหน้าโรงเรียนมีสี่แยก 2 ที่ อยู่ใกล้ ๆ ทั้ง 2 ด้าน และด้านข้างโรงเรียนเป็นเพียง ถนนซอยแคบที่อนุญาตให้รถแล่นได้ทางเดียว ยานพาหนะต่าง ๆ มีข้อจำกัดในการใช้ความเร็ว โอกาสที่จะเกิดอันตรายรุนแรงจึงมีได้ไม่มากนัก มีเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรจากกองบังคับการจราจรจังหวัดเชียงใหม่ มาปฏิบัติงานด้านการจราจรที่ หน้าโรงเรียนเป็นประจำ นอกจากนี้ มีลูกเสือและนักศึกษาวิชาทหารจราจรของโรงเรียนได้ช่วยงาน ด้านจราจรบริเวณหน้าโรงเรียนด้วย

- การป้องกันมิให้คนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณโรงเรียน

โรงเรียนมียามรักษาการณ์ 3 คนผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่เป็นเวรยามตลอด 24 ชั่วโมง คอยสังเกต ตรวจตรา ตลอดจนการสอบถามคนแปลกหน้าที่เข้ามาติดต่อกับทาง โรงเรียน เพื่อป้องกันเหตุร้ายในโรงเรียน

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนหอพระได้จัดให้มีเครื่องเล่นหรืออุปกรณ์กีฬาที่มีความทนทาน แข็งแรง ปลอดภัยแก่นักเรียน มีหัวหน้าอาคารสถานที่และผู้ช่วยฯ ทำหน้าที่ควบคุมดูแล ความปลอดภัยของอาคาร ต้นไม้ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นประจำ มีเจ้าหน้าที่ตำรวจ จราจร ลูกเสือ นักศึกษาวิชาทหารจราจร มาช่วยด้านการจราจรที่บริเวณหน้าโรงเรียน และมี ยามรักษาการณ์ ทำหน้าที่ป้องกันการโจรกรรมในโรงเรียน

2.2 การมีสุขาภิบาลที่ถูกหลักอนามัย มีน้ำดื่มน้ำใช้เพียงพอ

- ห้องส้วมสำหรับนักเรียนทั้งชายและหญิง

โรงเรียนมีห้องส้วมชนิดส้วมซึมสำหรับนักเรียนชาย 16 ที่ ที่บัสสาวะนักเรียน ชาย 18 ที่ ห้องส้วมนักเรียนหญิง 14 ที่

- น้ำดื่มน้ำใช้

มีน้ำดื่มน้ำใช้แก่ทุกคนในโรงเรียน เป็นน้ำดื่มแบบตู้น้ำเย็นทั้งหมด 3 จุด 22 ที่ น้ำใช้ 6 จุด 33 ที่ กระจายไปตามจุดต่าง ๆ ทั่วบริเวณโรงเรียน ส่วนน้ำทิ้งจากทุกจุดในโรงเรียนได้ ถูกกำจัดโดยการระบายลงสู่บ่อซึม แต่ถ้ามีมากก็จะถูกระบายไปตามท่อระบายน้ำลงสู่ท่อระบาย น้ำสาธารณะรอบ ๆ โรงเรียน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหออพระได้จัดให้มีน้ำสะอาดสำหรับดื่มและใช้ และมีห้องน้ำ ห้องส้วมอย่างพอเพียงสำหรับนักเรียนชายและหญิง

2.3 การสนับสนุนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดสมดุลของสิ่งแวดล้อม

- การนำสิ่งของที่ไมใช้แล้วมาหมุนเวียนใช้ใหม่ (Recycle)

โรงเรียนหออพระได้รับแต่งตั้งจากกรมสามัญศึกษาให้เป็น "ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่" เป็นโครงการที่ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ให้มีสภาพดีน่าอยู่อาศัย โดยมีกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแยกขยะในโรงเรียน การนำขยะจำพวก พลาสติก กระดาษ แก้ว มารวบรวมแล้วขายให้เทศบาลนครเชียงใหม่ ซึ่งเทศบาลฯ ได้นำไปหมุนเวียนใช้ใหม่ มีการส่งเสริมให้นักเรียนนำสิ่งของที่ไมใช้แล้วมาใช้เป็นวัสดุในการเรียนการสอน เช่น ในวิชาศิลปะ ครูได้ให้นักเรียนนำขวดน้ำอัดลมพลาสติกมาทำเป็นโมบาย แจกัน เป็นต้น

- การไม่สนับสนุนให้ใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง

โรงเรียนมีนโยบายไม่สนับสนุนให้ใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง นักเรียนต้องใช้ภาชนะของร้านค้าที่จำหน่ายอาหารในโรงเรียนเท่านั้น

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหออพระมีการแยกขยะเพื่อนำไปหมุนเวียนใช้ใหม่ มีนโยบายไม่สนับสนุนให้ใช้ภาชนะพลาสติกซึ่งใช้แล้วทิ้ง

2.4 การกระตุ้นให้นักเรียนดูแลสิ่งแวดล้อมความสะอาดต่าง ๆ ในโรงเรียน

- ระบบการกำจัดขยะของโรงเรียน

มีการดำเนินงานเกี่ยวกับขยะในโรงเรียน โดยขยะต่าง ๆ จะถูกนำมาใส่ใน ตะกร้าแยกขยะหรือถังขยะซึ่งมีถุงดำรองอยู่ ถังดำจะถูกปิดอย่างเรียบร้อยแล้วนำไปเก็บไว้ที่ บ่อพักขยะ เพื่อรอรถขนขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่จะมารับไปทุกวัน พร้อมทั้งรับซื้อขยะที่สามารถนำไปหมุนเวียนใช้ใหม่ด้วย

- การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดในโรงเรียน

โรงเรียนให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด โดยกำหนดให้นักเรียน แต่ละห้องเรียนมีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียนที่ใช้เรียนอยู่เป็นประจำ ไม่อนุญาตให้นักเรียนนำอาหารขึ้นไปรับประทานบนอาคารเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนได้ให้นักเรียนแต่ละห้อง ช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่กำหนดให้รับผิดชอบ

- การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำให้โรงเรียนมีความสวยงาม

นักเรียนมีส่วนร่วมให้โรงเรียนมีความสวยงาม โดยการดูแลรักษาและทำความสะอาดบริเวณที่รับผิดชอบ เช่น บริเวณสนาม สวนหย่อม ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ยืนต้น

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหอพระมีการกำจัดขยะในโรงเรียน โดยขยะที่แยกใส่ถุงดำ ถูกนำไปเก็บไว้ที่บ่อพักขยะ เพื่อรอรถขนขยะของเทศบาลนครเชียงใหม่มารับไปกำจัดทุกวัน นักเรียนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาดและความสวยงาม โดยช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด ห้องเรียนที่ใช้เรียนอยู่เป็นประจำ และบริเวณเขตที่รับผิดชอบ

2.5 การสร้างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่เกื้อหนุนต่อการเรียน

- การระบายอากาศ และอุณหภูมิในห้องเรียน

อาคารเรียนทุกหลังสร้างตามแบบมาตรฐานของกรมสามัญศึกษา ห้องเรียนทุกห้องจึงมีขนาดและจำนวนประตู หน้าต่างที่เพียงพอต่อการระบายถ่ายเทอากาศ มีห้องเรียนบางห้องได้ติดตั้งพัดลมเพดาน ทำให้เกิดการระบายอากาศได้ดี

- การมีแสงเพียงพอต่อการมองเห็น

มีหลอดไฟฟ้าห้องละ 12 หลอด รวมทั้งแสงธรรมชาติจากหน้าต่าง ประตูห้องเรียน ภายในห้องเรียนทาสีอ่อนเพื่อช่วยในการสะท้อนของแสง ทำให้มีแสงสว่างที่เพียงพอต่อการมองเห็น

- การดูแลมิให้มีเสียงรบกวนในโรงเรียน

อาคารเรียนอยู่ห่างจากถนนด้านหน้าโรงเรียนเกินกว่า 20 เมตร และถนนซอยด้านข้างโรงเรียนมีการจราจรที่ไม่คับคั่งและเป็นทางแคบ โรงเรียนจึงไม่มีปัญหาเกี่ยวกับเสียงรบกวนจากการจราจรใกล้โรงเรียน ส่วนเสียงรบกวนจากภายในโรงเรียนนั้น เป็นที่ทราบกันทุกคนว่า ไม่ควรส่งเสียงดังรบกวนในขณะที่มีการเรียนการสอน ถ้ามีการละเมิดก็就会被เตือนโดยครูที่อยู่ใกล้ ๆ

จะเห็นได้ว่าโรงเรียนหอพระมีห้องเรียนที่มีการระบายถ่ายเทอากาศได้ดีมีแสงสว่างจากเพียงพอต่อการมองเห็น ไม่มีเสียงรบกวนจากยานพาหนะที่แล่นผ่านไปมาและไม่มีการส่งเสียงดังรบกวนในขณะที่มีการเรียนการสอน

3. สิ่งแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียน

3.1 ปรัชญาของโรงเรียนเกื้อหนุนต่อสุขภาพจิตและความต้องการทางสังคมของนักเรียนและครู

- ครูเคารพความเป็นคนของนักเรียน ไม่ใช้การลงโทษอย่างเกรี้ยวกราด

ครูเคารพความเป็นคนของนักเรียน ข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียน พบว่า ครูไม่ลงโทษนักเรียนอย่างเกรี้ยวกราด และตั้งใจฟังเมื่อนักเรียนพูดแสดงความคิดเห็น

- นักเรียนมีโอกาสร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน

นักเรียนมีโอกาสร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียน โดยเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านทางคณะกรรมการนักเรียนและคณะกรรมการครูเพื่อการพิจารณา นอกจากนี้นักเรียนมีโอกาสร่วมตัดสินใจ ด้วยการตอบแบบสอบถามของโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะมีการดำเนินการด้วย และข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียน พบว่า นักเรียนมีโอกาสร่วมตัดสินใจในการดำเนินงานของโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

- นักเรียนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นในกระบวนการเรียนการสอน

โรงเรียนหอพระ ได้จัดให้มีการเรียนการสอนด้วยกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน เช่น ได้แสดงความคิดเห็น มีปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม ได้พูดคุย ปรีक्षाหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จากการตอบแบบสอบถาม พบว่า นักเรียนมีโอกาสดได้ฝึกทำงานเป็นกลุ่ม ได้แสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ได้สรุปข้อความรู้ด้วยตนเอง และได้เสนอผลงานของตนเอง

จะเห็นได้ว่า ครูโรงเรียนหอพระเคารพความเป็นคนของนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของโรงเรียนในเรื่องต่าง ๆ และนักเรียนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นในกระบวนการเรียนการสอน

3.2 โรงเรียนสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่อบอุ่น เชื้อมั้นและเป็นมิตร เอื้อต่อการมีส่วนร่วมและตั้งใจเรียน

- โรงเรียนจัดการใช้ความรุนแรงด้วยการกระทำและวาจา ทั้งระหว่างนักเรียนด้วยกัน และระหว่างครูกับนักเรียน

โรงเรียนหอพระ ปกครองนักเรียนทุกคนด้วยกฎระเบียบต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งมีการอบรมสั่งสอนให้สามัคคีกลมเกลียวกัน ยกย่องให้เกียรติแก่เพื่อนนักเรียนด้วยกัน พูดและแสดงกิริยาสุภาพต่อเพื่อนนักเรียน แต่ถ้ามก่เหตุทะเลาะวิวาทในโรงเรียน ก็มีการดำเนินการ เช่น เชิญผู้ปกครองพบแล้วทำทัณฑ์บน ตัดคะแนนความประพฤติ หรือสั่งพักการเรียน ตามควรแก่กรณี

3.3 โรงเรียนให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนที่ด้อยโอกาส

- การตระหนักถึงนักเรียนบางคนที่มีความต้องการพิเศษ

มีนักเรียนตาบอด 10 คน เข้ามาเรียนร่วมกับนักเรียนปกติในระดับชั้นต่าง ๆ ตามโครงการเรียนร่วมกับโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ โรงเรียนได้อำนวยความสะดวกให้โดยจัดห้องพิเศษ 1 ห้องสำหรับเป็นที่พักของครูพี่เลี้ยง 2 คน และใช้เป็นห้องเรียนเพิ่มเติมในวิชาที่นักเรียนยังไม่เข้าใจดีพอ หรือเรียนไม่ทันเพื่อน นอกจากนี้โรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือก็ได้จัดส่งอุปกรณ์ที่จำเป็นมาอำนวยความสะดวกแก่นักเรียนตาบอด เช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ดีดอักษรเบรลล์

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหอพระได้จัดห้องพิเศษและอุปกรณ์ เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนนักเรียนพิการตาบอด ตามโครงการเรียนร่วมกับโรงเรียนสอนคนตาบอดภาคเหนือ

3.4 โรงเรียนสร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่าและได้รับการยอมรับ

- โรงเรียนจัดให้มีโอกาสเฉลิมฉลองในงานประเพณีต่าง ๆ เช่น การละเล่น การเต้นรำ งานฝีมือ การแสดง งานรื่นเริง และนิทรรศการ

โรงเรียนหอพระได้จัดให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ และแสดงผลงานในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมในวันสถาปนาโรงเรียน โดยกำหนดให้วันที่ 16 สิงหาคม ของทุกปีเป็นวันจัดงานเฉลิมฉลองประจำปีของโรงเรียน คณะครู และคณะกรรมการนักเรียน ได้จัดให้มีกิจกรรมการแสดงต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการแสดงผลงานทางวิชาการของนักเรียน กิจกรรมการจัดนิทรรศการแสดงผลงานฝีมือของนักเรียน กิจกรรมในงานสัปดาห์ห้องสมุด โรงเรียนได้จัดให้มีการแสดงต่าง ๆ เช่น กิจกรรมการจัดนิทรรศการแสดงผลงานด้านต่าง ๆ ของนักเรียน กิจกรรมการประกวดเล่านิทานพื้นบ้าน และกิจกรรมการแสดงดนตรีโฟล์คซองของนักเรียน เป็นต้น กิจกรรมในงานวันพร จัดขึ้นในวันที่ 30 ธันวาคม ของทุกปี เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับความสนุกสนานในเทศกาลเฉลิมฉลองวันขึ้นปีใหม่ เช่น การจัดนิทรรศการแสดงผลงานของนักเรียน และกิจกรรมการแสดงของนักเรียนชุมนุมต่าง ๆ ทั้งทางด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหอพระได้สร้างบรรยากาศให้นักเรียนรู้สึกว่าคุณค่า และได้รับการยอมรับโดยได้จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงออก และแสดงผลงานในวันสำคัญต่าง ๆ ของโรงเรียน

3.5 โรงเรียนใส่ใจต่อความจำเป็นที่จะให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองในเรื่องที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน

- การจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครองในกรณีจำเป็น

ในปีการศึกษา 2542 โรงเรียนหอพระดำเนินการเกี่ยวกับการให้การศึกษาแก่ผู้ปกครอง ในเรื่องที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน เช่น ได้เชิญผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 120 คน เข้าร่วมโครงการอบรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง โดยจัดให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดและผู้ปกครองได้มีโอกาสพูดคุย รับฟังความรู้สึกที่แท้จริงของกันและกัน เพื่อทำความเข้าใจกันร่วมกันคิดหาวิธีแก้ไขปัญหาคัดแย้งต่าง ๆ แล้วช่วยกันทำโครงการเพื่อที่จะนำไปปฏิบัติร่วมกันเมื่อเสร็จสิ้นการอบรม มีการจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนประจำปี เพื่อชี้แจงการดำเนินงานของโรงเรียน พร้อมทั้งฟังการบรรยายพิเศษเรื่องต่าง ๆ เช่น “อบรมเลี้ยงดูบุตรอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ” โดยวิทยากรจากภาควิชาจิตเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจากหน่วยงานสังคมสงเคราะห์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหอพระใส่ใจต่อความจำเป็นที่จะให้การศึกษาแก่ผู้ปกครองในเรื่องที่มีผลต่อความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบกับโรงเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเกี่ยวกับเลี้ยงดูลูก

4. ความสัมพันธ์กับชุมชน

4.1 การเปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน

- ครอบครัวของนักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียน

ครอบครัวหรือผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน ด้วยการตอบจดหมายหรือแบบสอบถามเพื่อให้ความเห็นในเรื่องต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะมีการดำเนินการ มีการแสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะในที่ประชุมผู้ปกครองในวันปฐมนิเทศ วันประชุมผู้ปกครองประจำปี หรือวันรับผลการเรียนของนักเรียน ข้อคิดเห็นหรือข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ปกครองจะถูกนำมาพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนหรือโรงเรียนต่อไป

- มีหลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน

มีหลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน เช่น การป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน การปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ

- หน่วยบริการสุขภาพในชุมชนและกลุ่มคนที่สนใจสุขภาพเด็ก เยาวชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

มีหน่วยงานบริการสุขภาพมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนหอพระ เช่น สถานีกาชาดที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ มาช่วยตรวจร่างกายให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาควิชา กายภาพบำบัด คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และคริสตจักรความหวังเชียงใหม่ มาบรรยายในการจัดการอบรมนักเรียนแกนนำเพื่อนเตือนเพื่อน ฝ่ายสุขภาพโภชนาการ เทศบาล นครเชียงใหม่ มาช่วยสุ่มตรวจหาสารพิษหรือสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นอันตรายในอาหารที่จำหน่ายในโรงเรียน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีส่วนร่วมในโครงการอบรมนักเรียนกลุ่มเสี่ยง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดเชียงใหม่ จัดอบรมนักเรียนชุมชนประชาสัมพันธ์ 2 คน ในโครงการ "ดี.เจ. เยาวชน ด้านภัยยาเสพติด" ชมรมอาสาสมัครสังคมสงเคราะห์ ทางการแพทย์ และจิตวิทยาภาคเหนือ ส่งแพทย์มาให้คำปรึกษา ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา ทางอารมณ์และสังคม ทุกวันอังคารที่ 2 ช่วงปลายเดือน และตามความต้องการของนักเรียน ศูนย์บำบัดยาเสพติดภาคเหนือ อำเภอแมริม ช่วยบำบัดรักษานักเรียนที่ติดสารเสพติด

จะเห็นได้ว่า ครอบครัวหรือผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเกี่ยวกับ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพหรือกิจกรรมอื่น ๆ ของโรงเรียน มีหลักสูตรที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับสุขภาพ ซึ่งทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครอบครัวของตน และมีหน่วยงานบริการสุขภาพมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการป้องกันรักษาสุขภาพของนักเรียน

4.2 โรงเรียนจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชุมชนท้องถิ่น

- นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน

นักเรียนและครูโรงเรียนหอพระมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน เช่น นักเรียนคณะสีต่าง ๆ ของโรงเรียน นำเทียนพรรษาไปถวายยังวัดที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียน เช่น วัดดับภัย วัดมาบอง วัดป่าพร้าวไฉ และวัดปราสาท มีการร่วมขบวนแห่โคมไฟในวันวิสาขบูชา เข้าร่วมแข่งขันตอบปัญหาธรรมะในวันมาฆบูชาของศูนย์เผยแผ่ธรรมะจังหวัดเชียงใหม่ ร่วมประกวด กระบวนการฝีมือในเทศกาลลอยกระทงของจังหวัดเชียงใหม่ และข้อมูลจากแบบสอบถามนักเรียน พบว่า โรงเรียนส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ ฟื้นฟูและสืบสานศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น ประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษา ประเพณีลอยกระทง อยู่ในระดับสูง

- การแจ้งให้ชุมชนทราบถึงโครงการสุขภาพที่จะดำเนินการ

ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ทำหน้าที่แจ้งให้ชุมชนทราบถึงงานและโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะดำเนินการ โดยทำหนังสือแจ้งผู้ปกครอง สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ปกครอง ผู้มีอุปการะคุณต่อโรงเรียนผ่านสื่อท้องถิ่นด้านหนังสือพิมพ์ และวิทยุกระจายเสียง สื่อด้านหนังสือพิมพ์มี 2 ฉบับ คือ ไทยนิวส์ และเชียงใหม่นิวส์ ส่วนสื่อด้านวิทยุกระจายเสียง จะให้บริการทั้งหมด 7 แห่ง เช่น สถานีวิทยุทหารอากาศเชียงใหม่ เสียงสื่อสารมวลชน คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จะเห็นได้ว่า นักเรียนและครูโรงเรียนหอพระมีส่วนร่วมในกิจกรรมอนุรักษ์ฟื้นฟู และสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ฝ่ายประชาสัมพันธ์โรงเรียน แจ้งให้ชุมชนทราบถึงงานและโครงการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะดำเนินการผ่านสื่อท้องถิ่นด้านหนังสือพิมพ์ และวิทยุกระจายเสียง

5. การพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ

5.1 หลักสูตรด้านสุขภาพมีลักษณะที่สอดคล้องและเป็นองค์รวม

- หลักสูตรด้านสุขภาพน่าสนใจ น่าศึกษา และเหมาะสมกับนักเรียน

โรงเรียนหอพระจัดหลักสูตรด้านสุขภาพ โดยใช้หลักสูตรวิชาพลานามัย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

ในหลักสูตรวิชาพลานามัยชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (กรมวิชาการ, 2533, หน้า 63) นักเรียนจะได้เรียนรู้เพื่อให้มีทักษะการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการพัฒนาและรักษาสมรรถภาพทางกายและจิต สุขภาพและสวัสดิภาพ เห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ มีระเบียบวินัย มีน้ำใจนักกีฬา และสุขนิสัยที่ดี

ส่วนหลักสูตรวิชาพลานามัยชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (กรมวิชาการ, 2535, หน้า 83) นักเรียนจะได้ศึกษาเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจหลักการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม มีทักษะในการดูแลสุขภาพ สวัสดิภาพ การสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายและทางจิต และนำไปปฏิบัติจนเป็นสุขนิสัย มีคุณธรรม เห็นคุณค่าของกิจกรรมพลศึกษา กีฬา การรักษาสุขภาพ และสวัสดิภาพ มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและส่งเสริมกิจกรรมพลศึกษา กีฬาและการสาธารณสุขของสังคม

จากการสังเกตพบว่าครูได้จัดเนื้อหาเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้ครบตามหลักสูตร ครูมีความรู้ความเข้าใจในหลักการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนเกิดความตระหนัก นำความรู้และทักษะที่ได้รับไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน มีปรากฏการณ์ให้เห็นว่านักเรียนบางคน มีพฤติกรรมสุขภาพที่ดี เช่น มีการออกกำลังกาย เล่นกีฬา แต่ก็มีปรากฏให้ทราบว่านักเรียนส่วนหนึ่งมีพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่เหมาะสม เช่น พฤติกรรมการใช้สารเสพติด เป็นต้น

- การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน

หลักสูตรด้านสุขภาพได้เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอน ดังที่ได้ระบุไว้ในตอนเริ่มต้นของ คำอธิบายรายวิชาพลานามัยอย่างชัดเจนทุกรายวิชา เช่น ให้มีส่วนร่วมและปฏิบัติจริงในกิจกรรมกายบริหาร การออกกำลังกายด้วยกิจกรรมบาสเกตบอลในเรื่องการส่งลูก รับลูก ฯลฯ ส่วนด้านวิชาสุขศึกษา ก็ได้ระบุไว้ตอนเริ่มต้นของ คำอธิบายรายวิชา เช่น ศึกษาและฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันโรคติดต่อ ฯลฯ นอกจากนี้ โรงเรียนหอพระกำลังมีดำเนินงานด้านการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอน

- เนื้อหาหลักสูตรสะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชน และนักเรียนสามารถนำประสบการณ์ของตนเองออกมาใช้ในการดูแลสุขภาพประจำวันของตนเอง

เนื้อหาในหลักสูตรบางชั้นเรียน เช่น หลักสูตรวิชาสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับการศึกษาและฝึกปฏิบัติ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นคุณค่า เกี่ยวกับการป้องกันอันตรายจากการเดินทาง และการใช้พาหนะในชีวิตประจำวัน การใช้ยาสามัญประจำบ้านและยาสมุนไพร การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด นอกจากนี้ในหลักสูตรวิชาสุขศึกษาระดับชั้นอื่น ๆ ก็ได้กำหนดให้มีเนื้อหาที่สะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชน เช่น พฤติกรรมการบริโภค สิทธิผู้บริโภค การเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ การรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

จากการสังเกตพบว่า มีนักเรียนนำทักษะ ความรู้ ความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนรู้ไปปฏิบัติจริง เช่น การออกกำลังกาย หรือเล่นกีฬาในเวลาว่าง แต่บางส่วนยังปรากฏให้เห็นถึงการไม่รู้จักระวังรักษาสุขภาพ เช่น การไม่สวมหมวกกันน็อคขณะขับซิ่งรถจักรยานยนต์ เป็นต้น

- หลักสูตรทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม

เนื้อหาในหลักสูตรส่งเสริมให้นักเรียนได้เกิดทักษะและความรู้ที่เหมาะสมกับวัยเรียน ทั้งทักษะด้านการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ รวมทั้งได้รับประสบการณ์หรือความรู้จากเนื้อหาในวิชาสุขศึกษาด้วย

- การจัดเวลาสำหรับการเรียนรู้เรื่องสุขภาพในแต่ละสัปดาห์

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีเวลาเรียนด้านสุขภาพ 3 คาบ/สัปดาห์ แบ่งเป็นการเรียนด้านพลศึกษา 2 คาบ และสุขศึกษา 1 คาบ และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียน 2 คาบ/สัปดาห์ แยกเป็นพลศึกษาและสุขศึกษาวิชาละ 1 คาบ

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรด้านสุขภาพมีเนื้อหาที่น่าสนใจ น่าศึกษา ทั้งทางด้านพลศึกษา และสุขศึกษา เป็นหลักสูตรที่กำหนดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการศึกษา และฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดทักษะและเห็นคุณค่าของการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ การดูแลสุขภาพและสวัสดิภาพ ได้เรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและรักษาสภาพร่างกายและจิต การมีระเบียบวินัย การมีน้ำใจนักกีฬา และมีสุขนิสัยที่ดี การนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน หลักสูตรมีเนื้อหาสะท้อนปัญหาสุขภาพในชุมชนและนักเรียนนำมาใช้ในการดูแลสุขภาพประจำวันของตนเองได้

5.2 หลักสูตรทำให้นักเรียนเข้าใจทฤษฎีเกี่ยวกับสุขภาพและสามารถนำไปปฏิบัติได้

- นักเรียนได้รับความเข้าใจพื้นฐานซึ่งสอดคล้องกับวัยและวัฒนธรรม ในเรื่องอาหาร การป้องกันโรค สุขอนามัย การออกกำลังกาย ความปลอดภัย สุขภาพจิต เพศศึกษา (รวมทั้งโรคเอดส์) บุหรี่และยาเสพติด ท้นสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม

ในหลักสูตรด้านสุขภาพมีเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- สุขอนามัยส่วนบุคคล สุขภาพผิวหนัง ตา หู จมูก ฟัน
- โภชนาการ สุขภาพผู้บริโภค พฤติกรรมการบริโภค สิทธิผู้บริโภคและการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ การสุขภาพิบาลอาหาร

- การปฐมพยาบาล หลักการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การปฐมพยาบาลเมื่อมีสิ่งแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกาย ถูกสารเคมี ถูกสัตว์มีพิษกัดต่อย การปฐมพยาบาลผู้ได้รับสารพิษ การห้ามเลือด การปฐมพยาบาลผู้ที่ข้อเคลื่อน การเข้าเฝือกชั่วคราว การใช้ผ้าสามเหลี่ยม

- ความปลอดภัย การป้องกันอุบัติเหตุภายในบ้าน การป้องกันอันตรายจากการเดินทางและการใช้พาหนะในชีวิตประจำวัน ความเชื่อที่ถูกต้องทางด้านสุขภาพและสวัสดิภาพ อุบัติภัยจากการจราจรและกัมมันตภาพรังสี

- สิ่งเสพติด การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การป้องกันสิ่งเสพติด โทษของสิ่งเสพติดร้ายแรง การป้องกันและรักษา

- โรคติดต่อ การป้องกันโรคติดต่อ

- โรคไม่ติดต่อ โรคทางพันธุกรรม โรคที่เกิดจากความเสื่อมของอวัยวะ การสร้างเสริม ความต้านทานโรค การป้องกันและควบคุมโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของท้องถิ่น

- เพศศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ การปรับตัวของวัยรุ่น ความเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และบุคลิกภาพของวัยรุ่น การดูแลสุขภาพร่างกายและจิตใจ พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่น การเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม

- การวางแผนครอบครัว การเลือกคู่ครอง การปรับตัวในชีวิตสมรส การแก้ปัญหาชีวิตครอบครัว

- สุขภาพจิต การป้องกันและแก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์และปัญหาทางเพศ การป้องกันโรคไม่ติดต่อและการส่งเสริมสุขภาพจิต สุขภาพจิตกับสิ่งแวดล้อม สภาพผิดปกติทางด้านจิตใจและอารมณ์ การป้องกันและแก้ไขโดยเน้นการใช้หลักธรรมทางศาสนา การใช้เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ การนำหลักธรรมทางศาสนามาใช้ส่งเสริมสุขภาพจิต

- สิ่งแวดล้อม สุขภาพและสวัสดิภาพในการประกอบอาชีพ ปัญหาสุขภาพที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพในท้องถิ่น การคุ้มครองความปลอดภัยของคนงาน การรักษาสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ถูกสุขลักษณะ

- การบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข บทบาทขององค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์และสาธารณสุข ความก้าวหน้าทางการแพทย์และสาธารณสุข ปัญหาประชากรที่มีผลกระทบต่อสาธารณสุข การใช้ยาแผนปัจจุบัน การใช้ยาสามัญประจำบ้าน และยาสมุนไพร

- การออกกำลังกาย และการเล่นกีฬาประเภทต่าง ๆ การเลือกกิจกรรม นันทนาการ ความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักของร่างกายกับสุขภาพ

นอกจากนี้ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมทางกีฬาเพื่อให้นักเรียนได้เลือกเข้าร่วมตามความสนใจและความถนัดในรูปแบบกิจกรรม ชุมนุม หรือชมรมต่าง ๆ รวมถึงการจัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬา-กรีฑาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน

- นักเรียนมีโอกาสดำเนินกิจกรรมเฉพาะด้าน เช่น กิจกรรมการปฏิเสธรูหรือและยาเสพติด การรักษาความสะอาดในช่องปาก

จากหลักสูตรด้านสุขภาพ นักเรียนจึงมีโอกาสดำเนินกิจกรรมเฉพาะด้าน เช่น การหลีกเลี่ยงสิ่งเสพติด การรักษาความสะอาดในช่องปาก การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ

- นักเรียนได้รับการฝึกให้มีทักษะในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การคิดอย่างมีวิจารณญาณและความคิดสร้างสรรค์

จากหลักสูตร นักเรียนจะได้รับการฝึกการป้องกันและแก้ปัญหาความขัดแย้งทางอารมณ์ โดยเน้นการใช้หลักธรรมทางศาสนา ในกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนมีส่วนร่วม นักเรียนจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

จะเห็นได้ว่า หลักสูตรด้านสุขภาพ นักเรียนจะได้รับความเข้าใจพื้นฐานและทักษะเกี่ยวกับเรื่องอาหาร การป้องกันโรค สุขอนามัย การออกกำลังกาย ความปลอดภัย สุขภาพจิต เพศศึกษา รูปร่างและยาเสพติด ทันตสุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ในกระบวนการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วม จะทำให้นักเรียนจะได้รับการฝึกทักษะในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

5.3 ครูได้รับการเตรียมการอย่างเพียงพอเพื่อเป็นแบบอย่างหลักในโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

- มีโปรแกรมการอบรมก่อนและระหว่างการทำงานให้แก่ครูในโรงเรียน เช่น การอบรมระยะสั้น หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งช่วยฟื้นฟูความรู้และทำให้ความรู้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

มีการจัดให้ครูได้รับการอบรม หรืออบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องต่าง ๆ เช่น อบรมการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในภาวะวิกฤต ที่กรุงเทพฯ การสัมมนาครูแนะแนวในเรื่องสารเสพติด ที่โรงแรมเชียงใหม่ฮิลล์ การประชุมเรื่องสารเสพติด ที่ภาควิชาเวช ศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การอบรมจิตวิทยาทางการกีฬาและการพัฒนาการเรียนการสอน ที่วิทยาลัยพลศึกษาจังหวัดเชียงใหม่

- ครูได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพ จากแหล่งข้อมูลข่าวสารในโรงเรียน เช่น จากงานอนามัยโรงเรียน หมวดยุทธศาสตร์ หอสมุด วารสาร “สารสัมพันธ์หอพระ” ป้ายประกาศ รายการเสียงตามสายในโรงเรียน ห้องแนะแนว ห้องศูนย์วิชาต่าง ๆ แต่ไม่มีหลักฐานว่าครูได้รับข้อมูลข่าวสารนั้นหรือไม่ ด้วยวิธีใด

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหอพระได้จัดให้ครูได้รับการอบรม หรืออบรมเชิงปฏิบัติการในเรื่องต่าง ๆ เพื่อช่วยฟื้นฟูความรู้และทำให้ความรู้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการมีและการใช้ทรัพยากรสุขภาพ จากแหล่งข้อมูลข่าวสารในโรงเรียน แต่ไม่มีหลักฐานเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสารนั้น

5.4 ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) อื่น ๆ มีโอกาสที่จะได้รับทักษะที่เกี่ยวข้อง

- มีการอบรมให้แก่ผู้ปกครอง บุคลากรสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษา และสมาชิกในชุมชน รวมทั้งมีโปรแกรมพัฒนาเฉพาะสาขาสำหรับครูในโรงเรียน

ไม่มีการอบรมให้แก่ผู้ปกครอง บุคลากรสาธารณสุข บุคลากรทางการศึกษา และสมาชิกในชุมชน แต่มีการส่งครูเข้ารับการประชุมเชิงปฏิบัติการ การอบรมเพื่อพัฒนาเฉพาะสาขาสำหรับครูในโรงเรียน

6. บริการสุขภาพ

6.1 การจัดบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานตามความจำเป็นของท้องถิ่นและประเทศให้แก่นักเรียนและบุคลากรในโรงเรียน

- โรงเรียนจัดให้มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียน
- โรงเรียนไม่มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียน
- การบริการตรวจร่างกายทั่วไปที่เหมาะสมแก่นักเรียน เช่น การตรวจสายตา การตรวจการได้ยิน

โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากสถานีกาชาดที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ มาช่วยในการตรวจร่างกายทั่วไปแก่นักเรียนปีละ 1 ครั้ง เช่น การตรวจสายตา การตรวจการได้ยิน

- การบริการตรวจสุขภาพช่องปากพื้นฐานที่เหมาะสมแก่นักเรียน เช่น การตรวจช่องปากประจำปี การอุดฟัน การรักษาฟัน

โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากสถานีกาชาดที่ 3 จังหวัดเชียงใหม่ มาช่วยในการตรวจช่องปากและฟัน โดยให้นักเรียนตรวจฟันของตนเองด้วยการใช้เมดสีย้อมฟัน เพื่อจะได้ทราบว่านักเรียนแปรงฟันได้สะอาดถูกต้องหรือไม่ เมื่อพบฟันผุ ก็จะแนะนำให้นักเรียนไปรักษาหรืออุดฟันเองจากสถานบริการต่าง ๆ ทั้งของรัฐบาลและเอกชน

- การมีบันทึกสุขภาพของนักเรียน

งานอนามัยโรงเรียนได้กำหนดให้นักเรียนทุกคนมีบัตรสุขภาพ เป็นแบบบันทึกที่ใช้สำหรับการบันทึกประวัติสุขภาพ ปัญหาสุขภาพ การตรวจ การรักษา การสังเกตความผิดปกติเกี่ยวกับสุขภาพโดยครูในด้านการเจริญเติบโต ความสมบูรณ์ของร่างกาย ความสะอาดของร่างกายของนักเรียน

- มีบริการให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและอารมณ์ รวมทั้งปัญหาการใช้ยา

โรงเรียนมีบริการแนะแนว สำหรับให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและอารมณ์ มีแพทย์จากชมรมอาสาสมัครสังคมสงเคราะห์ทางการแพทย์และจิตวิทยาภาคเหนือ มาช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางอารมณ์และสังคม รวมทั้งปัญหาการใช้ยาทุกวันอังคารสัปดาห์ที่ 2 ปลายเดือน และตามความต้องการของนักเรียน

จะเห็นได้ว่า โรงเรียนหอพระไม่มีบริการให้ภูมิคุ้มกันโรคสำหรับนักเรียน แต่มีการตรวจร่างกายทั่วไปให้นักเรียนปีละ 1 ครั้ง มีการตรวจช่องปากและฟัน นักเรียนทุกคนมีบัตรสุขภาพ สำหรับบันทึกประวัติสุขภาพ มีบริการแนะแนว สำหรับให้คำปรึกษาและให้กำลังใจแก่นักเรียนที่มีปัญหาทางสังคมและอารมณ์ รวมทั้งปัญหาการใช้ยา

6.2 หน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในแผนงานสุขภาพของโรงเรียน

- มีการปรึกษาระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับครู เกี่ยวกับรูปแบบและการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพในโรงเรียน

ไม่มีการปรึกษาระหว่างเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับครู เกี่ยวกับรูปแบบและการเรียนการสอนเรื่องสุขภาพในโรงเรียน

- เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีส่วนช่วยสอนเรื่องสุขภาพในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนช่วยสอนเรื่องสุขภาพ

- หน่วยบริการสุขภาพเสนอตัวสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน
มีหน่วยงานสุขภาพเสนอตัวสนับสนุนงานส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน เช่น
สถานีกาชาดที่ 3 เชียงใหม่ มาช่วยตรวจสุขภาพของนักเรียน

- หน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่นสนับสนุนการรณรงค์ด้านสุขภาพของโรงเรียน
ไม่มีหน่วยงานสุขภาพให้การสนับสนุนการรณรงค์ด้านสุขภาพของโรงเรียน
จะเห็นได้ว่า มีหน่วยบริการสุขภาพเสนอตัวสนับสนุนด้านการตรวจสุขภาพของ
นักเรียน แต่ไม่มีการปรึกษาหารือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขกับครูเกี่ยวกับรูปแบบ และการเรียน
การสอนเรื่องสุขภาพในโรงเรียน ไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขเข้ามามีส่วนช่วยสอนเรื่องสุขภาพ
และไม่มีหน่วยงานสุขภาพให้การสนับสนุนการรณรงค์ด้านสุขภาพของโรงเรียน

6.3 หน่วยบริการสุขภาพมีส่วนร่วมในการอบรมครู

- หน่วยบริการสุขภาพจัดโปรแกรมการอบรมแก่ครูในหัวข้อที่สอดคล้องกับ
ปัญหาสุขภาพของนักเรียน เช่น การควบคุมโรคพยาธิ การปฐมพยาบาล

ไม่มีหน่วยบริการสุขภาพจัดการอบรมแก่ครูในหัวข้อที่สอดคล้องกับปัญหา
สุขภาพของ นักเรียน

สรุปได้ว่า โรงเรียนหอพระได้มีการดำเนินงานตามองค์ประกอบของโรงเรียน
ส่งเสริมสุขภาพ มีนโยบายในเรื่องอาหารเพื่อสุขภาพ การป้องกันและแก้ไขปัญหาสารเสพติด
การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การตรวจร่างกาย การจัดสิ่งแวดล้อมที่สะอาดปลอดภัย
การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน การจัดหลักสูตรเพื่อให้นักเรียน
ได้รับทักษะในเรื่องสุขภาพ อย่างไรก็ตาม โรงเรียนยังไม่มีดำเนินงานตามประเด็นต่าง ๆ
ได้แก่ การมีนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการปิดโรงเรียนในกรณีฉุกเฉิน แผนการอพยพ
สำหรับเหตุไฟไหม้และการฝึกซ้อมนักเรียนตามแผน แผนฉุกเฉินสำหรับภัยธรรมชาติหรืออุบัติเหตุ
อื่น ๆ นโยบายการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ และการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากหน่วยบริการ
สุขภาพในท้องถิ่น

จากการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนทั้ง 4 แห่ง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

โรงเรียนได้มีการดำเนินการให้มีสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่มั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย
สะอาด สวยงาม สะดวกต่อการเข้าไปใช้บริการ เช่น มีการปลูกสร้างอาคารเรียน อาคารประกอบ
ครุภัณฑ์ ตามข้อกำหนดของกรมสามัญศึกษา มีการปลูกต้นไม้ในจำนวนที่มากพอต่อการสร้าง

สิ่งแวดล้อมที่สวยงามและอากาศที่บริสุทธิ์ สดชื่น ร่มเย็น มีการจัดให้มีสนามกีฬา เครื่องมือ อุปกรณ์ เครื่องเล่นหรืออุปกรณ์กีฬาให้อยู่ในสภาพมั่นคงแข็งแรง มีการจัดมีน้ำสะอาดสำหรับดื่ม และใช้อย่างพอเพียง มีการช่วยรักษาสมดุลของสิ่งแวดล้อมโดยมีการแยกขยะและนำขยะที่ไม่ใช้แล้วมาหมุนเวียนใช้ใหม่ มีการได้รับความร่วมมือจากกองบังคับการจราจรจังหวัดเชียงใหม่มาช่วยให้ความสะดวกและปลอดภัยจากการจราจรบริเวณใกล้เคียงโรงเรียน มีการจัดเวรยามตลอด 24 ชั่วโมงเพื่อป้องกันมิให้คนแปลกหน้าเข้ามาในบริเวณโรงเรียน

2. สิ่งแวดล้อมทางสังคม

โรงเรียนได้มีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน เช่น มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ มีปฏิสัมพันธ์กันในการสร้างสรรค์ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้แสดงผลงานที่ตนเองภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า เช่น กิจกรรมประกวดงานฝีมือต่าง ๆ กิจกรรมการแสดงออกด้านดนตรี กีฬา มีการจัดให้นักเรียนฝึกการتابอดได้มาเรียนร่วมกับนักเรียนปกติ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยความเมตตา สงสารแก่ผู้ที่มีโอกาสน้อยกว่าตนซึ่งเป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน นอกจากนี้โรงเรียนได้มีการตั้งกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียนเพื่อป้องกันความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น

3. ความสัมพันธ์กับชุมชน

โรงเรียนได้มีการดำเนินงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนโดย เปิดโอกาสให้ครอบครัวและชุมชนมีส่วนร่วมในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน เช่น มีการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้วยการแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะ เพื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาเพื่อการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจะดำเนินการ มีการร่วมมือกับหน่วยบริการสุขภาพในท้องถิ่น เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่ ศูนย์ส่งเสริมสุขภาพเขต 10 คณะแพทยศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์บำบัดยาเสพติด ภาคเหนือ ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์เชียงใหม่ สถานีกาชาดที่ 3 เชียงใหม่ เป็นต้น เพื่อสนับสนุนช่วยเหลือทั้งด้านทรัพยากรบุคคล ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร ฯลฯ ให้แก่งานบริการสุขภาพในโรงเรียน นอกจากนี้โรงเรียนได้มีการเข้าร่วมในกิจกรรมของชุมชน เช่น การเข้าร่วมพิธีถวายเทียนเข้าพรรษา การแห่โคมไฟวันวิสาขบูชา ตามวัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ใกล้โรงเรียน ร่วมชบวนแห่ในเทศกาลไม้ดอกไม้ประดับและเทศกาลลอยกระทงของจังหวัดเชียงใหม่ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้คงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนท้องถิ่น ในอันที่จะพึ่งพาอาศัยกันในด้านต่าง ๆ ต่อไป

4. การพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ

โรงเรียนได้มีการดำเนินงานเพื่อให้ นักเรียนได้มีการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพด้วยกระบวนการต่าง ๆ เช่น มีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรวิชาพลานามัย เพื่อให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการปฏิบัติตนให้มีสุขภาพดี ด้วยการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนจึงมีโอกาสได้ฝึกทักษะในการดูแลสุขภาพ และสวัสดิภาพ การเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายและจิตด้วยการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา เป็นต้น มีการจัดการแข่งขันกีฬา กรีฑาทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะทางด้านการออกกำลังกาย การเล่นกีฬา มีการจัดให้เรียนรู้ในวิชากิจกรรม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นชุมนุม เช่น ชุมนุมตะกร้อ เทเบิลเทนนิส ฟุตบอล ฯลฯ เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทั้งทางสุขภาพ และสวัสดิภาพ

5. การบริการสุขภาพของโรงเรียน

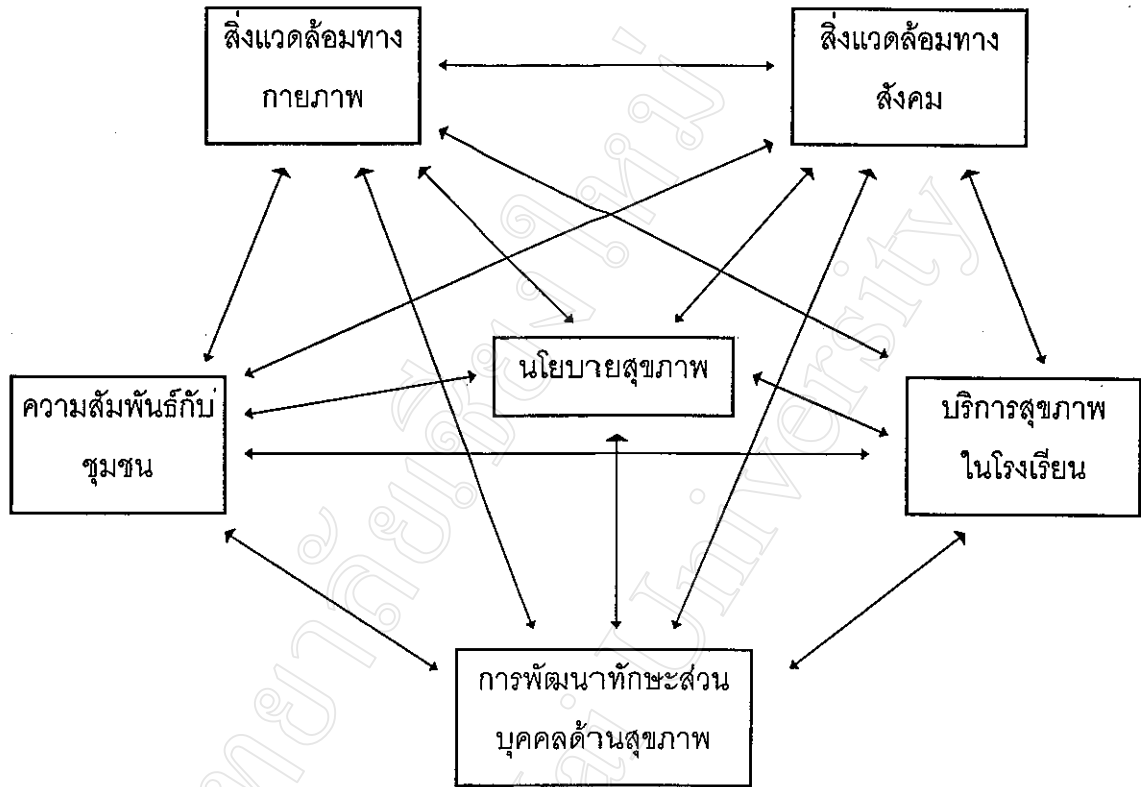
การดำเนินงานด้านการบริการสุขภาพในโรงเรียน เป็นการดำเนินงานทั้งในด้านการป้องกัน รักษา และส่งเสริมสุขภาพ เป็นการดำเนินงานทั้งที่เป็นของงานอนามัยโรงเรียนโดยตรง การดำเนินงานที่งานอนามัยโรงเรียนร่วมกับฝ่ายอื่น ๆ และงานที่ดำเนินการโดยฝ่ายอื่น ๆ ของโรงเรียน ในส่วนที่ดำเนินงานโดยงานอนามัยโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นงานด้านการป้องกันและรักษา เช่น บริการตรวจร่างกายทั่วไป การรักษาพยาบาลเบื้องต้น การให้วัคซีนป้องกันโรคตามฤดูกาล การดำเนินงานที่งานอนามัยโรงเรียนร่วมกับฝ่ายปกครองและครูทุกคน เช่น งานการป้องกันและรักษาเกี่ยวกับเรื่องสารเสพติด ส่วนงานบริการสุขภาพที่ดำเนินการโดยฝ่ายอื่น ๆ ในโรงเรียน เช่นงานโภชนาการโรงเรียน ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายอาหาร ความสะอาด ความปลอดภัยของอาหาร ภาชนะใส่อาหาร และโรงอาหาร ฝ่ายอาคารสถานที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมดูแลอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย สะอาด สะดวกต่อการใช้ เช่น ตรวจสอบความปลอดภัยของอาคาร ต้นไม้และเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ จัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดและพอเพียง หมวดยุวกาชาด จัดการเลือกสรรเครื่องเล่น หรืออุปกรณ์การกีฬาที่มีคุณภาพทั้งด้านความปลอดภัยและความทนทานสำหรับให้บริการนักเรียนที่ต้องการนำไปใช้ในการออกกำลังกายหรือฝึกทักษะทางกีฬานอกเวลาเรียนปกติ ซึ่งนับเป็นบริการที่ส่งเสริมสุขภาพนักเรียน

จากการดำเนินงานของโรงเรียนดังกล่าวมา นำมาวิเคราะห์ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกันของนโยบายสุขภาพ ที่นำไปสู่การดำเนินงานตามกรอบแนวคิดโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อีก 5 ประการ คือ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมทางสังคม ความสัมพันธ์กับชุมชน การพัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ และการบริการสุขภาพของโรงเรียน ซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน คือ

การดำเนินงานทุกอย่างในโรงเรียนโดยเฉพาะการจัดสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ โดยคำนึงถึงสุขภาพของนักเรียน จัดว่าเป็นการบริการสุขภาพในเชิงรุกที่ได้ผล นักเรียนได้มีสถานที่เล่น ออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ มีโอกาสแสดงออกถึงทักษะส่วนบุคคล หรือได้พัฒนาทักษะส่วนบุคคลด้านสุขภาพ นั่นคือทักษะที่เขาค้นคิด เกิดการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมร่วมกันด้วยจุดมุ่งหมายเดียวกัน เป็นโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะเป็นอย่างไร ก่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันทั้งฝ่ายกำหนดนโยบายและนักเรียน เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพบนพื้นฐานของความรัก ความเอื้ออาทร ความเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียน กลุ่มทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ที่ดี เป็นกลุ่มที่มีพลังอำนาจ พลังอำนาจจะช่วยสร้างสรรค์ความเข้มแข็ง เกิดเป็นความเข้มแข็งในขอบเขตของโรงเรียน

สิ่งแวดล้อมทางสังคมและทางกายภาพที่ดีของโรงเรียน จะเอื้อให้ทั้งครอบครัวหรือชุมชนมีกิจกรรมร่วมกัน การร่วมทำกิจกรรมชุมชนหรือเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมกิจกรรมกับโรงเรียน เป็นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เกิดเป็นความเข้มแข็งของชุมชนที่กว้างไกลออกไปนอกขอบเขตของโรงเรียน ชุมชนเข้มแข็งสามารถให้การสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น ด้านทุนการศึกษาจากครอบครัว สมาคมศิษย์เก่า สมาคมผู้ประกอบการและครู ผู้นำชุมชน รวมทั้งการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพจากหน่วยบริการสุขภาพในชุมชน

จากนโยบายที่กำหนดขึ้น ได้นำไปสู่การดำเนินงานอีก 5 ประการ อย่างมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ดังแสดงให้เห็นได้ในแผนภาพที่ 11

แผนภาพที่ 11 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงของการดำเนินงานเพื่อเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ

กล่าวโดยสรุป โรงเรียนทั้ง 4 แห่ง คือ โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย โรงเรียนวัดโนนทัยพาศน์ โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย และโรงเรียนหอพระ ได้มีการดำเนินงานเป็นส่วนใหญ่ที่เอื้อต่อการเป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้น จึงสามารถพิจารณาได้ว่า โรงเรียนทั้ง 4 แห่งดังกล่าว มีศักยภาพเพียงพอที่จะพัฒนาให้เป็นโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามแนวทางขององค์การอนามัยโลกได้